

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

[Septem ultime collationes aliorum patrum]

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Incipit p̄fatio cassiani eloque
nissimi in septem vltimas colla
tiones aliorū patrū.

Missis

inuante gratia
christi decē col
lationibus pa
trum. que exigē
tibus beatissi
mis episcopis

belladio ac leontio vtrumq; digesse sūt
septem alias beato episcopo honozato
sancto quoq; famulo christi eucherio de
dicauit. totidem et nunc vobis sancti fra
tres ioniniane minervi leonti ⁊ theodo
re credidi deputādas. Posterior liqui
dem vestrum illam cenobiorum sanctā
atq; egregiam disciplinam in prouincijs
gallicanis antiquarum virtutūz discre
tione fundauit. ceteri vero non solum ce
nobialem professionem apprime mona
chos expetere. verū etiam anachoreticā
sitire sublimitatem. vestris institutionis
bus prouocastis. Ea namq; collatiōes
iste summorū patrū disputatiōe con
texte sunt. et ita in omnibus temperate. vt
vtriq; professioni. qua nō solum occidu
as regiones. verū etiam insulas. maxi
mis fratrum cateruis fecistis florere. con
ueniant. id est. vt non solum hi qui adhuc
in cōgregationis laudabili subiectione
perdurant. sed etiam illi qui haud longe
a vestris cenobijs secedētes anachoreta
rum sectam gesiunt disciplinā. pro cōdi
tione locorum ac status sui mensura ple
nins instruantur. Quibus hoc precipu
um contulit precedens vestri laboris in
dustria. vt parati iam atq; in isdes exer
citijs deprehensi. facilius precepta lenio
rum atq; instituta suscipiant. iposq; in
cellulas suas auctores collationūz cū ip
sis collationū voluminibus recipiētes.
et quotidianis quodāmodo cum eis in
terrogationibus ac responsionibus col
loquētes. nō pprijs adinuetionibus ar

duam istam et incognitam ferme in hac
regione appetant viam. s̄ periculo fame
etiam illic vbi iā tritissimi calles et innu
mera precedentū exempla non desunt.
anachoreticos disciplinā illorūz potius
preceptis capere cōsuecant. quos in om
nibus ⁊ antiqua traditio ⁊ longe experi
entia instruxit industria.

Explicat p̄fatio. Incipiunt ca
pitula abbatis pyamonis ⁊ tri
bus generibus monachorum.

Cap. i.

- Q**uemadmodum dyolco venie
tes ab abbate pyamon receptū
fuerimus.
- ij **V**erba abbatis pyamō quomo
do rudes monachi exemplo se
niorum debeant erudiri.
- iiij **D**e iuniores seniorum precepta
discutere non debeant.
- iiij **D**e tribus generibus monacho
rum que intra egyptum sunt.
- v **Q**uibus autoribus cenobitarū
sit instituta professio.
- vi **D**e anachoretarum ordine atq;
principio.
- vii **D**e sarabaitarū principio et cō
uersatione.
- viii **D**e quarto genere monachorūz.
- ix **I**nterrogatio qd̄ intersit int̄ ce
nobium ⁊ monasteriū.
- x **R**esponso.
- xi **D**e hūilitate vera et quō fictam
cuiusdā hūilitatē pdiderit ab
bas serapion.
- xij **I**nterrogatio quemadmodū ve
ra patientia possit acquiri.
- xiiij **R**esponso.
- xiiij **D**e exemplo patientie cuiusdam
religiose femine.
- xv **D**e exemplo patientie abbat̄ pa
suntij.
- xvi **D**e perfectione patientie.
- xvij **D**e inuidie malo.

Explciunt capitula.

Collatio XVIII abbatis Pyamonis

Incipit collatio Abbatis pyamonis de tribus generibus monachorum et quarto nup exorto.

Quemadmodum dyolco venientes ab abbate pyamon recepti fuerimus. Cap. i.

Est con

D spectum atque colloquium trium illorum senum quorum collationes sancto fratre nostro eucherio compellente utrumque digessimus. cum etiam veterioris egypti partes in quibus amplior atque perfectior sanctorum numerus consistebat. maiore flagrantia desiderarem? expetere ad vicum cui nomen est dyolcos vni ex septem nili fluminis ostiis imminet. non tam itineris necessitate quam desiderio sanctorum illic commorantium compellente pervenimus. Cuius enim velut cupidissimi mercatores plurima illic celeberrimaque cenobia ab antiquis audivissemus patribus instituta. continuo quasi navigationem inquisitionis incerte spe maioris lucri persuadente suscepimus. Ubi cum diutissime fluctuantes ad illos virtutum sublimitate conspicuos montes vndique curiosos oculos tenderem? abbatem pyamon omnium anchoritarum illic inhabitantium seniore eorumdemque presbiterum velut quandam sublimissimum pharum id est signum. primus circumspectantium notavit intuitus. Sic etenim sicut evangelica illa civitas in excelsi montis vertice constituta. nostro protinus refusit aspectui. Cuius virtutes atque mirabilia que per eum etiam sub conspectu nostro divina gratia testimonium meritis eius reddente perfecta sunt. ne vel propositi nostri formam vel modum huius voluminis excedamus? pretermittenda credimus. Non enim de mirabilibus dei sed de institutis studiisque sanctorum quaedam que reminisci possibile est nos spero dimimus memorie tradituros. ut ne cessantiam tantum perfecte vite instructionem.

non inutilem absque ulla emendatione veteriorum ac superuacua admirationem egentibus preteremus. Cum itaque beatus pyamon summa nos gratulatione susceptos. humanitate etiam congrua refecisset. intelligens nos non eiusdem esse regionis. primum vnde vel cur egyptum pertraxissemus sollicitate percunctatus. ac de ce nobis syrie ob desiderium perfectionis nos illo advenisse cognoscens. ita exorsus est.

Verba abbatis pyamon quomodo rudes monachi exemplo seniorum debeat erudiri. Cap. ii.

Quisque hominum o filii cuiuslibet artis peritiam assequi cupiscit. nisi omni cura atque vigilia ei sequamur nosse desiderat discipule studijs macerari. ac perfectissimorum quorumque opificum ipsius vel scientie magistrorum precepta atque instituta servaverit. frustra in anibus votis eorum similitudinem exoptat attingere. quorum curam atque industriam detrectat emulari. Novimus enim nonnullos ita ad hec loca de vestris regionibus advenisse. ut cognoscendi tantummodo gratia fratrum monasteria circumirent. non ut has regulas ob quas huc commeaverant atque instituta suscipere. sed ut secedentes in cellulas conarerent ea que vel visu vel traditione perciperant operibus experiri. Qui mores suos ac studia quibus imbuti fuerant retentantes. ut eis exprobari a nonnullis solet. non profectus sui gratia sed vitade egestatis necessitate existimati sunt puericias commutasse. Non solum enim nihil eruditionis acquirere. sed ne diutius quidem in his partibus commorari. pertinacis animi obstinatione potuerunt. Cum enim nec ieiuniorum more. neque psalmodiarum ordinem. nec ipsorum denique indumentorum habitum commutassent. quod aliud in hac regione sectari quam sola victus sui compedia crederentur.

Quinniores seniorum precepta discutere non debeat. Cap. iii.

Amob:eli vos quemadmodum credim? dei causa ad emulationem.

De tribus generibus monachorū

uem nre agnitōis attraxit. omnibz insti-
tutis qbus illic p̄mordia v̄ra p̄senta
sunt penitus abdicatis. q̄cūqz seniores
v̄ros agere v̄l edere viderit. sūma hūili-
tate sectamī. Neqz vos moueat. aut ab-
imitatiōe retrahat ac disertat. etiā si vo-
bis ad p̄sens alicuius rei v̄l facti ratio
vel cā nō liqueat. qz eos qui bene de con-
ctis ac simpliciter sentiūt. et vniuersa q̄
a senioribz tradi gerit v̄l p̄spererint. fide-
liter imitari magis q̄z discutere student.
per opis experientiā etiā rerū omnīū sciē-
tia subsequet. Ceterū nūqz rationē veri-
tatis intrabit. quisqz a discussione cepe-
rit erudiri. quia videns eū inimicus suo
potius q̄z patrū iudicio p̄sidentē facile ī
id v̄sqz p̄peller. vt etiā illa q̄ maxime v̄ti-
lia atqz saluberrima sunt. superflua ei vi-
deātur 7 notia. Atqz ita p̄sumptiōi ei?
callidus hostis illudet. vt irrationabili-
bus diffinitiōibz suis pertinaciter inhx-
rendo. s̄ solūmodo sibi sanctū esse p̄sua-
deat. qd̄ rectū atqz iustissimū sūe tantuz
obstinatiōis errore censuerit.

De tribus generibus mōacho- rum que intra egyptum sunt.

Cap. iij.

Quamobrem ordo atqz p̄ncipiuz
p̄fessionis nre que admodū vel
v̄n̄ descēderit p̄mū debiqz agno-
scere. Tūc enī poterit q̄s desiderate artis
efficacius asseq̄ disciplinā. et ad exercen-
dā eā ardentius incitari. cū auctoz 7 sū-
datoz eius agnouerit dignitatē. Tria
sunt in egypto genera monachoz. q̄um
duo sunt optima. tertū tepidū atqz omī-
modis euitandū. Prīmū est cenobitaz.
q̄scz in cōgregatiōe p̄iter p̄sistentes. vni-
us senioris iudicio gubernātur. cuius ge-
neris maxim⁹ numer⁹ monachoz p̄ vni-
uersam cōmorat egyptum. Scdm̄ ana-
choretarū. qui p̄s in cenobijs instituti-
iamqz in actuali cōuersatiōe p̄fecti. soli-
tudinis elegere secreta. cuius p̄fessionis
nos quoqz optam⁹ esse participes. Ter-
tiū rep̄sēnsibile sarabaitarū est. De qui-
bus singillatī p̄ ordinē pleni⁹ disserem⁹.

Harū igit triū p̄fessionū fundatores p̄-
mū vt diximus debetis agnoscere. Naz
p̄fecto ex hoc ip̄o. vel odiū. p̄fessionis illi⁹
nasci poterit que vitanda est. vel eius de-
sideriū q̄ sequēda. qz necesse ē vnāquā
qz viā ad illū finē suū pertrahere sectato-
rem. ad que auctor ip̄i⁹ inuētorqz p̄rue-
nerit.

Quibus autoribus cenobita- ru instituta p̄fessio. Cap. v.

Itaqz cenobitarū disciplina a
tpe predicationis ap̄lice sump-
sit exordīū. Naz talis extitit in
hierosolimis oīs illa credentiū multitu-
do. q̄ in actibz ap̄loz ita describit. Dul-
titudinis credentiū erat cor vnū 7 anima
vna. nec quisqz eoz q̄ possidebat aliqd̄
suū esse dicebat. s̄ erāt illis oīa cōmunia.
Possessiōes 7 s̄bas v̄debat. et diuide-
bat ea omībz. p̄nt cuiqz op⁹ erat. Et ite-
rum. Neqz. n. q̄sqz egens erat inē illos.
Quotqz ei possessores agroz aut domo-
rū erāt. v̄dentes afferebat p̄cia eoz q̄
v̄debat 7 ponebat añ pedes ap̄loz. Di-
uidebat aut singulis. p̄nt cuiqz op⁹ erat.
Talis in q̄s erat tūc oīs ecclesia. q̄les nūc
p̄r paucos in cenobijs inuenire difficilē
ē. S̄z cū p̄ ap̄loz recessus tepescere ce-
pisset credentiū multitudo. ea vel maxie
q̄ ad fidem christi de alienigenis ac diu-
lis gētibz p̄suebat. a q̄bz apli p̄o ip̄is si-
dei rudimētis ac inueterata gēnilitatē cō-
suetudine nihil amplius expebat. nisi
vt ab imolaticijs idolorū 7 fornicatione
7 suffocatis 7 sanguine tēperarent. atqz
ista libertas que gentibus p̄o p̄pter infir-
mitatē prime credulitatis indulta est. eti-
am illius ecclesie que hierosolimis con-
sistebat perfectionē paulatim p̄amina-
re cepisset. et crescēte quotidie vel indige-
nariū nūero vel aduenaz. p̄me illi⁹ fidei
refrigesceret feruor. nō soluz hi q̄ ad fidē
christi p̄fluxerant. verū etiā illi q̄ erāt ec-
clesie p̄ncipes ab illa districtōe laxati sūt.
Nōnulli. n. exstiantes id qd̄ v̄debat gē-
tibz. p̄ infirmitate p̄cessuz. sibi etiā licitū.
nihil se detrimenti p̄peti crediderunt. si

Collatio XVIII Abbatis Pyramonis

cum substantijs ac facultatibus suis si-
dem christi confessionem qz sequerentur
Hi autem quibus adhuc apostolicus in-
erat feruor. memores illius pascine perfe-
ctionis discedentes a ciuitatibus suis. il-
lorumqz consortio qui sibi vel ecclesie dei
remissionis vite negligentiam licitam esse
credebant. in locis suburbanis ac secreti-
oribus commanere. et ea qz ab apostolis p-
vniuersum corpus ecclesie generaliter me-
minerunt instituta. priuatim ac peculia-
riter exercere ceperunt. atqz ita incaluit
illa quam diximus discipulorum. qui se
ab illorum contagio sequestrauerat dis-
ciplina. Qui paulatim tempore procedente
segregati a credentium turbis. ab eo qz
a coniugijs abstinerent. et a parentum se
consortio mundiqz istius conuersatione
secernerent. monachi siue monachos a
singularis ac solitarie vite distinctione
nominati sunt. Unde consequens fuit ut
ex communione consortij cenobite. cellesqz
ac diuersoria eorum cenobia vocarentur
Istud ergo solum fuit antiquissimum mo-
nachorum genus. qd non modo tempo-
re sed etiam gratia primū est. quod qz p-
annos plurimos solum inuolabile usqz
ad abbatem pauli vel antonij durauit eta-
tem. Cuius etiam nūc in districtis cenobis
cernimus residere vestigia.

De anachoretarū ordine ac p- cipio.

Lap. vi.

De profecto id est. de hoc per-
fectorum numero. et ut ita dixe-
ris secundissima radice. sancto-
rum etiam anachoretarum post hec flo-
res fructusqz prolati sunt. Cuius p-
fessionis principes hos quos paulo ante me-
morauimus sanctū videlicet paulus vel
antonium nouimus extitisse. Qui non
ut quidam pusillanimitatis causa vel i-
patientie morbo. sed desiderio sublimio-
ris profectus cōtemplationisqz diuine
solitudinis secreta sectati sunt. licet prior
eorum necessitatis obtentu. duz tpe p-
secutionis affinium suorum tenuit insidias.
heremū penetrasse dicatur. Ita qz p-
cessit

ex illa quā diuina applica disciplina aliud
perfectionis genus. cuius sectatores ana-
chorete. id est. secessores merito nūcupā-
tur. eo qz nequaquam contenti hac victoria
qua inter homines occultas insidias di-
aboli calcauerunt. aperto certamine ac
manifesto conflictu demonibus congre-
di cupientes. vastos heremi recessus pe-
netrare non timeant. ad imitationem sci-
licet iohannis baptiste qui i heremo to-
ta permansit etate. helie quoqz et helysei.
atqz illorum de quibus apostolus ita cō-
memorat. Circūierunt in melotis. in pel-
libus caprinis. egentes. angustiati. affli-
cti. quibus dignus non erat mundus. in
solitudinibus errantes. et in montibus et
in speluncis et in cavernis terre. De qui-
bus etiam dominus figuratim ad Job
Quis ait est qui dimisit onagrum li-
berum. et vincula eius resoluit. Posuit
habitaculum eius desertum. et taberna-
culum eius in saluaginem. Irridens multitu-
dinem ciuitatis. et querelas exactoris non
audiens. Considerauit montes pasce
sue. et post omne viride querit. In psal-
mis quoqz. Dicant nūc qui redempti sunt
a dño. qz redemit de manu inimici. Et
post pauca. Errauerunt in solitudine in
inaquoso. vias ciuitatis habitaculi non
inuenerunt. Esuriētes et sitientes. aia eorum
in ipsis defecit. Et clamauerunt ad domi-
nū cum tribularentur. et de necessitatibus
eorum liberauit eos. Quos etiam hieremias
ita describit. Beatus qui tulit iugum ab
adolescentia sua. sedebit solitarius et ta-
cebit. quia leuauit se super se. Quisqz il-
lud psalmiste affectu et opere p-
cumunt. Similis factus sum pellicano solitudinis
Agilani et factus sum sicut passer solitarius
in tecto.

De sarabaitarū principio et cō- uersatione.

Lap. vii.

Quoniam his duabus p-
fessionibus monachorum religio christiana gande-
ret. cepisset autem indetenus paulatim h-
icqz ordo recidere. emerit post hec illud
deterrimū et infidele monachorum genus

Pyramonis d. d. M.

De tribus generibus monachorum

vel potius noxia illa plantatio redimita
concreuit que per ananyam et saphyraz
in exordio ecclesie pullulans apostoli pe-
tri seueritate succisa est. que inter mona-
chos tamdiu detestabilis execrandaque in-
dicata est. nec a quoquam ulterius usurpa-
ta. quod diu illius tam districte formido sen-
tentie memorie fidelium inserta durauit.
qua beatus apostolus predictos noui fa-
cinosos principes. non penitentia. non ulla
passus est satisfactioe curari. sed perni-
ciosissimum germen celeri morte succidit.
Illo igitur exemplo quod in ananya et sa-
phyra apostolica districtioe punitum
est. a nonnullorum contemplantioe paulatim
longa incuria et temporis obliuione
subtracto. emerit istud sarabaytarum ge-
nus. qui ab eo quod semetipso a cenobiorum
congregationibus sequestraret. ac sigilla-
tim suas curaret necessitates. egyptie lin-
gue proprietate. sarabayte nuncupati sunt.
de illorum quos predictimus numero pro-
cedentes. qui euangelicam perfectionem si-
mulare potius quam in ueritate arripere ma-
luerunt. emulatione seque eorum. vel laudi-
bus prouocati. qui uniuersis diuinitatis mun-
di perfectam christi preferunt nuditatem.
Hi igitur dum imbecillo animo rem sum-
me uirtutis affectant. vel necessitate ad
hanc professionem venire compulsi. dum cen-
suerint modo nomine monachorum absque ulla stu-
dio emulatione festinare. cenobiorum nul-
latenus expectant disciplinam. nec seniorum
subiunguntur arbitrio. ut eorum traditio-
nibus insituti. suas discant vincere vo-
luntates. nec ullam sane discretionis
regulam legitima eruditione suscipiunt
sed ad publicam tantummodo. id est ad
hominum faciem renunciantes. aut in suis domi-
cilijs sub privilegio huius nominis isdem ob-
stricti occupatioibus perseuerant. aut destru-
tes sibi cellulas easque monasteria nuncu-
pantes suo in eis inre ac libertate consistunt.
nequaquam euangelicis preceptionibus succu-
bentes. ut nulla seque quotidiani uicij sol-
licitudine. nullis rei familiaris distentio-
nibus occupentur. Quod illi soli absque vl-

la infideli dubitatioe consummat. quod cum-
etis mundi huius facultatibus absoluti.
ita se cenobiorum prepositis subdiderunt.
ut ne sui quodammodo ipse fateatur esse se dominos.
Illi autem qui districtioe ut diximus cenobio-
rum declinantes. bini uel terni in cellulis con-
morantur. non contenti abbatis cura atque
imperio gubernari. sed hoc precipue pro-
curantes. ut absoluti a seniorum in go. exer-
cendi uoluntates suas. ac procedendi. uel
quo placuerit euagandi. agendi uel quod
libitum fuerit habeant libertatem. etiam
amplius in operibus diurnis. quam hi qui
in cenobijs degunt. diebus ac noctibus
consumuntur. si non ea fide eodemque pro-
posito. Hoc enim isti faciunt. non ut fructus
sui operis subiciant dispensatoris arbi-
trio. sed ut acquirant pecunias quas re-
condant. Inter quos quantum intersit
aduertite. Illi nihil de crastino cogitan-
tes. gratissimos deo sudoris sui offerunt
fructus. isti uero non solum in crastinum sed
etiam in multorum annorum spacia infi-
delem sollicitudinem prorogantes. aut me-
darem deum aut inopem credunt. quod promissam
quotidiani victus atque indumento-
rum sufficientiam pretere eis aut non
possit aut nolit. Illi hoc omnibus expe-
tant uotis. ut nuditatem omnium rerum pau-
pertatemque possideant. isti ut omnium copia-
rum affluentiam consequantur. Illi ob hoc
certatim statutum transcendere canonem
diurnis operibus elaborant. ut quicquid
monasterij sanctis uisibus reddiderit. uel
carceribus. uel xenodochio. uel nosocomio.
uel indigentibus per abbatis dispen-
setur arbitrio. isti ut quicquid quotidiana
ne superfluerit. gule. aut profusiori proficiat
uoluptati. aut certe filargie uicio
recondat. Postremo ut concedam ab istis
hec que non optimo proposito pergeruntur.
melius quam diximus posse distribuere sic qui
de ad meritum uirtutis illi ac perfectionis
aspirant. Illi etiam tantos monasterio reddi-
tibus perferentes. eisque quotidie renunciantes. in tanta
subiectois humilitate perdurant. ut quemadmo-
dum sui. ita etiam eorum que pro sudore percipiunt

Collatio XVIII Abbatis Pyamonis

potestate prouentur. abrenunciati ois p
me feruorem. dum quotidie semetip sos
laboris sui fructibus nudant. in giter in
nouates. isti aut in coipso qd aliqd pau
peribus largiuntur elati. in preceps qti
die collabuntur. Illos patientia atqz dis
trictio. qua taz deuote in hac qua semel
arripuerunt professione perdurant. vt nu
qs suas expleant voluntates. crucifixos
huic mudo quotidie uiuosqz martires
facit. hos arbitrij sui tepoz uiuos ad in
ferna demergit. **Hec igitur duo genera**
monachorum in hac quidem prouincia
equali pmodum numero sitate inter se
cotendunt. Ceteru per alias regioes qs
me necessitas catholice fidei copulit per
agrar. istud tertium sarabayta qz genus
abundare ac ppe solum esse cognouim?
Tempibz siquidem lucij qui arriane p
fidie eps fuit. sub valentis imperio cum
dyaconia nostris fratibus deferrem?
bis. uidelicet qui de egypto ac thebayda
fuerat ob catholice fidei per seuerantiam
metallis ponti atqz armenie relegati. licz
cenobiorum disciplinam in quibusdaz ci
uitatibus rarissimam uiderimus. anacho
retaru tamen apud illos ne ipsum qdez
nomen auditum fuisse coprimus.

De quarto genere monachoru

Cap. viij.

P yamon. Sane e etiaz aliud
qrtu genus quod imp cernim?
emerisse in his qui anachoretar
ruz libi specie atqz imagine blandiuntur
qz in pmodijs suis feruore quoda bre
ui. cenobij perfectione uidetur expetere.
sed continuo tepofacti. du pristinos mo
res ac uicia refecare cotemnut. nec iugm
humilitatis ac penitentie diutius susti
nere contenti sunt. sub diqz senioruz im
perio dedignatur. separatas expetit cel
las. ac solitarij sedere desiderant. vt ita
seza nemine lacessiti. patientes. mansue
ti. ac humiles possint ab homibz estima
ri. **Qua institutio imo tepoz eos quos se
mel infecerit. ad perfectionem nunqs per
mittit accedere. Hoc eni modo no solu**

no abscedunt. ueruetia in ueterius eo
rum uicia conalescent. du a nemine pro
uocati. vt quoddam letale et intestinu vi
rus. quanto amplius celatu fuerit. tato
profundius serpes in sanabilem morbuz
generat egrotanti. **Pro reuerentia eniz**
singularis celle nullus iam uicia solita
rij audet arguere. que ille ignorari malu
it qs curari. **Porro uirtutes no occulta
tione uicioru. sed expugnatione pariun
tur.**

Interrogatio quid intersit iter cenobiu et monasteriu. Cap. ix.

G ermanus. Est ne aliqua in
ter cenobium monasterium qz
distantia. an utroqz nomie res
vna censetur.

Responsio. Cap. x.

P yamon. Licet a nonnullis lo
leant indifferenter monasteria
pro cenobijs appellari. tamen b
interest. qd monasteriu nome est diuerso
rij. nihil amplius qd locu. id est habita
tionem significans monachoz. cenobiu
vero etia professionis ipsius qualitatem
disciplinam qz designat. **Et monasteriu**
potest etiam unius monachi habitatio
nominari. cenobiu aut appellari no pot
nisi ubi plurimoz cohabitatum degit
vnita comunio. **Dicuntur sane monaste
ria. etia in quibus sarabaytaru collegia
comorantur.**

De humilitate vera et quomo do falsam cuiusdam humilita tem prodiderit abbas serapio.

Cap. xi.

Q uamobrem qm de optimo ge
nere monachorum uideo uos
professionis huius arripuisse
pincipia. id est de laudabili cenobioru
palestra. ad excelsa fastigia anachoreti
ce tedere discipline. humilitatis patien
tieqz uirtutem. quam uos illic didicisse
non dubito. uero sectamini cordis affec
tu. no eam sicut quidam falsa humilia
tione xboz nec affectata atqz supflua in

De tribus generibus monachorū

quibusdam officijs corporis ieiatioe fingentes
Humilitatis figmentū abbas Serapion quodam tpe elegāter irrifit. Cum enim quidam ad eum summā sui abiectiōne habitu ac verbis p̄ferēs venisset eumq; senex fm̄ morē vt orationem coligeret hortaret. ille nequa q̄ annuēs deprecāti tantis se subiiciens asserbat flagitijs inuolutū. vt ne vsum quidē huius cōmūis aer̄ capere mereret. p̄sathij q̄z ip̄ius refugiens sessionē. humi potius iſidebat. Cū h̄o etiā ad ablutionē pedū multo minus p̄buisset assensum. tū abbas Serapion refectione transacta. collationis consuetudine prouocāte mone re eū benigne ac leniter cepit. ne ociosus ac vagus p̄sertim inuenis tā robustus instabili lenitate per vniuersa discurret. sed vt in cella residens. fm̄ regulaz sessionū suo poti⁹ ope q̄ aliena mallet munificētia sustentari. Qd ne paulus apostolus incidere. et quidem cū ei in euāgelio laborāti hec p̄bitio merito deberet. dieb; tamē ac noctib; maluit operari. vt quotidianū victū v̄ sibi vel his q̄ eidē ministrantes opus exercere nō poterant suis manibus prepararet. Ad hec ille tāta est tristitia ⁊ dolore suppletus. vt amaritudinē corde cōceptaz. ne vultu q̄dem dissimulare potuerit. Cui senex. baccenus inquit o fili cunctis te facinorū p̄teribus onerabas. nō metuens ne cōfessione tam atrocii criminū. notā exiliatiois incurreres. qd queso nūc est quod ad simplicē ammoniciūculā nostrā. que tamē in se nō modo nullū opprobriū. s; etiā edificationis habuit ac dilectionis affectū. tanta te video indignatiōe permotū. vt eam ne vultu q̄dē occulere. aut frontis serenitate dissimulare potueris. An forte dū te humiliabas illa expectabas a nostro ore sententiā. iustus ac culator sui est in p̄ordio h̄monis. Proinde vera est cordis humilitas r̄tinēda. q̄ nō de affectata corporis atq; h̄boruz sed de intima mētis humiliatione descēdit. Que tunc tamē euidentissimis pa-

tientie sue fulgebit indicijs. cum quis nō ipse de se crimina ab alijs nō credenda iactauerit. sed ab alijs sibi met arroganter ingesta cōtempserit. et irrogatas iniurias mansueta cordis equanimitate tolerauerit.

Interrogatio quē admodum vera patientia possit acquiri.

Cap. xij.

Serapion. Quemadmodū acq̄ri vel retineri possit ista tranquillitas optamus agnoscere. vt sicut in dicto nobis silentio. oris claustra p̄cludimus. verborū q̄z licentiā coercemus. ita etiā cordis lenitatē custodire possimus. qd nō nunq̄z etiā cum lingua refrenatur. intrinsecus tamen statū suę placiditatis amittit. Et idcirco mā suetudinis bonum nō alias tenere quepiam posse. nisi remotione celle ac solitario putamus habitaculo.

Resopnsio. Cap. xij.

Patience vera atq; tranquillitas absq; profunda cordis humilitate nec acq̄rit nec tenet. Que si de h̄ fonte descēderit. nec b̄nficio celle nec profugio solitudis indigebit. Nō enī patrociniuz cuiusq; rei extrinsecus q̄rit. q̄ h̄ūilitatē. id est generatricis atq; custodis suę intrinsec⁹ virtute fulcitur. Ceterū si mouem̄ ab aliq; la celsiti. certū est nō eē in nob h̄ūilitatē fundamēta firmē stabilita. ⁊ iō ad incursum v̄ exigue tēpestat. edificii n̄m ruinosā cōmotiōe p̄cutit. Nō enī esset laudabilis nec admirāda patientia. si nulli inimicorū iaculis impetita tranquillitatis p̄positū retēret. s; i eo ēplara atq; gliosa. qd irruētib; in se tēptationū p̄cellis imobilis p̄seuerat. Quā in q̄ vexari frangi q; aduersitatib; creditur. in eo potius roborat. et in eo magis acuit in q̄ putat obtundi. A passionib; enī ⁊ sustētatiōe patiaz dici null⁹ igrat. iō q; cōstat patientem pronūciari neminē posse. nisi eū qui vniuersa que sibi fuerint irrogata. absq; indignatione tolerauerit. Et ideo nō imerito

Collatio XVIII Abbatis Pyramonis

ita a salomone laudat. Melior est patiens
forte et qui continet iram capiēte urbem.
Et iterū. Loganimis vir nimius in pru-
dentia. pusillanimis autē valde insipi-
ens est. Cū ergo quis victus iniuria iracū-
die igne succenditur non causa peccati
est acerbitas illate perimetie extitisse cre-
tenda est. sed potius manifestatio infirmi-
tatis occulte. sicut illā parabolā dñi sal-
uatoris quā d duabus domibus ponit
vna que fundata erat supra petra et alia
que supra arena. quibus equaliter dicit plu-
uiarū ac fluminū vel tempestatum turbi-
nes irruisse. sicut illam quā in petre soliditate
fundata est nihil penitus detrimēti ex illa
tam violenta collisione sensisse. quā vero in
arena pedula mobilitate constructa est
statim fuisse collapsa. Quā utique appa-
ret non propterea corruisse quod imbrium vel
torrentiū inundatione pulsata. sed quod supra
arena imprudenter est structa. Non enim in
hoc differt a peccatore vir sanctus quod non
similiter et ipse temptetur. sed quod hic etiā
magis pugnatōe non vincit. ille autē etiā
parua temptatione superat. Neque enim
esset ut diximus iusti alicuius viri lau-
dabilis fortitudo. si vinceret intempta-
tus. cū utique victoria locum habere non
possit absque aduersitate certaminū. Be-
atus enim vir qui suffert temptationē quia
cū probatus fuerit accipiet coronā vite.
quam repromisit deus diligentibus se.
Secundum apostolū quoque paulū. virtus non
in ocio atque delicijs. sed in infirmitate per-
ficatur. Ecce enim inquit tedi te hodie in ci-
uitatē munitā. et in colūnam ferreā. et in
murū ereū. super omnē terrā regibz iuda-
principibus eius et sacerdotibus eius.
et omni populo terre. et tēlabūt adūsūm
te. et non preualebūt. quia ego tecum sum
ut eruā te dicit dñs.

De exemplo patientie cuiusdam religiose femine. Cap. xiiij.

Huius ergo patientie volo vobis
duo saltē exēpla proponere. vnum
religiose cuiusdam femine. que
patientie virtutē tanta quiditate sectata.

est. ut non solum temptationū non vitaret
incursum. sed etiā occasiones molestiarum
sibi met. procuraret. quibus frequētius insti-
gata non cederet. Hec namque cū alexan-
drie cōmaneret. essetque non obscuris orta
maioribus. atque in domo que sibi fuerat
a parentibus derelicta religiose dño de-
seruiret. veniens ad beatę memorię atba-
nāsiū ep̄m. precabatur ut aliquā sibi
alendam viduā daret. quā ecclesiasticis su-
perbia pascebatur. Et ut petitionē eius
verbis ipsius exprimamus. da inquit mi-
hi aliquā de sororibus in qua. repaulesz
Sacerdos igitur cū laudasset propositum
femine que ad opus misericordie vidisset eē
promptissimā. iussit ex omnibus eligi vidu-
am. quā et honestate morū et quāitate ac dis-
ciplina omnibus preferret. ne forte desideri-
um largitatis percipientis vicio vincere-
tur. et que mercedē quæreretur in egenā dā-
num fidei prauis eius offensa moribus
pateretur. Cui cū domū adducte omni-
bus deserviret obsequijs. virtutē mode-
sticę ac lenitatis experta. vidensque se
ab ipsa momentis singulis gratiarū actio-
ne. pro officio humanitatis honorari. post
dies paucos ad memoratū reuertitur sa-
cerdotē. rogauerā inquiens ut in dan-
cipēs quaz ego reficere et cui morigeris
famularer obsequijs. Cumque ille needū
propositū femine ac desiderium intelligēs
essisset petitionē ei dissimulatiōe pro-
positi fuisse neglectā. causasque moze illi
absque animi sui cōmōtione perquirens. p-
tinus agnouisset honestiorē ei ceteris vi-
duā deputatā. occulte precepit ut ea illi
que esset cunctis nequior traderet. quā scili-
cet vel iracundia vel rixis vel violentia
seu verbositate atque etiam vanitate cun-
ctas quibus hec vicia dñarentur excede-
ret. Quā cum multo facilius inuentam
sibi que traditā domi habere cepisset. atque
eadem ei diligentia qua prior illi vidue
vel etiā studiosius ministraret. hoc solū
ab ea pro tantis obsequijs recipiebat grē. ut
idignis iugiter afficeret iurijs. quicquidque
ab ea expbiatiōibusque p̄tinuis vexaret.

De tribus generibus monachorū

obijcienti ei et maledicis obiretationibus increpantis eo quod se non ad refrigerium sed potius ad cruciatum et contumeliam ab episcopo poposcisset magisque se de requie ad laborem quam de labore transfulisset ad requiem. Cum ergo assiduitas iurgiorum eo usque prumperet ut ne ab iniectione quodam manu proca mulier temperaret illa autem humilioris obsequii geminaret officia non furentem vincere renitendo sed semetipsum humiliter subiuciendo discebatur ut multimodis indignationibus laessita iurgantis insaniam humanitatem mansuetudine deliniret. Quibus ad plenum exercitiis confirmata perfectaque virtute desiderate patientie persecuta ad memoratum sacerdotem tamen per electionis illius iudicio quam etiam pro beneficio exercitationis sue gratias relatura perrexit eo quod hinc de siderium suum tandem ei magistram patientie dignissimam prouidisset cuius iniurijs iugibus ut quodam palestre oleo quotidie roborata ad summam animi patientiam perueniret tandem inquis dediti mihi in qua repausarem nam illa prior suis me potius honorabat ac refrigerabat obsequijs. Hec de sexu muliebri dixisse sufficiat ut commemoratione hac non solum edificemur verum etiam fundamur quod nisi fuerimus ad ferarum morem retrusum in canalicularum patientiam retinere non possumus.

De exemplo patientie Abbatis pasuntij. Cap. xv.

Nunc aliud abbatum pasuntij paradamus exemplum. Qui in illius insignis et ubique predicabilis schyotice heremi in qua nunc presbiter est secretis tanto studio semper infedit ut ei ceteri anachorete bubali agnomem diderint eo quod ingenito ut ita dixerim desiderio solitudinis semper habitatioe gauderet. Itaque cum tante in puericia sua esset virtutis et gratie ut etiam preclari ac summi id temporis viri grauitate eius et immobilis constantia miraretur eumque licet minor esset etate pro virtutum tamen meri-

to senioribus exequaretur suoque ordini dicerent inferendum. liuor ille qui aduersus Joseph patriarcham fraternos quodam animos insligauit quendam de numero fratrum edacis celi igne succendit. Qui neuo quodam ac macula pulchritudine eius cupiens deformare hoc genus malignitatis excogitat ut oportunitate temporis captaret quo pasuntius ad ecclesiam die dominico processurus abesset a cella. In qua furtim irruens codice suum inter eius plectas quas de palmarum folijs solebat intexere latenter abscondit ac de concinnata factione securus ipse quod velut pure ac simplicis conscientie ad ecclesiam venit. Cumque celebrata omnis fuisset ex more solemnitas querelam sancto isidoro qui ante hunc pasuntium eiusdem heremi presbiter fuit coram cunctis fratribus detulit asserens sibi codice de cella furto fuisse sublatum. Que eius querimonia cum ita cunctorum fratrum precipueque presbiteri aios permouisset ut quid primum suspicarent quid de decerneret non haberet summa cunctis ammiratioe percussis de tam inauditi illic facinoris nouitate ille qui rem detulerat accusator urgebat ut retentis in ecclesia omnibus missi electi qui cunctorum singillatim fratrum cellulas scrutarentur. Quod cum tribus senioribus a presbitero fuisset iniunctum vniuersorum cubilia renouentes ad extremum in pasuntij cellula absconditum codice iter plectas palmarum quas illi syras vocant sicut cum insidiatore oculuerat reppererunt. Que cum inquisitores confestim ad ecclesiam delatum coram omnibus protulissent pasuntius licet de conscientie sue esset sinceritate securus tamen velut quod furti crimine agnosceret satisfactioi se totum tradens locum penite supplicis postulauit hoc verendum die sue modestieque prospiciens ne si maculam furti abis conaretur abluere in super etiam mendacium notaretur ne mine se aliquid quam id quod innatum fuerat suspicaret. Cumque de ecclesia non tam mente detectus quam iudicio dei fides pertinens abscellisset perfusus in oratione iugiter lachrymis

Collatio XVIII Abbatis Byamonis

triplicatisque ieiunijs. summa sectia in
conspetu hominum mentis humilitate p
stravit. Sed cum duabus ferme hebdo
madibus ita se omni contritione carnis ac
spiritus subiecisset. ut die sabbati vel do
minico. non ad percipiendam communio
nem sacra. sed ad prosternendum se in li
mine ecclesie atque ad veniam supplicij po
stulanda. matutinus accurreret. neque
passus est eum occultorum omnium testis et co
gnitor. vel a se amplius ceteri. vel ab alijs
infamari. Nam quod ille inuictor sceleris. rei
sue fur improbus. laudis aliene callidus
infamator. nullo hominum teste occulte co
miserat. per diabolum qui criminis ipsius
incentor fuerat publicavit. Arreptus namque
a dirissimo demone cunctas factionis
occulte patefecit insidias. criminationum.
que ac fraudum idem fuit proditor que com
mentor. Ita autem spiritu illo immundo
grauiter diuque vexatus est. ut ne oratio
nibus quidem sanctorum illic consistenti
um. qui diuinorum carismatum merito de
monijs imperabant. potuerit emundari. Si
ne ipsius quidem isidori presbiteri gra
tia singularis crudelissimum ab eo exclu
ditur. Cui tanta erat virtus domi
ni largitate collata. ut nevisque ad limina
quidem eius quisquam arrepticius qui tar
dius sanaretur aliquando perductus
sit. christo hac adolescenti profuntio glo
riam referente. ut illius tantum orationi
bus cui insidiatus fuerat purgaretur. et
cuius laudi aliquid inuidus inimicus de
cepere se posse crediderat. eius nomen pro
clamans et delicti sui veniam et sine sup
plicij presentis acciperet. Hec ergo ille in
adolescentia sua future indolis iam tunc
indicia prefigurans. lineas quasdam per
fectionis illius que erat maturitate etate
augenda. adhuc in annis puerilibus desi
gnauit. Si igitur ad culmen virtutum eius
volumus peruenire. talia nobis exordio
rum fundamenta iacienda sunt.

De perfectione patientie. Cap. xvi
Aplex sane ad narrationem facti
huius causa me compulit. Pr

mi. ut hac immobilitatem viri constanti
amque pensantes. quanto minoribus quam ille
est appetitus inimici impugnamur in si
dijs. tanto maiorem tranquillitatis atque
patientie sumamus affectus. Deinde. ut
firma definitione teneamus a temptatio
num procellis impugnationibusque diabo
licos nos esse non posse. si omne presidium
patientie nostre omnemque fiduciam non
in interioris hominis nostri viribus. sed in
cellule claustris. aut in solitudinis recessu.
sanctorum vel consortio. vel cuiusque rei
que extra nos sit presidio. collochemus. Si
enim mentem nostram virtute protectionis
sue ille firmauerit. qui in euangelio ait.
regnum dei intra vos est. frustra aerijs ho
stis insidias. aut auxilio cohabitantium
hominum vincere. aut localibus spatijs
declinare. aut munitione tectorum exclu
dere posse nos credimus. Nam cum hec
omnia sancto profuntio non deessent. non
tamen impugnationis aditum aduer
sus eum temptator inuenire non potuit.
neque illum nequissimum spiritum. septa pa
rietum aut heremi solitudo. aut tot in
illa congregatio sanctorum merita repu
lerit. Sed quia sanctus dei famulus non
in his que extrinsecus sunt. sed in ipso oc
cultorum omnium indice spem sui cordis
affixerat. tante impugnationis machinis
nequaquam potuit commoueri. Contra ille
que ad tantum facinus precipitauit in ni
dia. nonne et solitudinis beneficio. et muni
tione remotioris habitaculi. et beati isidori
abbatis atque presbiteri aliorumque san
ctorum consortio fruebatur. et tamen
quia eum supra arenam reperit turbo di
abolicus. non solum impexit eius verum
etiam subuertit habitaculum. Non ergo
quietem nostram extrinsecus inquiramus.
nec opitulari virtus impatientie nostre alie
nam putemus posse patientiam. Sicut enim
regnum dei intra nos est. ita inimici homi
nis domestici eius. Nemo enim mihi ma
gis quam sensus meus. qui est mihi vere in
timus domesticus. aduersatur. Et idcir
co si fuerimus solliciti. ab istis inimicis hosti

De tribus generibus monachorū

hūc literari ledi minime poterim? Ubi enim nobis nostri domestici nō aduersantur. ibi et regnū dei tranquillitate mētis acq̄ritur. Nam si rationes diligētē discutiās. ledi ab homine quōuis malignāte nō poterō. si ipse impacífico aduersū me corde nō dimicem. Si autē ledor. nō ē vicium impugnationis aliene s̄ impatientie mee. Sicut enim grauis ac solidus ciabus sano utilis. ita perniciosus est egrotanti. Nō autē ledere sumentē potest. nisi ei ad nocendum vires adiecerit percipiētis infirmitas. Si vnq̄ ergo similis inter fratres fuerit oboita tēptatio. neq̄q̄ a cursu tranquillitatis excussit. blasphemis secularium obtreccionibus aditūz referemus. Nec puerulos atq̄ execrabiles quosq̄ sanctorū viroz numero insertos latitare miremur. quia dum in huius seculi area conculcamur atq̄ cōterimur. necesse est etiam paleas igni p̄petuo deputandas. inter electissima frumēta miserari. Deniq̄ si vel sathan inter archangelos. vel iudam inter apostolos. vel nicolaum p̄uulsiuē hereseos inuētorē inter dyaconos reminiscamur electos. hoc qd̄ nequissimi homines sanctorū ordini deprehenduntur inserti. mirū esse nō poterit. Nam licet hunc nicolaū quidā asserant nō illum fuisse qui ad opus ministerij ab ap̄stolis electus. nihilominus tamen eū de illo discipulorū fuisse numero negare nō possunt. q̄s oēs tales tāq̄ p̄fectos in tempe illo fuisse manifestum est. quales nūc per paucos vix in cenobijs inuenimus. Nō ergo ruinā illius supra dicti fratris. qui in illa heremo taz lugubri lapsus est casu. neq̄ illaz horribilem maculā. quā tamē ille ingentibz penitentie lacrimis post diluū. s̄ beati pascentij nobis p̄ponamus exempla. Nec subuersione illius destruamur. cuius antiquū inuidie viciū etiā auxit in p̄uis affectata religio. s̄ huius hūilitatē tota virtute sectemur. quā nō illi qui es heremi subdito genuit s̄ inter homines acquisitā consumauit atq̄ excoluit solitū dō.

De inuidie malo. Cap. xvij.
Sicndum sane est. inuidie morbum difficilius ad medelāz q̄ cetera vicia peruenire. Quāz eū quem semel veneni sui peste corrupit. pene dixerim carere remedio. Ipsa q̄ nāq̄ est lues. de qua figuraliter dicitur per prophetam. Ecce ego mittā vobis serpētē regulos quibus nō est incantatio. et mordebunt vos. Recte igitur a p̄pheta mortiferis basilisci venenis morsus inuidie cōparatur. quia primus ille venenōrum dīm auctor. et p̄nceps et perijt et peremit. Nam ante suus q̄ eius cui inuiderat iteremptor. priusq̄ in hominē mortis virus effunderet. ipse se perdidit. Inuidia enim diaboli mors introiit i orbe terrarū. imitatur autē illum qui sunt ex parte illius. Sicut enim ille qui p̄mus eiusdē mali peste corruptus est. nec medelam penitentie nec fomentū alicuius curationis admisit. ita et hi qui isdem se percutientes morsibus tradiderūt. omnē opē sancti incantatoris excludunt. q̄ cum vtiq̄ nō culpa eorū quibus linēt. sed prosperitate crudentur. erubescunt. ipam prode veritate. extrinsecus sibi qualdā superfluas et ineptas causas offēsiōis inquirunt. Quarū quia omnimodis false sunt. vana curatio est. cum illud mortiferū virus qd̄ nolunt prode lateat i medullis. De q̄b̄ alibi ille sapiētissim⁹ cōpētēter expressit. Si momo derit serpens nō in sibilō. nō est abundantia incantatoris. Isti enim sunt taciti morsus. quibus solis sapientium medicina non subuenit. Nam vsq̄ ad deo incurabilis est ista pernicies. vt blandimētis exasperetur. in fletu obsequijs. muneribz irritetur. quia vt idem Salomon ait. nihil sustinet zelus. Quāto enim amplius alius. aut humilitatis subiectione. aut patientie virtute. aut mūificentie laude profecerit. tanto ille maioribus inuidie stimulis incitatur. qui nō nisi ruinā aut mortem eius cui inuidet cōcupiscit. Deniq̄ illorum vndecim patriarcharū zelus ist

Collatio xviii abbatis Pyamonis

tantum nulla innoxij fratris subiectioe potuit deliniri. vt de his scriptura come moret. Inuidebant autē ei fratres sui. eo qd diligeret eū pater suus. et nō poterant ei loqui quicq̄ pacificus. donec zelus eorum qui nulla germani obsequētis atq̄ subiecti sustinuit blandimenta. mortem eius cupiens. vix posset venditionis fraternalis crimine satiari. Cūctis ergo vicijis perniciosiorum atq̄ ad purgandum difficiliorum esse constat inuidia. que ipis reuēdijs quibus reliqua extinguitur accenditur. Nam verbi gratia. qui dānū sibi illatum. dolet. largitatis cōpensatio ne curatur. qui de illata indignatur iūria. humili satisfactioe placatur. Quid illi facias qui hoc ipso magis q̄ te humiliorum ac benigniorum sentit offenditur. quem nō ad iracundiam cupiditas que premio delinuit. non iniurie lesio aut amor vltionis accendit. que officiorum vincitur blandimentis. s̄ successus tantum aliene prosperitatis irritat. Quis autem est qui se vt satisfaciatur inuidenti. a bonis conuere. aut a prosperis alienari. aut calamitate aliqua optet inuolui. Quapropter ne totum quicquid in nobis viuendum est. et quasi vitali vegetatio ne sancti spiritus animatur. vno tantū huius mali morsu basiliscus interimat. diuinum cui nihil impossibile est iugiter imploremus auxilium. Cetera etenim venena serpentum. id est carnalia peccata vel vicia. quibus vt cito inuoluitur ita facile expurgatur hūana fragilitas. habēt aliqua vulnerum suorum in carne vestigia. quibus quāuis terrenū corpus perniciosissime contumescat. tamen si tyria ce remedium. aut illam salutariū verborum medelam aliquis peritissimus carminū diuinorum incātor admouerit. ad perpetuā anime mortem perniciēs virulenta non peruenit. Inuidie autem q̄ a regulo serpente effusum virus. vitā ipsam religionis ac fidei priusq̄ vulneris in corpore sentiatur excludit. Non enim aduersus hominem sed plane aduersus de-

um blasphemus extollitur. qui nihil in fratre aliud nisi bonum meritū carpens. nō hominis culpam. sed dei tantū iudicia reprehendit. Nec ergo est illa sursum germinans amaritudinis radix. que se erigēs ad superna. in contumeliam ipsius qui bona homini cōfert tendit auctoris. Nec quemq̄ moueat qd̄ deus missurū se serpentes regulos. qui eos quoruq̄ criminibus offenditur mordeant. cōminatur. Nam licet certum sit deum auctore inuidie esse nō posse. equū tamen et dīno dignum iudicio est. vt dum bona data humilibus conferuntur. et superbis ac reprobis denegātur. eos qui s̄m apostolum tradi in reprobū sensum merentur. quasi ab ipso missa percutiat et p̄sumat inuidia. s̄m illud. Ipsi me ad emulationem irritauerunt in non deum. et ego ad emulationem inducam eos in nō gentē. Hac beatus pyamon disputatione desiderium nostrū quo de p̄mis cenobij scolis ad scōm anachoreticos gradum tēdere ceperamus ardentius inflamauit. Nam primordia solitarie cōmoratiōis cuius scientiā postea sumus scythie plenius assecuti. ipso p̄mū imbuete p̄cepim⁹

Explicit collatio abbatis Pyamon de tribus antiquis generibus monachorum et quarto numero per exorto. Incipiunt capitula collationis abbatis iohannis de fine cenobite et heremite. La. i.

Quod cenobio abbat̄ pauli et patientia cuiusdam fratris.
ij De humilitate abbat̄ iohannis et interrogatione nostra.
iiij Responsio abbat̄ iohannis cur heremū reliquisset.
iiij De virtute predicti senis quā in anachoretica exercuit disciplina.
v De cōmodis heremi.
vi De vtilitate cenobij.
vij Interrogatio de cenobij vel solitudinis fructu.

Collatio XIX abbatis Johannis

- viii Responsio super interrogatiōe p-
polita.
ix De consummata ac x̄a pfectiōe
x De his q̄ imperfecti heremū petūt.
xi Interrogatio de remedio eorum
qui cito de cenobijs discedūt.
xii Responsio quomodo solitarius
vicia sua possit agnoscere.
xiii Interrogatio quō sanari possit
qui nō expurgatis vicij solitu-
dinē ingressus sit.
xiv Responsio sup eoz medicina.
xv Interrogatio an ita castitas sic
et cetera passiones debeat explo-
rari.
xvi Responsio quibus documentis
possit agnosci.

Explicit capitula. Incipit col-
latio abbatis Johannis de sine
cenobite et heremite.

De cenobio abbatis pauli et pa-
tientia cuiusdam fratris. Cap. i.

Est dies

Quod ad modū paucos ma-
ioris doctrine deside-
rio pertrahēte rursus
ad abbatē pauli cen-
obiū summa spūs a lacrimate perrexi-
mus. ubi licet plusq̄ ducentoz fratrum nu-
merus moraretur in honore tamen solen-
nitatis que id temporis agebatur in fi-
nita quoq̄ de alijs cenobijs monachoz
turba confluxerat. Nam prioris ab-
batis qui eidem cenobio presuetat anni-
uersaria depositio solenniter curabatur
cuius cōuentus idcirco facimus men-
tionem. vt patientiā cuiusdam fratris
que sub presentia totius congregatiōis
huius immobili ei⁹ claruit lenitate bre-
uiter perstringamus. Nam licet alio hu-
ius operis tendat intentio. vt scz abbatē
iobānis qui derelicta heremo illi se cen-
bio summa humilitatis x̄tute subdide-
rat. proferam⁹ eloquia. nequa q̄s tamen
putamus absurdum. si absq̄ vlla circū-
spectione verbor. magna vt credimus studi-

olis quibusq̄ virtutū edificatio confel-
ratur. In igenti itaq̄ atrio subdiuini il-
la monacho. u. z multitudine per duode-
nariū numerū distinctis orbibus consi-
dente. cū quidam fratru susceptū sercu-
lum paulo tardius intulisset. sub occasi-
one istius tarditatis p̄dicit⁹ abbas pau-
lus. qui inter turbas ministrantiū frat-
z sollicite discurreret. exerta manu pal-
ma eum sub omniū percussit intuitu. ita
vt sonitus etiā auersorum vel longi⁹ cō-
sidentium auribz resuleret. Hoc at id
circo ab eo factum est. vt cunctis qui ad-
erant inuenis patientiam patefaceret. z
omnes qui interfuissent tali spectaculo
modestie erudirētur exemplo. Quā ma-
turo aut id senior fecerit cōsilio. res p̄ba-
uit. Nam memorabilis patientie inuenis
tanta id ai lenitate suscepit. vt nō modo
nullus fuerit ex eius ore hmo prolapsus.
vel tenuissimū murmur tacita labio. u. z
agitacione signatum. sed ne ipa quidez
oris modestia atq̄ tranquillitas. aut co-
lor saltem quantulūcūq̄ mutatus. Qd
factū nō solum nobis. qui nuper d̄ syrie
monasterio veniētes patientie hui⁹ vir-
tutē nō tam euidentibz perceperam⁹ ex-
emplis. sed etiā cunctis q̄ experti taliz
nō erant studiorū. ita mirū fuit vt etiam
summis viris precipua per hoc factū cō-
ferretur instructio. q̄ scz etiā si patienti-
am eius correptio paterna nō mouerat.
ne spectaculum quidez tante multitudi-
nis vllō vultum eius ruboris tinxisset in-
dicio.

De humilitate abbatis iohan-
nis et interrogacione nostra.

Cap. ii.

Hoc itaq̄ cenobio repperim⁹
antiq̄ssimū senē noie iobānez.
cuius verba pariter z humili-
tate qua sanctis oibz preminebat. neq̄q̄
silencio pretereūda censuim⁹. scientes eū
hac maxime pfectiōe viguisse. q̄ cū sit x̄-
tutū oim mater ac totius spiritalis stru-
cture fundamentū solidissimū. a nostris
penitus exulat institutis. **Unde n̄ mirū**

Collatio XIX abbatis Johannis

est nec ad illorū sublimitatē nos posse cōscendere qui nō dicā vsq; ad senectā s; cenobij permanere nō possum? disciplinā s; vix biennio subiectionis iugū ferre p̄tenti ad p̄sumptionē noxie libertatis p̄tinus euolamus. cū tamē ip̄o illo puo tpe nō s; illam districtiōnis regulā. sed p̄ nostri arbitrij libertate vtcūq; seniorj subijciamur imperio. vt nō patientie fructū ediscere s; tps adipiscende licentie expectare videamur. Hūc igitur senē cū i abbatis pauli cenobio vidissem. etatez p̄mū et gratiā viri q̄ erat p̄ditus ammirati. demisso in terrā vultu p̄cari cepim. vt nobis pandere dignaret. quā ob causam relicta heremi libertate. et illa professione sublimi. qua cū p̄ceterj eiusdem vite viris fama celebrauerat. subire iugū cenobij maluisset. Ille velut imparē se anachoretice discipline. et sblimitate tante p̄fectionis indignū. ad iuniorūz scolas reuertisse dicebat. si tamē vel ip̄orū instituta s; p̄fectionis meritū posset implere. Cuius responsionis humilitatē cum refragatio nostre deprecatiōis excluderet. ad extremū ita exorsus est.

Responsio abbatis Johannis cur heremū reliquisset. Cap. iij

Anachoreticā disciplinā quaz me deseruisse miramini. nō solū nō respuo nec refuto. s; tota potius veneratione cōplector. atq; suscipio. In qua post triginta annos. quos in cenobij cōgregatione transegerā. ita aliof viginti explese me gaudeo. vt inter illos qui eam vel mediocriter appetebant non vsq; quazq; segnicie tenotarer. Sed qz degustata ei? puritas sollicitudine interdūz carnaliū rerū interpolata sordēbat. recurrere ad cenobiū cōmodius visuzē. vt et p̄romptior arrepti planioris p̄positi cōsummatio sequeret. et minus de p̄sumpta sublimioris p̄fectionis difficultate periculuz. Melius enī est deuotū in minorib; q̄z in deuotū in maiorib; p̄missionib; inueniri. Et idcirco si quid clatus immo liberius fortasse protulerō. q̄

so vt nō iactātie vicio sed edificationis vestre p̄romptū studio cēleatis. quia vobis tam studiose querētibus nihil de veritate existimo subtrahendū. Arbitror enī instructionis vobis aliquid posse cōferri. si paulisper humilitate seposita simpliciter omnē p̄positi mei patefecero veritatē. Confido enī quia nec apud vos de libertate dictorū cenodoxie notaz. neq; apud conscientiā meā de suppressiōe veritatis quiddam mēdaciū crimen incurram.

De virtute predicti senis quam i anachoretica exercuit disciplina. Cap. iij.

A quis igit secretis heremi delectatus obliuioni tradere potuit humana consortia. ac s; heremiā dicere. et diez hoīs nō desiderari. tu scis. ego quoq; id dño suā gratiā largire vel assecutū vel certe asseq; anni sum fuisse me fateor. Ita qz pio domini nri munere memini me in huiusmodi raptū frequenter excessum. vt obliuiscerer me sarcina corporee fragilitatis indutū. mentēq; meā ita omēs exteriores sensus subito respuisse. et a cunctis materialib; rebus omnimodis exulasse. vt neq; oculi. neq; aures mee p̄prio s;ngerētur officio. et ita diuini meditationib; ac spiritalibus t̄xoris animus replebatur. vt sepe ad vesperam cibum me percepisse nescirem. ac sequenti die de besterna absolutione ieiunij penitus dubitarem. Ob quā etiā causam septē dierūz cib; s; est. septē p̄ximaciorū paria sequestratū in p̄cherio. id est. ad manuensem sp̄itā die sabbati reponūtur. vt refectio p̄termissa nō lateat. Qua consuetudine illi? qz obliuionis error excluditur. vt expletū hebdomade cursū. ac solēnitatē diei ip̄ius reuolutā. finitus panū indicet numerus. festiuitasq; diei sacre et cōgregationis solēnitatis solitariū latere nō possit. Et si etiā hūc ordinē ille quē p̄diximus mentis excessus forte turbauerit. nihilominus quādiāni opis modus. dierū

De fine cenobite et heremite

numerū signās arceat errore. Et ut ceteras heremi virtutes silentio pretermittā. nō enī est nobis de eay numerositate ac multitudine sed de solitudinis ac cenobij fine tractandum. causas potē ob q̄s illam deserere maluerim. quas etiā vos agnoscere voluistis. breuiter explicato. omnesq̄ illos quos enumeravi solitudinis fructus. quibz ediuerso sublimioribz meritis duxerim postponēdos. breui oratione perstringā.

De comodis heremi. Cap. v.

Quam diu igitur raritas corū q̄ in heremo tūc t̄p̄is morabatur. libertatē nobis largiēdo diffusiore solitudinis vastitate blandita ē. q̄s diu maioribz remoti secretis frequentissimē ad cęlestes illos rapiebant excessus. nec tanta visitantiū fratrum irruens multitudo. parāda hūanitati necessitate. sensus nostros ingentium curarū distentionibus aggrauabat. solitudinis plane tranquilla secreta. et illam cōuersationem angelice beatitudinis cōparandam. insatiabili desiderio ac toto animi ardore sectatus sum. Et cū maior ut dixi numerus fratrum. habitationē illius solitudinis cepisset expetere. et cōagustata vastioris heremi libertate. nō modo ignem illum diuine cōtemplationis friguscere fecisset. hētā multimodis mentē carnalium rerū vinculis impediret. degi huius discipline vteūq̄ implere. p̄positū. q̄ in illa tam sublimi p̄fessione carnalium necessitatū. p̄uisione torpere. ut si mihi illa libertas ac spirituales tenegant excessus. abiecta tamē crastine dei penitus solitudine. enāgelici me precepti cōsummatio consoletur. et id qd̄ mihi de illa theorica sblimitate subtrahit. hac obediētie subiectiōe rēcōpensetur. Dilex̄ namq̄ cū in subiecta artis ac studij disciplinā quēpiam proficere. et ad perfectionē eius minime peruenire.

De utilitate cenobij. Cap. vi.

Quamobrē q̄tis nūc in hac cōuersatione p̄fruar comodis bre-

uit explicato. vos vtrū illa solitudinis lucra bis beneficijs valeāt compensari. digesta narratione perpendite. per quas etiā h̄ probare possibile est. vtrū fastidio an desiderio illius solitarie puritat. bis malueriz cenobij angustijs coartari. In hac igitur cōuersatiōe diurni opis nulla p̄uicio ē. venditionis vel coemptiōis nulla distentio. nō animi panis ineuitabilis cura. nō sollicitudo corporaliū re. qua nō tantū p̄p̄ijs. verū etiā multoz adueniētū vsibus necessaria p̄parant. postremo nulla arrogātia laudis humane. q̄ in mūdior bis omnibz in cōspectu dei. etiā magnos heremi labores frequenter euacuat. Verū ut in illa anachoretica disciplina illos elationū spiritualium fluctus. et exitiabilis cenodoxie picula pretereā. ad hoc generale cunctoz pondus. id est cōmunē parandi victus solitudinē reuertamur. que eo vsq̄ mensurā non dico illius antiq̄ districtiōis excessit. que vsū olei penitus nesciebat. sed ne hac quidē nostri temporis remissione cepit esse contenta. in q̄ vno olei sextario itidem q̄ lenticule modio adueniētium vsibus preparato. totius annue refectionis explebatur officia. ita ut duplicato nūc ac triplicato modio necessitas victualis vix queat expediri. Et intantū apud nō nullos vis noxie huius remissionis increuit. ut aceto amurca q̄ permixtis nō illā vnā olei admisceant guttā. quā predecessores nostri. qui heremi instituta maiore abstinentie virtute sectati sunt. repellende tantum cenodoxie gratia instillare cōsueuerant. sed infringētes egyptiacū pro salibz caseū. plus olei quā necesse est superfundant. et ita duos cibos p̄pria suauitate distinctos. qui singillatim diuerso q̄ tpe monachū reficere iocundissime poterant. sub vnius saporis oblectatione p̄cipiāt. Intm̄ sane h̄ alkekresis. id ē. materialū rerū possessio supercreuit. ut sagū q̄z qd̄ absq̄ verecūdia referrenō possum. sub obrētū humanitatis ac susceptiōis huius anachorete in

Collatio XIX abbatis Johannis

suis habere cellulis ceperint. ut illa p̄termittā. quib⁹ attonita anima. ac spiritalibus theorijs semper intenta specialius ingrauat. concursus scilicet fratrum. susceptionis quoq; ac reductionis officia. mutuas uisitatioes. diuersarum q; confabulationum atq; occupationum interminabilem curam. quarum etia; illo tempore quo hec uidentur impedimēta cessare. tamen animu; consuetudinarie inquietudinis assiduitate suspensū. expectatio ipsa distendit. Atq; ita fit ut anachoreteos illa libertas huiusmodi nexibus impedita. ad illaz cordis ineffabilem alacritatem prepedito non perueniat ascensu. ac fructum heremice p̄fessionis amittat. Qui si mihi in congregatione nunc atq; in turbis sito fuerit. tenegatus. saltim quies anime cordisq; tranquillitas. omnibus occupationib; absoluta non deerit. Quę nisi illis quoq; qui in solitudine commorantur p̄sto fuerit. labores quidē anachoreteos sustinebunt. fructu uero ipsius fraudabunt. qui non nisi quieta mentis stabilitate cōquiritur. Postremo etiam si mihi in cenobio constituto ab illa puritate cordis aliquid fuerit imminutū. ero solius euāgelici p̄cepti compensatione contentus. quod certum est omnibus illis heremi fructibus non posse postponi. ut scilicet de crastino nihil cogitem. et usq; ad finem subiectus abbati. illum aliquatenus uidear emulari. de quo dicitur. humiliatus semetipsum factus obediēs usq; ad mortem. merearq; illius uerbū humilit̄ dicere. quia non ueni facere uoluntatem meam. sed uoluntatē eius qui misit me patris.

Interrogatio de cenobij uel solitudinis fructu. Cap. vii.

Ermanus. Quia te utriusq; professionis nō quemadmodum multos p̄cipia tantummodo contigisse. sed ipsa fastigia conscēdisse manifestum est. quisnam cenobite quis heremite sit finis optam⁹ agnosce.

re. Nulli namq; dubium est nemine; de his uel fidelius posse uel plenius disputare q̄ illum qui utramq; perfectionem longo usu et magistra experientia consecutus. meritum earum ac finem ueridice potest insinuare doctrina.

Responsio super interrogatio- ne p̄posita. Cap. vii.

Iohannes. Unu; eundēq; hominem in utraq; professione perfectum esse nō posse absolute pronuntiare potuissem. nisi me paucorum admodum retardaret exemplū. Magnum siquidem est in qualibet eaz consummatum quemp̄ā reperiri. quāto magis ad plenum utramq; perficere arduum ac pene ut ita dixerim homini impossibile esse perspicuum est. Quod tamen si quando prouenerit. non statim ad generalem formulam referri potest. Quod n̄ aperte minima. id est. de consideratione paucorum. sed de his quę multorum imo omnium subiacent facultati uniuersalis est regula proponenda. Si qua uero rarissime atq; a paucissimis obtinetur. ac possibilitatem cōmunis uirtutis excedunt. uelut supra conditionem humane fragilitatis naturamq; cōcessa. a p̄ceptis sunt generalibus sequestranda. nec tam pro exemplo q̄ pro miraculo referenda. Quāobres id qd̄ inquiri s̄m mediocritatem sensus mei breuiter intus mabo. Finis quidem cenobite est. omnes suas mortificare et crucifigere uoluntates. ac s̄m euāgelice perfectionis salutarem mandatu; nihil de crastino cogitare. Quā perfectionem proliis a nemine nisi a cenobita impleri posse certissimū est. Quę uirū ysaias propheta describēs. ita beatificat atq; collaudat. Si auerte ris a sabbato pedem tuu; facere uoluntatem tuam in die sancto meo. et glorificaueris cū dū n̄ facis uias tuas. et nō inuenitur uoluntas tua. ut loquaris s̄mo nem. tunc delectaberis super dominū. et sustollam te super altitudinem terre. et cibabo te hereditate iacob patris tui. Quod

De fine cenobite et heremite

enim domini locutum est. Heremite vero perfectio est. exiitque mentem a cunctis habere terrenis. eamque quantum humana imbecillitas sinit unire cum christo. Quod virum hieremias propheta describens. Beatus inquit vir qui tulit iugum ab adolescentia sua. sedebit solitarius et tacebit. quia leuauit se super se. Psalmista quoque. Similis factus suus pellicano solitudinis. Vigilans et factus suus sicut passer solitarius. Intecto. Ad hunc igitur finem quem uniuscuiusque professionis esse pre diximus. nisi eorum vterque peruenerit. frustra et ille cenobij et iste anachoreseos expe nit disciplinam. Neuter enim virtute sue professionis impleuit.

De consummata ac vera perfectione. Cap. ix.

Sed hec meretricia id est non integra et in omnibus consummata perfectio. sed per perfectionis est. Rara est ergo et paucissimis dono dei concessa perfectio. Is etenim vere et non ex parte perfectus est. qui et in heremo squa lozem solitudinis. et in cenobio infirmitates fratrum equali magnanimitate sustentat. Et ideo in vtraque professione per omnia consummatum inueniri difficile est. quia nec anachoreta akenosynen. id est preceptum ac puationes materialium rerum. nec cenobita theoretica ad integrum potest assequi puritatem. licet vtriusque perfecte abbatem moysen atque pasuntium duosque macharios noneris possedisse. Qui ita erant in vtraque professione perfecti. ut cum ultra omnes heremi accolae secedentes insatiabiliter secrete solitudinis pascerentur. quantumque in ipsis erat nequequam inquirent humana consortia. tamen ita frequentiam ac fragilitates ad se concurrentium sustinebant. ut cum ad eos visitationis vel profectus gratia innumera fratrum multitudo conflueret. tam iugiter pene susceptionis inquietudinem immobili patientia tolerantes. nihil aliud vel didicisse vel exercuisse omni

vite sue tempore crederentur. quam ut communibus tantum aduenientium officiis deservirent. ita ut apud cunctos esset ambiguum. in qua potissimum professione eorum maiorem esset industria. id est. utrum in illa heremitica puritate. an in ista conuersatione communi. magnanimitas eorum mirabilius aptaretur.

De his qui imperfecti heremum petunt. Cap. x.

Silet autem nonnulli ita diuturno silentio solitudinis efferari. ut prius hominum consortia perhorrescant. et cum vel paululum a secreti sui consuetudine. interueniente fratrum visitatione discesserint. notabili mentis angore et evidenter pusillanimitatis indicijs estuare. Quod vel maxime his euenire consuevit. qui non perfecte in cenobijs instituti. nec excocti prioribus vicijis ad solitariam se vitam immaturo desiderio transulerunt. Qui in vtraque parte imperfecti semper ac fragiles. quocumque aura commotionis impulerint inclinantur. Nam quemadmodum consortio vel interpellatione fratrum impatienter exestuatur. ita in solitudine persistentes et ipsius quod expectant silentij non ferunt vastitatem. quippe qui ne ipsam quidem rationem norunt. cuius causa desiderari vel expectari debeat solitudo. sed hanc esse virtutis ac professionis huius existimant summam. ut fratrum consortia dedinantes. humanos tantummodo refugiant ac detestentur aspectus.

Interrogatio de remedio eorum qui cito de cenobijs discedunt. Cap. xi.

Germanus. Quo ergo vobis vel ceteris qui eiusdem fragilitatis ac mensure sunt remedio poterit subueniri. qui in cenobialibus disciplinis tenaciter instituti. ante expulsionem omnium viciorum habitationem solitudinis cepimus affectare. vel quod pacto imperturbate mentis constantiam. et immobilem patientie poterimus apprehendere.

Collatio XIX abbatis Johannis

tere firmitate qui ipas qdammodo scolas et exercitationis huius palestram in qua ad plenum erudiri ac perfici principia nostra debuerant in tempestiue intermissa cenobij congregatione dereliquim? Qualiter ergo nunc solitarie comorantes perfectionem longanimitatis ac patientie consequemur vel quemadmodum has sibi inesse vel deesse virtutes exploratrix internoz motuum conscia reprehendet ne forte quod ab hominum consortio segregati nullis eorundem irritatiōibus prouocamur falsa estimatione decepti tranquillitatem mentis nos immobilem possidere credamus.

Responsio quomodo solitarius vicia sua possit agnoscere.

Lap. xij.

Johannes. In veritate querentibus medicinam remedia curationum ab illo verissimo aiaz medico deesse non possunt his presertim qui valitudines suas non desperando aut negligendo contempserint nec vulnerum suorum pericula celauerint aut medelam penitentiae procaciter respuerint sed per languoribus ignorantia vel errore vel necessitate contractis humili tandem cautela ad celestem medicum mente cofugerint. Ideoque nosse debemus quod si ad solitudinem vel ad abdita loca nondum curatis vicij secedamus effectus eorum tantummodo reprimatur non extinguatur affectus. Latitat enim intra nos immo etiam serpit radix omnium que extirpata non fuerint peccatorum quam adhuc in nobis viuere his reprehendimus indicij. Verbi gratia. Cum in solitudine constituti aduentum fratrum vel breuissimam eorum moram cum quadam estuantis animi anxietate suscipimus inesse adhuc in nobis vicia cissimum impatientie fomitem nouerimus. Cum vero cuiusque fratris speramus aduentum si eo per necessitate aliquo paululum forsitan demorante vel tacita indignatione iam eius culpauerimus tarditatem et mentem

stram immodice expectationis sollicitudo turbauerit ire atque tristitie manifeste in nobis vicia residere conscie nostre probauit examine. Item si fratre vel codice ad legendum vel qualibet alia ad utendum specie postulante aut nos illius petitio tristauerit aut illum negationem repulerit dubium non est nos adhuc auaricie seu philargyrie laqueis copediti. Quod si recordationem femine nobis vel cogitatio subita vel sacre series lectionis attulerit et in ea quadam nos senserimus titillatione pulsatos sciamus necdum extinctum in membris nostris fornicationis ardorem. Si vero de comparatione districtiōis nostre et remissionis aliene vel tenuissima mentem nostram temptarit elatio certum est dira nos superbie peste corruptos. Quibus ergo in corde nostro reprehenderim vicia ratione indicia manifeste cognoscamus non affectum sed effectum deesse peccati. Quae utique passiones si nos quocumque conuersationi miscuerim humane pertinens de carnis nostrorum sensuum procedentes probant se non tunc primum cum eruperint nasci sed tunc demum quia diu latuerint publicari. Et ita vniuersis in quibus vicij radices inesse defixas sibi certis indicij etiam solitarius reprehendit quisque puritatem suam non hominibus ostendere sed illius conspectui inuiolata studuerit exhibere quem latere omnia cordis archana non possunt.

Interrogatio quomodo sanari possit qui non expurgatis vicij solitudine ingressus sit.

Lap. xij.

Germanus. Argumenta quibus infirmitatum indicia colligantur et rationem discernendam egritudinem id est quo pacto vicia que celant in nobis valeant reprehendi lucide satis aperiteque percepimus. Omnia siquidem quotidiana experientia ac diuturnis nostrarum motibus cogitationum ita ut dicta sunt intuemur. Superest igitur ut quemadmodum probationes causeque morborum euidentissima nobis ratione patefacte sunt ita etiam curatio

De fine cenobite et heremite

nū medela monstrat. Nulli nāq; dubiū est illū posse rectissime de remedijs malā rū validitudinūz disputare q̄ earum p̄us causas atq; origines egrotantiū cōscia attestāte deprehenderit. Itaq; licet doctrina beatitudinis tue vulney nostrorū archana nudauerit q̄ sit vt sperare aliquid etiā de remedijs audeamus q; taz euidens declaratio morbi spem remediij pollicet tamē quia p̄mum vt ais in congregationib; initium salutis acq̄ritur. z sani in solitudine esse nō possunt nisi q̄s p̄us cenobiorū medicina sanauerit. p̄niciosa rursum desperationē cōcidimus ne forte q̄ imperfecti cenobiū reliq̄imus neq; q̄ iam perfecti esse in heremo valeamus.

Responsio super eorūz medicina.

Lap. xiiij.

Iohannes Demozorū suo rū curatiōe sollicitis remediūz salutare deesse nō poterit et id circo eodez modo quo vniuscuiusq; vicij deprehēduntur indicia etiam remedia sunt querenda. Nā quēadmodū solitarijs hūane p̄uersationis vicia diximus nō deesse ita virtutū studia z instrumenta sanitatū omnibus etiā ab hūana conuersatione discretis posse suppetere non negamus. Cūz se igit impatiētie siue ire perturbatiōib; incurfari illis que supra ostendimus indicijs vni quisq; deprehenderit cōtrarijs semetipm semp obiectionib; exerceat et p̄positū sibi multimo dis inuriarū dispendiorūq; generibus velut ab alio sibi met irrogatis assuefaciat mentē suā omib; que inferre impietas potest perfecta hūilitate succūbere atq; aspera sibi queq; et intolerabilia frequēter opponēs q̄ta eis occurrere debet at lenitate omni iugiter cordis contritione meditetur. Et ita respiciens ad illas sanctorū oīm siue ipsius dñi passiōes vniuersa nō solū p̄niciorū s; etiā penarū genera inferiora meritis suis esse p̄nūcians ad omnē se dolorū tolerātiā p̄pa-

bit. Cūq; aliquādo ad cetus fratrum aliqua fuerit inuitatione reuocatus qd non potest vel raro etiaz districtissimis heremi accolis n̄ puenire si mentem suā etiam pro leuib; quibusq; rebus deprehenderit tacite fuisse cōmotā vt quidaz occultorū motūz seuerissimus censor mor sibi illa durissima iniuriarū ḡnā q̄ bus ad perfectā tolerantiā semetipm q̄tidianis meditatiōib; exercebat exprobratq; ita se obiurgās z increpans alloq̄tur. Tu ne ille es bone vir qui dum te in illa solitudis tue exerceas palestra oīa supaturū mala constantissime presumebas qui duduz cū tibi nō solū summas p̄niciorū acerbitates verū etiā intoleranda supplicia ip̄e p̄poneres. s; validum atq; ad oēs p̄cellas imobile te credebas. Quō inuicta illa patia tua lenissimi vbi plusiōe p̄fossa ē. Quō domū tuā sup illā solidissimā petrā tanta vt t̄ videbatur mole p̄structā leuis aura cōmouit. Ubi est illud qd inani fiducia bellū i pace desiderās p̄clamabas. Parat⁹ suz z nō sum turbat⁹ vt custodia mādata tua. Et cum p̄pheta sepe dixisti. Proba me domine et tempta me vre renes meos et cor meum. z proba me domine z scito cor meūz. interroga me et cognosce semitas meas. z vide si via iniquitatis in me est. Quō ingētē certaminis appatū exigua hostis vmbra p̄terrui. Tali ergo semetipm cōpunctiōis ai aduertiōe p̄dēnās. inultā animi sui cōmotiunculā esse non sinat. s; artiore carnē suā ieiunij ac vigiliarū correptiōe castigās ac iugib; cōtinentie penis culpā sue mobilitatis excrucians id qd ad plenū excoquere in cenobij cōuersatiōe debuerat in solitudine cōstitutus s; exercitationis igne cōsumat. Illud sane ad obtinēdā iugē ac stabilem patientiā p̄stāter atq; imobiler est tenēduz nō licere nobis quibus lege diuina nō solū vltio iniuriarū s; etiā memoria p̄hibet. quin s̄libet detrimētū v̄l irritatiōis obtēu ad iracūdiā p̄moueri. Qd n̄ aig

Collatio XIX Abbatis Johannis

gravius potest enire dispendium quam ut per motus subita cecitate veri atque eterni luminis claritate privata ab illius qui mitis et humilis est corde contemplatione discedat. Quid ergo perniciosius quid deformius quam ut quis honestatis iudicium et regulam ac disciplinam recte discretiois amittat et ea sanus ac sobrius perpetret quem temulentus quidem quasi ac sensu indigens veniabiliter admittit. Decergo et his similia detrimenta quisque perpenderit non solum universa sanorum genera sed etiam iniuriarum atque penarum quecumque possunt a crudelissimis irrogari facili sustentatione despiciet nihil dispendiosius iracundia nec preciosius animi tranquillitate ac perpetua cordis sui iudicis puritate. Ob quam non solum carnalium sed etiam illarum que spiritales videntur rerum spernenda sunt commoda si alias acquiri vel perfici nisi cum huius tranquillitatis perturbatione non possunt.

Interrogatio an ita castitas sicut et ceterae passiones debeat explorari. **Cap. xv.**

Germanus. Sicut ceterorum vulnerum id est ire tristitiae impatientie per obiectionem contrariarum rerum medela monstrata est ita etiam contra spiritum fornicationis quod curationis genus nos opteat adhibere volumus edoceri id est utrum etiam concupiscentie ignis propositis sicut illic maioribus irritationibus augmentis possit extingui quod satis castitati credimus esse contrarium si non solum exaggerentur in nobis libidinis incentiva sed vel pretereunte mentis oculo perstringentur.

Responsio quibus documentis possit agnosci. **Cap. xvi.**

Johannes. Questionem quam etiam tacentibus vobis narrationem nostram fuerat secutus

ra sagax interrogatio vestra prevenit et idcirco efficaciter eam sensibus vestris concipiendam esse non ambigo quando quidem institutionem nostram acumen vestri precessit ingenij. Sine labore enim cuiuslibet questionis dilucidatur obscuritas cum absolutione eius anticipans inquisitio quae ducenda est antecedit. Itaque quibus remediis quidem illorum quae supra diximus viciozum non solum nihil officiant verum etiam multum conferunt humana consortia. Nam frequentia impatientie sue crebrius patefacta quanto magis assiduum superatis doloribus concupitionis intulerint tanto velociorem laborantibus conferant sanitatem. Ob quod etiam in solitudine consistentes cum irritationum fomes atque materia ab hominibus non possit exurgere tamen eandem incitamenta debemus etiam ex industria retractare ut adversus ea iugis cogitationum colluctatione pugnantibus nobis medela promptior conferatur. Contra fornicationis vero spiritum diversa ratio et dispar est causa. Nam quemadmodum corpori usus libidinis carnisque vicinitas ita etiam menti memoria eius est penitus subtrahenda. Satis enim perniciosum est adhuc infirmis egrisque peccatoribus vel tenuissimam recordationem huius passionis admittere ita ut nonnunquam eis etiam sub recordatione sanctorum et feminarum velut sub sacre lectionis historia noxii titillationis stimulus excitetur. Quis causa seniores nostri huiusmodi lectiones sub presentia iuniorum solent consultissime pretereire. Sane perfectissimis quibusque et summo iam affectu castimonie consummatis probationes quibus examinare se valeant desse non possunt quibus perfectissima cordis integritas incorrupto conscientie iudicio comprobetur. Erit ergo summatis viro similis his quae supradicta sunt etiam super hac passione probatio sui scilicet ut quae seradices

Collatio xx abbatis Pynufij

morbi huius penitus iam extirpasse cognouerit. explorande si uolet gratia castitatis. interdum etiam aliquam exploratricem sui imaginatione possit admittere. Ceterum ab his qui adhuc minus firmi atque perfecti sunt. hanc examinatione nullatenus prouent. vt conuictione feminea. et palpatione quodammodo tenera atque molle corde pertractet. erit enim eis magis noxia quam salubris. Quod est experimentum huiusmodi hominibus per hanc rationem superpetere. ubi et in experimento ipsum est quod uisitur. et in ipsa exploratione discrimen. Cum ergo perfectissima quis uirtute fundatus. ad illecebram blandientium cogitationum. nullum mentis assensum. nullam carnis commotionem in se deprehenderit excitari. certissima puritatis sue capiet documenta. ita ut ad hanc se firmitate puritatis exercens. castitatis atque incorruptionis bonum. non solum mente possideat. sed etiam si corporale femine attractum causa cuiuscumque ut solet necessitat. attulerit. penitus sensu passionis ignoret. Hoc abbas iohannes cum hoc non refectioe imminere sensisset. collatione sine conclusit.

Explicit collatio abbatis iohannis de fine cenobite et heremite
Incipiunt capitula collationis abbatis pynufij de penitentie fine et satisfactionis iudicio.

Cap. i.

- De abbatis pynufij humilitate et eiusdem latebra.**
- ij **De aduentu nostro ad abbatem pynufium.**
 - iii **Interrogatio de penitentie fine et satisfactionis iudicio.**
 - iiii **Responsio de humilitate interrogationis nostre.**
 - v **De modo penitentie et indulgentie documento.**
 - vi **Interrogatio an remiscenda sint pro cordis compunctioe peccata.**
 - vij **Responsio quousque anteriorum**

- vij **actu recordatio sit habenda.**
- ix **De diuersis penitentiae fructibus.**
- x **De utilitate perfectis obliuio peccati et quod flagitiorum recordatio sit uitanda.**
- xi **De satisfactionis iudicio et obliuione preteritorum criminum.**
- xii **In quo temporaliter sit agenda penititudo. et in quo finem habere possit.**

Explicit capitula. Incipit collatio habita cum abbate pynufio de penitentie fine et satisfactionis iudicio.

De abbatis pynufij humilitate et eiusdem latebra. Cap. i.

Reclari

Dac singulari uiri abbatis pynufij de fine penitentie precepta dicturus. magna materie partes mihi uideoz amputare. si humilitate et laudem. quam in quarto institutionum libro. qui est super insituendis renuntiatis titulus. breui sermone perstringeram. lectoris fastidio consulens. hic silentio pretermittam. cum presertim multi illius opusculi noticiam non habentes in hanc possint incurrere lectionem. et omni dictorum vacillet auctoritas. si dicentis meritum subtrahatur. Sic siquidem cum haud longe a panephesi egyptia ut illic dictum est ciuitate. abbas et presbiter in genti cenobio presideret. tantumque eum in omni illa prouincia uirtutum suarum atque signorum gloria sublimasset. ut sibi iam uideretur retributione laudis humane laborum suorum recepisse mercedem. timens ne sibi specialiter inuisa popularis fauoris inanitas. fructum premij vacuaret eterni. occulte monasterium suum fugiens. ad intima thabennensium monachorum secreta contendit.

Collatio XX Abbatis Pynufii

vbi non heremi solitudinem. nō singula-
ris vite vbertatem. quā etiam imperfecti
quicq; labores obedientie in cenobijs nō
ferentes. superba nōnūq; presumptione
sectantur. sed celeberrimo preelegit mo-
nasterio subingari. **A**bi tamen ne vllō
habitus sui proderetur indicio. indutus
veste seculari. multis vt illic moris est di-
ebus lacrymās pro foribus excubauit.
atq; ad omniū genua prouolutus. post
eorū diuturna fastidia. qui ad exploran-
dum eius desiderium in vltima cum iaz
etate velut panis egestate cōpulsum. nō
sincere illius propositi sanctitatem expe-
tisse dicebant. tandem vt susciperet ob-
tinuit. **A**bi adolescenti cuidam fratri q̄
hortum susceperat excolendū. i admi-
culum deputatus. cum hō solum omnia
que idem prepositus imperasset. vel que
iniuncti operis cura poscebat. cum am-
ratione taz sancte humilitatis imple-
rerum etiā quedam necessaria opera. q̄
propter horrores sui a ceteris vitabant.
ita furtiuo per noctem labore perficeret.
vt diluculo omnis illa congregatio taz
vtilium operum admirās ignoraret au-
ctorem. **C**unq; ita triennium ferme illic
gaudens desideratis tam iniuriōse sibi
ctiōis laboribus exegisset. accidit vt qui-
dam frater eidem cognitus ex illis vnde
ille discesserat egypti partibus adueni-
ret. **Q**ui cum indumentorum eius atq;
officij vilitate promptissime agnitionis
facilitatem diu hēsitās cobiberet. post ex-
ploratiōem manifestissimā ad ei⁹ genua
prouolutus. primū stuporem fratribus
cūctis. de hinc prodito etiā nomine. qd̄
apud illos quoq; precipue sanctitatē fa-
ma vulgauerat. etiā dolorem compūcti-
onis incussit. q̄ scilicet tanti meriti ac sa-
cerdotij virum. tam iniuriōsis operibus
deputasset. **S**ed postq̄ flēs vbertim. z
diabolice inuidie quasi grauem proditi-
onis sue imputatis casuz. ad monasteri-
um suum honorifica fratru custodia am-
biente perductus est. exiguo illic tempore
dormoratus. rursus offensus est. ipis ho-

nois sui ac primatus obseq̄ijs. ac furtiz
ascendens nauem ad palestinā syrie pro-
uinciam transiecit. vbi velut incipiēs
atq; nouicius in illo in quo nos degeba-
mus monasterij recept⁹ habitaculo. in
nostra cellula ab abbate preeceptus ē cō-
manere. **S**ed ne illic quidem diu virtu-
tes eius ac merita latere potuerūt. **P**az
sili pditione detectus. atz ad monasteri-
um suum cum ingenti honorificentia ac
laude reuocatus. tandem qd̄ erat esse cō-
pulsus est.

De aduentu nostro ad abbatē pynufium.

Cap. ij.

Quam igitur post nō longū tem-
pus nos quoq; egyptuz petere
sancte institutionis desiderinz
cōpulsisset. summo euz affectu ac deside-
rio pquiretes. tanta eius sumus grā atz
hūanitate suscepti. vt nos tāq; p̄stinos
sincellitas etiā cellule sue quā in extrema
horti parte cōstruxerat honoraret hospiti-
o. **A**bi cū sat ardua atz p̄cella. cuidā
fratri monasterij regulā subeūti. corā oī-
bus in synaxi fratribz p̄cepta tradidisset.
q̄ in q̄rto vt prediximus institutionū
libro q̄ta potui breuitate cōplexus suz.
tā incōprehensibilia nobis tāq; miracula
vere abrenūciatiōis culmīa videbātur.
vt nullomodo illuc hūilitatē nostrā cre-
deremus posse conscendere. **I**git̄ despe-
ratione deiecti. et ipō etiā vultu intinaz
cogitationū amaritudinē non celantes.
ad beatū senē satis anxia mente recurri-
mus. **C**ui p̄tinus causam tante mestitu-
dinis inquirenti. abbas germanus gra-
uiter ingemiscens ita respondit.

Interrogatio de penitentie fine et satisfactiōis indicio.

Cap. iij.

Germanus. Quanto magni-
ficentior atq; sublimior incog-
nitenobis fimo doctrine iter ar-
duū p̄cellissime renūciationis aperu-
it. z q̄si remota oclorū n̄roz caligine p̄di-
tum celo culmen eius ostendit. tāto ma-
iore desperationis mole dep̄mimur. **I**m-
mensitatem siq̄dem eius euz exiguitate

De fine pnie et satisfactōis indicio

virū nraꝝ metiētes. ⁊ nimia abiectionē
ignantie nostre. cū infinita virtutis osten
se celsitudine conferētes. paruitatē nraꝝ
nō solum ad illa nō posse proficere. verū
etiā ab eo qd̄ est. deterius deficere posse
sentimus. Nam ponderibus nimie de
sperationis oppressi. quodāmodo de in
fimis ad inferiora. plabim. Unā p̄inde
ac singulare presidium medelā nris pōt
conferre vulneribꝫ. vt de fine penitētie et
maxime de satisfactōis indicio aliq̄ dis
camus. vt certi de remissione precedentium
delictorū. possimus etiā ad conscēde
da fastigia predicte perfectōis aīari.

Responsio de humilitate inter rogationis nostre. Cap. iij.

Dynufius. Delector quidē ad
modum copiosis hūilitatis ve
stre fructibꝫ. q̄s etiam cellule illi
us quondā habitatione susceptus nō
curiosa estimatiōe perspexi. valdeqꝫ con
gaudeo. quia id qd̄ a nobis oim christi
anorū infimis sola forsitan verborū liber
tate precipit. tanta admiratione suscipi
tis. vt cum ea si nō fallor haud segnius
q̄s a nobis dicta sunt impleatis. cūqꝫ sic
memini labore opis vri pene dictorū no
stroz exequet indulgentia. ita meritum ve
stre virtutis oculitis tamq̄ si nulla ad
vos eoz que quotidie exercetis aura p̄
uenerit. Sed quia idip̄m summa laude
dignissimū est. qd̄ velut adhuc rudēs in
cognita vobis esse ista sanctorū instituta
testamini. id qd̄ a nob sedulo postulatis
breuiter vt possimus cōplectemur. Ne
cesse est enī vt vltra possibilitatē nostraz
atqꝫ virtutē. antiq̄ familiaritatis vestre
pareamus imperio. Itaqꝫ de penitētie
exhortatione vel merito multi nō solū di
ctis verū etiā scriptis plurima vulgane
rūt. mōstrantes quāta eius vtilitas. qn
ta virtus. quātaqꝫ sit grā. ita vt deo pre
teritū facinoribus offenso. tamqꝫ iussu
mā penā. p̄ tantis criminibus inferenti
li dici fas est quodāmodo oblitat. ⁊ q̄si
inuiti vt ita dixerim dexterā suspēdat vt
toris. Verū hec omnia vobis. vel p̄ sa

piētia supernaturali. vel pro indefesso
sacrarū studio literarū ita cognita eē nō
ambigo. vt de his prima plāratio vestre
cōuersationis inoleuerit. Deniqꝫ nō de
penitētie qualitate. sed de eius fine ac sa
tisfactōis indicio solliciti. id qd̄ ab alijs
pretermissum est sagacissima interrogati
one disquiritis. Quapropter omni breui
tate atqꝫ cōpendio. p̄positōis vestre desi
derio satisfacere nitimur.

De modo penitētie ⁊ indulgē tie documento. Cap. v.

Penitētie plena ⁊ p̄fecta diffini
tio est. vt peccata. p̄ quibꝫ peni
tūdinē gerimus. vel quibꝫ nra
consciētia remordet. neqꝫ vltērius ad
mittamus. Indiciū vō satisfactōis ⁊ i
dulgētie est. affectus quoqꝫ eorū de nris
cordibꝫ expulisse. Nouerit enī vnusquis
qꝫ nec dū se peccatis p̄stinis absolutū.
q̄diu sibi satisfactōi ⁊ gemitibꝫ incubā
ti. vel illoꝝ q̄ egit vel similiū criminū an
te oculos imago p̄luserit. eorū qꝫ nō di
cā oblectatio. s̄ vel recordatio infestauerit
mētis archana. Itaqꝫ tūc se is q̄ p̄ sa
tisfactione puigilat. a criminibꝫ absolu
tū. ac de preteritū admissis veniā p̄cepisse
agnoscat. cū neqꝫ cor suū eorū dē vicio
rū illecebus senserit vel imaginatiōe per
strigi. Quāob̄re verissimus qd̄ā exami
nator. p̄nie. ⁊ iudex indulgētie in p̄scia re
sident nra. q̄ absolutionē reat. nri an̄ co
gnitiōis ⁊ iudicij diē adhuc nob in hac
carne cōmorātibꝫ detegit. ⁊ finē satisfactō
is ac remissiōis grā pandit. Et vt h̄
eadem que dicta sunt significantius ex
primātur. tum demū preterita nobis vi
ciorum contagia remissa credēda sunt.
cum fuerint de corde nostro presentium
voluptatū desideria parit̄ passionesqꝫ
depulse.

Interrogatio an reminiscenda sunt pro cordis compunctione peccata. Cap. vi.

Sermanus. Et vnde nob̄ gi
gni poterit humiliationis illa
sancta salutarisqꝫ cōpunctio.

Collatio xx Abbatis Pynufij

que ex persona penitentis ita describit.
petm meū cognitū tibi feci. et iniustitiā
meā nō operui. dixi pronūciabo adūsū
mei iniustitiā meā dño. vt illd qz qd seqē
efficacit dicere meream. 2 tu remisisti ipe
eratē cordis mei: vt quēadmodū in oīoe
pstrati. nosmetipos ad cōfessionis lacry
mas valebimus excitare per quas deli
ctoꝝ veniaz cōseq mereamur. fm illud.
lanabo per singulas noctes lectū meū
lachrymis meis stratus meum rigabo. si
peccatorum nostrorum memoriā de no
stris cordibus extrudamus. Quā inbe
mur econtrario tenaciter custodire dicē
te domino. Et iniquitatū tuarum nō re
cordabor. tu vero memento. Ob quā rez
nō solum operans. xrum etiā orās ad
peccatorum meoꝝ recordationē mentē
meam de industria renocare contendo.
vt ad humilitatem verā 2 contritionem
cordis efficacius inclinatus. audeas di
cere cum ppheta. Aude humilitatē meā
et laborem meū. et dimitte omnia pctā mea.

**Responsio quousqz anteriorū
actuum recordatio sit habenda.**

Cap. vii.

Pynufius. Interrogatio v̄ra
vt iam supra dictum est non de
penitentie qualitate sed de eius
fine proposita est. et de satisfactionis in
dicio. ad quā cōgrue vt arbitroz conse
quenterqz responsum est. Ceterus h̄ qd
de peccatoꝝ recordatōe dixistis. vtile sa
tis ac necessariū est. sed adhuc agentibz
penitentiam. vt cum iungi pectoris sui cō
tusione proclamēt. Quoniā iniquitatē
ego cognosco. et peccatū meū p̄tra me ē
semper. Illd et adijciāt. Et cogitabo p̄
pctō meo. Dñi ergo agimus penitentiā.
2 adhuc vicioꝝ actuū recordatōe mor
demur. necessariū est vt ignē conscie nre
obortus ex confessione culpe lachrymaz
imber extinguat. Cuz vero cuiqz in hac
hūilitate cordis 2 spūs p̄tritione defixo
atqz in labore 2 gemitu perdurāt. horū
recordatio fuerit consopita. et cōscie spi
na de medullis anime gratia dei miserā

tis euulsa. certū est eū ad satisfactōis fi
nem atqz indulgētie merita peruenisse.
et ab vniuersozū criminū late purgatū.
Ad quā tamen obliuionē nō alias p̄ue
nitur. nisi per obliterationē vicioꝝ atqz
actuū p̄stinōꝝ. et perfectā cordis atqz i
tegrā puritatē. quā sine dubio nullꝝ co
rum qui per ignauā sine contemptū vi
cia sua purgare neglexerit assequet. ni
si qui gemitus atqz suspiria mesta iugi
tate continuās omnē sordidū p̄stināruꝝ
excocerit labem. et virtute animi atqz ope
re. pelamauerit ad deū. Delictū meū co
gnitū 2 tibi feci 2 iniusticiam meam non
operui. Et fuerūt mihi lachryme mee
panes die ac nocte. vt consequentē mere
atur audire. Quiescat vox tua a plora
tu. 2 oculi tui a lachrymis. quia est mer
ces opis tui ait dñs. Illd quoqz similie
ad eū voce dñi dirigat. deleni vt nubē
iq̄tates tuas. et q̄si nebulā peccata tua.
Et iterū. Ego suꝝ qui deleo iniquitates
tuas p̄pter me 2 pctōꝝ tuoz iā nō recor
dabor. et ita fomiculis pctōꝝ suoz q̄bz
vniūsqz p̄stringit absolutus. dño cū
omī grāriā actōe cātabit. Dirupisti vin
cula mea. tibi sacrificabo hostiā laudis.

**De diuersis penitentie fructi
bus.**

Cap. viii.

Dist illam nāqz generalem bap
tismi gratiā. et illud preciosissimū
mū martirij donū qd sāguinis
ablutione conquiritur. multi sunt peni
tentie fructus. per quos ad expiationem
criminū peruenitur. Non enī tantū sim
plici illo p̄nie noīe salus eterna repromit
titur. de q̄ b̄tus ap̄ls petrus. Penitemi
in q̄t 2 p̄tini mi vt deleantur pctā v̄ra.
Et iohānes baptista vel ip̄e dñs. Peni
tentiam agite appropinquabit enim reg
num celorum. Sed etiam per charitā
affectum peccatorum moles obruitur.
charitas enim operit multitu dinē pctō
rum. Similiter etiā per elemosinarū fru
ctū vulneribus nostris medela p̄stat. qz
sicut aqua extinguit ignem. ita elemosy

De fine pnie et satisfactōis indicio

na extinguit peccatum. Ita et per lachry-
marum profusionem conquiritur ablu-
tio peccatorum. **L**anato enim per singu-
las noctes lectum meum lachrymis me-
is stratum meum rigato. Denique ostendit
eas subiungens non inamiter fuisse pro-
fusas. **D**iscedite inquit a me omnes qui
operamini iniquitate quonia exaudinit
dominus vocem fletus mei. **N**ecnon per crimi-
num confessionem eorum abolitio conceditur.
Dixi enim ait pronuntio aduersus me in-
iustitiam meam domino: et tu remisisti impie-
tatem cordis mei. **E**t iterum. **P**arra tu iniqui-
tates tuas prius ut iustificeris. **P**er af-
flictione quoque cordis et corporis admis-
sorum scelerum remissio similiter obtinetur.
Ram vide inquit humilitatem meam
et laborem meum et dimitte omnia pec-
cata mea. **P**recipueque per emendationem
morum. **R**am auferte inquit ma-
lum cogitationum vestrarum ab oculis
meis quiescite a gere peruerso discite be-
nefacere. **Q**rite iudicium subuenite oppres-
so iudicate pupillo defendite viduam et
venite et arguite me dicit dominus. **E**t si fuerint
peccata vestra ut coccinum velut nix deal-
babuntur et si fuerint rubra quasi vermi-
culus velut lana alba erunt. **I**nter dum etiam
intercessione sanctorum impetratur ve-
nia delictorum qui enim scit fratrem suum pecca-
re peccatum non ad mortem petat et dabit ei
vitam deus peccati non ad mortem. **E**t iterum.
Infirmatur quis ex vobis inducat presbi-
teros ecclesie et orient super eum ungentes
eum oleo in nomine domini et oratio fidei salva-
bit infirmum et allevabit eum dominus et si in
peccatis sit dimittentur ei. **N**onumque mi-
sericordie ac fidei merito labes excoquit
vicioz. **P**er misericordiam et fidez
purgatur peccata. **P**er confessionem plerum-
que et salutem eorum qui nostris monitis ac pre-
dicatione saluantur quam qui conuerti fece-
rit peccatorem ab errore vie sue saluat ani-
ma eius a morte et operit multitudinem
peccatorum. **P**er indulgentiam nihilomi-
nus et remissionem nostram ad indulgentiam
nostrorum facinorum peruenit. **S**i ei dimise-

ritis hominibus peccata eorum dimittet et
vobis pater vester celestis delicta vestra.
Videte ergo quantos misericordie aditus
patefecerit clementia saluatoris ut nemo
salutem cupiens desperatione frangatur
cum videat se tantis ad vitam remediis
inuitari. **S**i enim pro infirmitate carnis
afflictione ieiuniorum abolere te peccata
non posse causeris nec potes dicere ge-
nua mea infirmata sunt a ieiunio et caro
mea immutata est propter olenz quia ci-
nerem tanquam panem manducabam et po-
tum meum cum fletu miscebam elemosi-
narum ea redime largitate. **I**ndigentissi-
mus non habes quod impartias licet nullum ab
hoc opere necessitas inopie ac paupertatis
excludat quandoquidem et illius vidue
duo tantum era ingentibus diuitum mi-
neribus preferantur et pro calice aqua fri-
gide mercedem se redditurum dominus repro-
mittat certe absque illis morum poterit emen-
datione purgari. **E**t si perfectionem vir-
tutum extinctione viciorum omnium non
potes adipisci sollicitudinem pie erga vti-
litatem aliene salutis impende. **S**i ante
te idoneum huic ministerio non esse con-
quereris operire peccata poteris charita-
tis affectu. **I**n hoc quoque si te fragiles fe-
cerit quelibet mentis ignavia oratione
saltem atque intercessione sanctorum reme-
dia vulneribus tuis humilitatis affectu
submissus imploza. **P**ostremo quis est
qui non possit suppliciter dicere. **P**ectum
meum cognitum tibi feci et iniustitiam meam
non operui ut per hanc confessionem etiam
illud confidenter subiungere mereat. **E**t
tu remisisti impietatem cordis mei. **E**t si
verecundia retrahente renelare ea coram
hominibus erubescis illi quem latere non
possunt confiteri ea iungi supplicatioe non
desinas ac dicere. **I**niquitatem meam ego
agnosco et peccatum meum contra me est
semper tibi soli peccavi et malum coram
te feci qui et absque ullius verecundie pub-
licatioe curare et sine imperio peccata dona-
re pluenit. **P**ost istud quoque tam prom-
ptum certumque subsidium aliud quoque

Collatio xx Abbatis Synufii

adhuc facilius largita est nobis diuina
dignatio. ipsamque remedij opem nostro
comisit arbitrio. ut indulgentiam nostro-
rum scelerum pro nostro presumamus affectu.
dicentes ei. **D**imitte nobis debita no-
stra. sicut et n. d. debi. nostris. Quisquis
igitur ad indulgentiam suorum criminum
desiderat peruenire. istis semetipsum apta
restudeat instrumentis. nec obdurati cor-
dis pernicitas a remedio salutari fonte
tante pietatis auertat. quia etiam si hec omnia
fecerimus. non erunt idonea ad expiationem
scelerum nostrorum. nisi ea bonitas domini
clementiaque delenerit. **Q**ui cum religiosi
conatus obequium supplicii meritis a nobis
oblata perspexerit. exiguos paruosque co-
natus imensa liberalitate prosequitur di-
cens. **E**go sum ego sum qui deleo iniqui-
tates tuas. propter me. et peccatorum tuorum iam
non recordator. **A**d hunc ergo quem predi-
ximus statum quisque conscenderit. satisfac-
tionis gratiam quotidianis ieiunijs et
mortificatione cordis et corporis assequitur.
quod scriptum est. **S**ine sanguinis effusione non fit
remissio. **N**e merito caro eius et sanguis
regnum dei possidere non possunt. **E**t ideo quis-
quis ab huius sanguinis effusione gla-
dium spiritus quod est verbum dei voluerit inhi-
bere. absque dubio illa hieremie prophete
maledictione plectetur. **Q**uia maledictus
inquit qui prohibet gladium suum a san-
guine. **H**ic namque est gladius qui illum
noxium sanguinem quo aiatur materia pec-
catorum salubriter fundens. quicquid
repperit in membris anime nostre carna-
le terrenum ve concretum. resecat et abscidit
ac mortificatos vicijs viuere deo et spi-
ritualibus facit vigere virtutibus. et ita iam
non recordatione veteris admittit. sed spe fu-
turoz gaudiorum flere incipit. nec tam
de preteritis malis quam de futuris seu ven-
turi cogitans tonis. non ex peccatorum me-
rore lachrymas. sed ex eterne illius leticie
alacritate profundit atque obliuiscens ea
que posteriora sunt. id est carnalia vicia.
ad ea que ante sunt exteditur. hoc est spi-
ritalia dona atque virtutes.

¶ **Q**uod utilis sit profectus obliuio
peccati. et quod flagitiorum recorda-
tio sit vitanda. **Cap. ix.**

¶ **Q**uod paulo ante dixisti. te
etiam de industria preteritorum
peccatorum memoriam retracta-
re. hoc fieri non oportet. quinimo etiam si vi-
olenter irrepserit pronitus extrudatur.
Multum namque retrahit mentem a contem-
plationis puritate eius precipue quod in so-
litudine comoratur. implicans eam sordi-
bus mundi huius et prouocans fetore vi-
ciorum. **D**um enim recolis ea que sunt prae-
cipem seculi huius sine per ignorantiam
sive per lasciviam commisit. ut concedas
tibi quod in hac cogitatione posito oble-
ctatio nulla subrepat. certe antique pu-
tredinis vel sola contagio necesse est ut
retro mentem fetore corumpat. et spirita-
lem virtutum fragrantiam. id est suanita-
tem boni odoris excludat. **C**um ergo pre-
teritorum memoria viciorum pulsauerit
sensum. ita ab ea resiliendum est sicut re-
fugit vir honestus et gravis si impudice
ac procacis femine in publico aut collo-
quijs aut amplexibus appetatur. **Q**ui uti-
que nisi se a contactu eius festinus abstra-
xerit. et vel breuissimam moram inhoneste
confabulationis admiserit. etiam si conser-
sum ipudende respuat voluntatis. infami-
e tamen ac reprehensionis notam cum
etorum pretereuntium iudicio non euadit.
Ita igitur etiam nos oportet cum fuerimus in
huiusmodi cogitationes persistere recor-
datione deducti. raptim ab earum con-
templatione discedere. et implere illud
quod a salomone precipitur. sed exili in-
quit. noli demorari in loco eius. neque in-
tendas oculum tuum in eam. ne videntes
nos angeli immundis ac turpibus cogita-
onibus inuolutos non possint de nobis
pretereuntes dicere. **B**enedictio domini
super vos. benediximus vobis in nomine domi-
ni. **I**mpossibile namque est mentem bonis
cogitationibus immorari. cum principale
cordis ad turpes atque terrenos intui-
tus fuerit deuolutum. **V**era est enim illa

De fine pnie et satisfactiōis indicio

salomōis snia. oclī tui cū viderit alienā.
os tuū tūc loquet p̄ua. ⁊ iaceb̄ tāq̄ ī
corde mar. ⁊ sicut gubernator in magna
tempestate dices aut percussit me. sed
nō volui. et deluserūt me ego aut nesciui.
Derelictis ergo nō solum turpib; s̄ etiā
terrenis cogitationib; vniuersis. erigen-
da est semper ad celestia nostre mētis in-
tentio. s̄m saluatoris nostri sententiam.
Ubi ei ego suz̄i q̄t. illic ⁊ mīster me. erit.
Solet enī frequēter accidere. vt dum v̄l
suos vel alior; lapsus. imperitor; q̄spiā
miserantis retractat affectu. ip̄e etiam s̄b
tilissimi teli voluptuario. persringatur
assensu. et initiū sub specie pietatis exor-
tū. obsceno ac noxio sine cōcludat. Sūt
enī vic que vident apud homines recte-
nonissima aut earū veniēt in pfundum
inferi. Qua p̄pter studendum est nob
vt virtutū potius appetita et desiderio
regni celozū. q̄ noxijs viciozū recordati
onib; nosmetip̄os ad cōpunctionē lau-
dabilem puocemus. q̄ necesse est tādū
quēpiam pestilentissimis cloace fetozib;
prefocari. quādū supra eam stare vel ce-
num eius voluerit cōmouere.

De satisfactiōis indicio et obli- uione preteritorum criminum.

Cap. x.

Nouerimus aut nos vt sepe dixi-
mus. tūc demū pro preterit; sas-
tisfecisse peccatis. cū ip̄i motus
atq; affectus per quos penitenda cōmi-
simus. fuerint de nostris cordib; ampu-
tati. Qd̄ tamen nullus obtinere posse se
credat. q̄ nō prius ip̄as causas atq; ma-
terias. p̄ quibus in illa collapsus est cri-
mina. omī spiritus feruore succiderit. vt
verbi gratia. si in fornicationē vel adul-
teriū perniciose feminariū familiaritate
collapsus est. summa festinatioe etiā ip̄-
sum earū veniet aspectū. aut certe si per
abundantiā vini epularūq; est nimietate
succensus. illicitam ciboz; crapulam
summa districtione castiget. Et rursum.
si inperiuriū. aut furtū. aut homicidiū.
aut blasfemiā. pecuniarū desiderio atq;

amore corruptus incurrit. materiā qua-
ricie illectrice sue deceptionis abscidat.
Si in iracundie viciū. superbie passiōe
pellitur. arrogantie ip̄ius fomite sum-
ma hūilitatis virtute cōuellat. Et ita vt
vnūquodq; peccatū possit extigui. cau-
sa atq; occasio per quā vel ob quam ad-
missum est. debet p̄mitus amputari. Istō
etenī curationū remedio. ad obliuionez
quoz; admissozū criminū sine dubio p-
uenietur.

In quo temporaliter sit agēda penitudo et in quo finē habere possit.

Cap. xi.

Utrum ista predicte obliuionis
diffinitio sup capitalib; tantū
sit criminib; cōstituta. que mo-
layca quoq; lege dānantur. quozū sicut
p̄ p̄satiōez bonam abijciuntur vel cōsu-
muntur affectus. ita etiā accipit pnia finē
Ceterū ab ip̄is minutis in quibus septi-
es infusus cadit in die. vt scriptū est. et re-
surgit. nūq; deest penitudo. Aut ei per
ignorantiā. aut per obliuionē. aut p̄ co-
gitationē. aut per s̄monem. aut per obre-
ptionē. aut per necessitatē. aut per fragi-
litatez carnis. singulis diebus vel inuiti
vel volentes frequēter pctā incurrim;
pro quib; et dauid orans dñm. purifica-
tionē atq; indulgētiā deprecatur dicens.
Delicta quis intelligit. ab occultis meis
munda me. et ab alienis parce seruo tuo.
Et ap̄tus. Non enī qd̄ volo bonū hoc fa-
cio. s̄ qd̄ odi malum hoc ago. Et p̄ qui-
bus idem etiam euilās p̄clamauit. In-
felix ego homo. quis me liberabit de cor-
pore mortis huius. Tanta enī in his fa-
cilitate tanq̄ naturali lege prolabimur.
vt quantalibet circumspectione atq; cu-
stodia caueantur. nō possint ad plenum
istā vitari. De his siquidem vnus disci-
pulozū quez diligebat iesus. abrupta
definitione pronūciat dicens. Si dixerim-
us. quia peccatum non habemus. ip̄i
nos seducimus. ⁊ verbum eius nō est in
nobis. Proinde ad perfectionis culmē
pertingere cupienti. nō satis proderit ad

penitentiā p̄

ap̄

27

f

Capitula

finem penitentie peruenisse. id est. ab illi-
citis tempore nisi etiā in illis virtutibz
defesso cursu semetipm semper extēderit.
quibus ad satisfactōis indicia perueni-
tur. Nec enī a fetidissimis criminum for-
dibus que abhorret dominus quem q̄
abstinuisse sufficit. nisi etiā illaz bonā
virtutum fragrantia qua dominus de-
lectat. puritate cordis et apostolice chari-
tatis perfectiōe possederit. Hucusq̄ ab
bas pynusius de satisfactōis indicio
ac penitentie sine disseruit. Qui licet vtrū
eius cenobio residere mallemus. sollicito
deprecaretur affectu. Tamen fama
scythiote solitudinis inuitatos cum re-
tinere nō possēt emisit.

**Explicit collatio habita cuz ab
bate pynusio de penitudinis fi-
ne et satisfactōis indicio. In-
cipiunt capitula collatiōis ab-
batis theone de remissione qui-
quagesime.** ¶ **Cap. i.**

- Q**uomodo theonas ad abbate
iobannem venerit.
ij **E**xhortatio abbatis iohan-
nis ad theonā et ceteros q̄ cuz
eo venerunt.
iij **D**e decimarū et primitiaz oblatōe
iiij **D**e abraham danid et ceteri san-
cti mādata legis fuerint super-
gressi.
v **D**e sub euangelij gratia regēs
supare debeat mādata legalia
vi **D**e euāgelij gratia sicut perfectis
tribuit regna celoꝝ ita veniabi-
liter sustentet infirmos.
vij **D**e in nostra situm sit potestate.
vtrū sub euangelij gratia an s̄
legis velimus terrore persistere.
viij **Q**uēadmodum theonas coniu-
gem suā vt et ipa renūciaret ex-
hortatus sit.
ix **Q**uēadmodum nō acquiescen-
te vxore sua ad monasteriū peruo-
larit.
x **S**atisfactio p̄ eo ne discidia cō-
iugibz sua dēre videamur.

- xi **I**nquisitio cur in egypto totū di-
ebus quinquagesime nō ieiune-
tur. nec genua in oratione cur-
uentur.
xij **R**esponsio de natura eozū que bo-
na vel mala vel media sunt.
xiiij **Q**uale bonū sit ieiuniū.
xiiij **Q** nō sit p̄ principale bonū ieiuniū.
xv **Q** p̄ principale bonū nō p̄pter inferi-
us bonū debeat exerceri.
xvi **Q**uōia ceteris bonis p̄ principale
discernatur bonum.
xvij **D**e rōe et vtilitate ieiunij.
xvij **N**ō sp̄ cōgruū esse ieiuniū.
xix **I**nterrogatio cur totis quiqua-
ginta diebus ieiuniū relaxet.
xx **R**esponsio.
xxi **I**nterrogatio vtrū abstinentia ie-
iunij relaxata nō obsit corp̄
castitati
xxij **R**esponsio de seruando continen-
tie temperamento.
xxij **D**e refectionis tpe atq̄ mensura.
xxiiij **I**nterrogatio de diuersa obfua-
tione quadagesime.
xxv **R**esponsio eo q̄ ad anni decimas
quadagesime ieiuniū referat.
xxvi **Q**uomodo etiam primitias nos-
tras dño debeamus offerre.
xxvij **C**ur diuerso dierum numero q̄
dragesima a plerisq̄ obfuet
xxvij **Q**uare vocetur quadagesima
cum triginta et sex tātummodo
diebus ieiunetur.
xxix **D**e perfecti su pergradientur legē
quadagesime.
xxx **D**e causa et initio q̄dragisine.
xxxi **I**nterrogatio quemadmodū in-
telligi debeat qd̄ ait apostolus
peccatum in vobis non tomia-
bitur.
xxxi **R**esponsio de differentia gratie
et legalium preceptorum.
xxxiij **D**e eo q̄ leniora sunt euangelij p̄-
cepta q̄ legis.
xxxiij **Q**uemadmodū quis probetur
esse sub gratia.

Collatio XXI abbatis Theone

xxxv Interrogatio cur interdum pro pensius ieiunantes carnalibus incentiuis acn^o vrgeamur.

xxxvi Responso q^d hec questio future collationi debeat reservari.

Expliciu^r capitula. Incipit collatio prima habita cum beo theona de remissione quinq^uagesime.

Cap. i.

Divus quā verba collationis huius habita cum summo viro abbate theona incipiamus enolere necessarium reor. vt initium cōuersionis eius breui s^uone perstringam. qz ex hoc vel meritum viri vel gratia euidentius poterit patere lectori. **H**ic igit^r adolefcens admodum parentum studio imperioq^{ue} conuictus est vinculo coniugali. Nam duz pudicitie eius religiosa sedulitate prospiciunt et ancipitē lapsus lubrici verentur etatis. p^rueniēdos adolefcencie motus. licito nuptiarum remedio crediderunt. Cum ergo hic vni^o lustri tempus cum coniuge peregisset. v^eit ad abbatē iohannem. qui tunc tempore merito sanctitatis electus diaconie p^residebat. Non enī ad hunc graduz quilibet propria voluntate aut ambitione p^ruebitur. sed is quem cunctozum seniorū cetis. etatis prerogatiua et fidei atq^{ue} fortutum testimonio. excellentiore oībz s^ublimiozem q^{ue} cēsuert. Ad hunc in quā beatū iohannem cuz pie deuotionis studio predictus tunc iuuenis aduenisset. referens religiosa munera inter ceteros possessores. qui certatim decimas vel primitias frugum suarum memorato seni de suis substantijs offerrebāt. videretq^{ue} eos senex cum multis ad se muneribus p^rfluxisse. et deuotioni eozum vicissitudinem cuperet recompenfare. cepit eis s^um apostolum spiritalia seminare. quozum mergebāt dona carnalia. deniq^{ue} ita sermonē adhortationis instituit.

Exhortatio abbatis iohannis ad theonā et ceteros qui cuz eo venerunt.

Cap. ij.

Elector quidem o filij pia v^orum munerū largitate. et deuotionem huius oblationis. cui^o dispensatio mihi credita est. gratant^r amplector. qui fⁱdeliter primitias vestras ac decimas indigentū vsibus profuturas velut sacrificium d^ono bone suauitatis offertis. harum scilicet oblatione plenitudinem quoq^{ue} fructuum. vniuersiq^{ue} substantie vestre. ex qua hec d^ono delibastis. v^oberi benedicendā credētes. vosq^{ue} scdm mandati illi^o fidē multiplici v^oertate bonoz oīm etiā in hoc seculo cumulandos honora. deum de tuis iustis laboribus. et deliba ei de fructib^{us} iusticie tue. vt impleatur horrea tua abundantia mitici. vino aut^{em} torcularia tua redundent. Quam deuotionem fideliter exequētes. scitote vos legis antique iusticiā cōsummasse. sub qua tunc positi et transgredietes eam. reatū inuitabiliter incurrebāt. et implentes ad perfectionis apicem peruenire nō poterant.

Dedecimarū et primitiarū oblatione.

Cap. iij.

Ecime siquidem p^rcepto d^oni vsibus leuitarum. oblationes vero ac primitie erant sacerdotibus consecrate. sed primitiarū hic erat modus. vt quinquagesima pars vel frugum vel animalium. templi vel sacerdotum ministerio p^reberetur. Quē modū tepidiores quiq^{ue} infideliter minuētes. religiosiores vero etiam cumulantes. illi ex sexagesima. hī autē ex quadragesima fructū suozū parte pendebant. Iusti enī quibus lex nō est posita sic probant nō esse sub lege. vt iusticias legis nō solum implere. verū etiam superare contendāt. sitq^{ue} deuotio eozum legali maior imperio. que obseruantiam cumulans p^rceptorum voluntaria addat ad debita.

Abraham dauid et ceteri sancti mandata legis fuerunt sup^{er}

Collatio XXI abbatris Theone

gressi.

Cap. iiii.

Ita namque et abraham future legis precepta legimus supergressum. cum superatis quattuor regibus. et spolijs sodomorum que sibi velut victori non immerito debebantur. et quidem rege ipso cuius spolia retulerat suppliciter offerente. nihil penitus acquiescit attingere sub diuini nominis testificatione proclamans. *Extendo manus meam ad deum excelsum. qui fecit celum et terram. si a filo subtegminis usque ad corrigiam calize accipiam ex omnibus que tua sunt.* Sic danid precepta legis agnouimus supergressum. qui precipiente moyse. ut inimicis talio redderetur. non solum hoc non fecit. verum etiam dilectione complexus est persequentes. et pro his domino pie supplicans etiam lugubriter flevit. et vltus est interfectos. Ita helias quoque et hieremiam probamus non fuisse sub lege. qui cum licito vti coniugio absque reprehensione potuerint. perseverare tamē virgines maluerunt. Sic heliseum ac reliquos eiusdem propositi viros. moysaeca legimus superasse mandata. de quibus apostolus ita dicit. *Circūierunt in molibus. in pelibus caprinis. angustiati. afflicti. egentes. quibus dignus non erat mundus. in solitudinibus errantes. et in montibus. et in speluncis. et in cauinis terre.* Quid de filiis Ionadab filij rechab dicatur. que hieremie prophetę offerenti ex precepto domini vinum. ita legimus respondisse. *Non bibemus vinum. quia ionadab filius rechab pater noster precepit nobis dicens. Non bibetis vinum vos et filij vestri usque in sempiternum. et domum non edificabitis. et sementem non seretis. et vineas non plantabitis. nec habebitis. sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris.* Unde etiam ab eodem propheta meretur audire. *Hec dicit dominus exercituum deus israel. Non deficiet vir de stirpe ionadab filij rechab. stans in conspectu meo cunctis diebus.* Qui omnes offerre possessionum suarum decimas non contenti. sed ipsa pre-

dia respicientes. semetipsos potius deo ac suas animas obtulerunt pro quibus nulla ab homine fieri commutatio potest. sicut dominus in euangelio contestatur. *Quas dabit homo commutationem pro anima sua.*

¶ **Q**ui sub euangelij gratia degeneret superare debeant mandata legalia.

Cap. v.

Quia propterea scire debemus. nos a quibus non iam exigit legale mandatum. sed quibus euangelicę quętidie intonat fimo. si vis perfectus esse. vade vende omnia que habes et da pauperibus. et habebis thesaurum in celo. et veni sequere me cum decimas de substantijs nostris offerimus deo. adhuc quodammodo sub legis sarcina detineri. et nec dum ad euangelicum illud fastigium peruenisse. quod obtemporantes sibi. non tantum presentis vite beneficij. sed etiam futuris premijs munerat. *Lex est factoribus suis non regnum celestium premia. sed vite huius solatia re-promisit dicens. Qui fecerit hoc vivet in eis.* Dominus autem discipulis et amicis suis. beati inquit pauperes spiritu. quoniam ipsorum est regnum celorum. et omnis qui reliquit domum. vel fratres. aut sorores. aut patrem. aut matrem. aut uxorem. aut filios. aut agros. propter nomen meum. centuplum accipiet. et vitam eternam possidebit. *Nec in merito. Non enim tam laudabile est si ab illicitis. quam si etiam a licitis temperemus. et his propter eius reverentiam non vitamur. qui ea nobis propter infirmitatem nostram vitanda permisit. Ita que si etiam hi qui decimas fructuum suorum fideliter offerentes preceptis domini antiquioribus famulantur. nec dum possunt euangelicum culmen ascendere. illi qui nequaquam faciant quantum ab eo absint manifestissime pervidentur. Nam quem. admodum poterunt euangelice gratie esse participes. qui consummare etiam leuiostra legis precepta contemnunt. Quorum facilitatem usque ad deo impiosa legislatoris verba testantur. ut etiam maledicti non implentibus proponatur. Maledi-*

se 21
4 fe 15

34

De remissione quinquagesime

ctus enim inquit qui non permanferit in oibus que scripta sunt in libro legis huius ut faciat ea. **H**ic autem pro excellentia et sublimitate mandatorum dicitur quod potest capere capiat. Illic legiseri violenta compulsio preceptorum indicat paruitates. Contestor enim inquit vobis hodie celum et terram quod si non custodieritis precepta domini dei vestri peribitis a facie terre. **H**ic magnificentia sublimium mandatorum ipsa non tam imperantis quam adhortantis conditione signatur si vis perfectus esse fac hoc aut illud. **I**bi inexcusabile etiam recusantibus moyses pondus imponit. **H**ic consilio tantum volentibus et ad perfectionem festinantibus dominus occurrit. Non enim generaliter precipiendum erat nec ut ita dixerim canonicè ab omnibus exigendum id quod propter misericordiam sublimitates non potest passim ab omnibus apprehendi sed consilio potius prouocant omnes et grauius ubi qui magni sunt possint perfectione virtutum non immerito coronari qui autem parui sunt et mensura etatis plenitudinis christi implere non possunt licet fulgore maiorum velut siderum tecti latere videantur tamen a tenebris maledictionum que in lege sunt alieni nec presentium malorum cladibus abdicantur nec supplicio plectantur eterno. **N**on ergo christus ad illa virtutum excessa fastigia que quam precepti necessitate constringit sed liberi arbitrij prouocat potestate et salubritate consilij et desiderio perfectionis accendit. **U**bi enim preceptum ubi necessitas et ubi necessitas ubi et difficultas ubi difficultas ubi et negligentia ubi negligentia ubi et peccatum ubi peccatum consequenter et pena. **C**ustodientes vero hec ad que precepti legis seueritate coguntur penam potius que ab illa intentabatur effugiunt quam mercedem aut premia consequantur.

Quod euangelij gratia sicut perfectus tribuit regna celorum ita venialiter sustinet infirmos.

Lap. vi.

Itaque sicut fortes ad sublimitatem atque precella euangelicus homo sustollit ita non patitur infirmos ad ima demergi. perfectis quidem tribuens beatitudinis plenitudinem. venias vero infirmitate superatis impartiens. **L**ex enim consummantes precepta sua in vtriusque meriti velut quodam medullio collocauit quantum a transgressorum damnatione secernens tantum separans a gloria perfectorum. **Q**uod quidem quam infirmum quam miserabile sit vel ex presentis vite statu et comparatione perspicite in qua miserimum ducatur si hoc tantum quis studeat ac laboret ne reus modo inter honestos homines et non etiam locuples ac honorabilis et gloriosus habeatur.

Quod in nostra situm sit potestate vtrum sub euangelij gratia an sub legis velimus terrore consistere.

Lap. vii.

Quamobrem in nostra hodie situm est potestate vtrum sub euangelij gratia an sub legis velimus terrore consistere. **C**uiuslibet enim parti pro qualitate actus sui vnumquemque necesse est aggregari. **N**am aut supergredientes legem suscipit christi gratia aut certe inferiores velut debitores suos sibi que obnoxios lex retinet. **R**eus namque legalium preceptorum nequaquam euangelicam perfectionem valebit attingere quamuis christianum se et domini gratia liberatum in aniter gloriatur. **N**on solum enim hoc credendus est adhuc esse sub lege qui ea que lex precipit detrectat implere sed etiam ille qui ea tantum que lex iubet obseruare contentus est ac nequaquam vocationi et gratie christi condignos exhibet fructus ubi non dicit decimas tuas et primitias offeres domino deo tuo. **S**ed vade vende omnia que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo et veni sequere me ubi ob perfectionis magnificentiam discipulo postulanti ne breuissimum quidem hore spacium pro patris conceditur sepul-

Collatio XXI abbatis Theone

tura nec hūane charitatis officij diuini amoris virtuti preferatur.

Quēadmodū theonas cōiugē sua vtet ipsa renunciaret exhortatus sit. **Cap. viij.**

Quibus auditis beatus Theonas inextinguibili desiderio euāgelice perfectionis accensus. semen verbi secundo corde conceptum. quī profundis atq; edomitis condidit sulcū. in eo vel maxime humiliatus atq; compunctus. quod cum senex non solum euāgelicam perfectionem nō attigisse dixisset. sed etiam vir legis ipsius adimplemā data. Siquidem cum decimas frugum suarum solitus esset diaconie annis singulis pendere primitiarum rationem ne audisse quidem se aliquando. quā tamē etiam si similiter impleisset longe nibilominus sibi sententiam se ab euāgelica perfectiōe distare suppliciter fatebatur. Domū itaq; reuertitur messus. illa q; affectus tristitia. que penitentiam ad salutem stabilem operatur. ac de sua iam voluntate et definitione non dubius. erga salutem coniugis omnem mentis sollicitudinem curamq; conuertit. eāq; ad desiderium quo fuerat ipse succensus. cepit exhortatiōe simili prouocare. et vt dō pariter in sanctimonia et castitate seruirent. diurnis nocturnisq; fletibus amonere dicens. conuersionem melioris vite nequaquā esse protelandam. quia necessitati subite mortis vana spes immature non preiudicaret etatis. quippe que infantes pueros adolefcētes. pari vt senes forte praeiperet.

Quēadmodum nō acquiescente vxore sua ad monasteriū peruolarit. **Cap. ix.**

Quāq; huiusmodi obsecrationibus iugiter persistenti. pūnx durissima nō preberet assensū. seq; diceret solatio maritali pro etate sue flore penitus abstinere non posse. ac pro

inde siquid deserta ab eo criminis admisisset. illi potius ascribendum. qui coniugij federa dirupisset. Ad hec ille cum diu conditionem nature pretendisset humane. quā fragile et incertam periculosum esset carnalibus desiderijs et operibus. diutius implicari. adiciens astruebat. nō licere cuiq; eius se tōni extorē facere quō didicisset. maiorisq; esse noxe respicere cognitam bonitatem. qm incognitam nō amare. proinde se iā reatu etiā puaricatiōnis inuolui. si inuētis tam pceclari tāq; celestibus bonis. terrena ac sordida pterlisset. Ad omnē sane aiebat etate. oēm q; sexum perfectionis magnificentiam pertinere. et vniuersa ecclesie membra ad cōscendam sublimium meritorum celsitudinem prouocari. dicente apostolofic currite vt comprehendatis. nec prope lentorum et segnium moras. paratos atq; ala cres debere subsistere. cum rectius sit. vt desides a precurrentibus incitentur. qm vt properantes a residentibus obligent. Proinde statim sibi dicebat de cretūq; esse renūciare seculo ac mori mūdo. vt viuere possit dō. et si hanc beatitudinē nequeat obtinere. vt cum socia sua in consortium transeat christi. malle se vel cum vnius membri dispendio saluū fieri. et velut debilem introire i regnū celoz. qm cū soliditate corporis eodē nari. Adiebat aut etiā ista dicens. Si moyses pro duricia cordis dimitti permittit vxores. quare hoc non sinat christus pro desiderio castitatis. presertim cum idem dominus inter ceteras affectiones id est. patrum matrum ac filiorum quibus omnem reuerentiam. non solum lex sed etiam ipse preceperat exhibere. tamē pro nomine suo ac desiderio perfectiōis non solum contemnenda simpliciter. sed etiam odio habenda esse decernens. coniungat eis similiter etiam vxorz nomē dicens. et omnis qui reliquerit domum vel fratres aut sorores aut patrē aut matrem aut vxorem aut filios aut agros. propter nomen meum. centuplum accipiet.

De remissione quinquagesime

et vitam eternam possidebit. Intantum ergo perfectioni quā predicat nihil patitur comparari. vt illam quoq; necessitudinem soluat patris ac matris. que scōz apostolum primum obtinet in re promissione mandatum. honora scilicet patrem et matrem. quod est mandatum primum in re promissione. vt bene sit tibi et sis longeuus super terram. eamq; despici pro suo amore precipiat. Evidenter itaq; si cut eos euangelicus sermo condemnat qui non interueniente adulterij crimine vxoria vincula dirumpunt. ita ob amorem christi et desiderium castitatis. his qui iugum carnale reiecerint. etiam centupla premia re promittit. Quapropter si fieri potest. vt ad hanc optatissima mihi partem. accepta tandē ratione flectaris. scilicet vt domino seruientes. penam gehenne pariter euitemus. charitatez coniugij non refuto. immo etiam maiore ad huc dilectione complector. agnosco enī et veneror adiutricē meā. dñi in sentētia deputatam. et in dirupto eidē federe charitatis in christo coherere non respuo. nō a me separo quod dominus mihi prime statim conditionis lege coniunxit. dum modo sis et ipsa quod cōditor esse te voluit. Si xō nō ad adiutoriū esse voluerit. sed in deceptionem. et ammiculū te nō mihi sed aduersario malueris exhibere. atq; ob hoc attributum putas coniugij sacramentū. vt te huic que ingerit fraudans saluti. in super etiam me a discipulatu retrabas saluatoris. ita illam abbatis iohannis immo christi ore prolata sententiam viriliter apprehendam. vt me a spiritali bono nulla carnalis auellere possit affectio. Qui enim inquit nō odit patrem et matrem. et filios et fratres et sorores et vxorē et agros. adhuc at̄ zaiā suā n̄ p̄t me esse discipulus. Cuzq; his atq; huiusmodi verbis muliebris non flecteretur intentio. et in eadem obstinationis duricia permaneret. si ego inquit

beatus Theonas te abstrahere a morte non possum. nec tu me separabis a christo. Intius ē autē mihi cum homine q̄ cum deo habere diuortium. Aspirante itaq; gratia dei. definitionis sue executionem instanter aggressus est. nec in tepe scere per aliquam morā desiderij sui passus est ardozem. nam confestim omni mundana facultate nudatus ad monasteriū peruolauit. Ubi in breui tanto splendore sanctitatis et humilitatis enituit. vt beatememorie iohanne ad dominum ex hac luce migrāte. sanctoq; Helia viro qui haud minor decessore suo fuit similiter decedente. tertius theonas vniuersorum p̄electus iudicio. in diaconicis dispensatione successerit.

Satisfactio pro eo ne discidia coniugibus suadere videamur

Lap. x.

Nemo autem existimet nos hec ad prouocanda cōingiorū diuortia texuisse. qui non solum nuptias minime condemnamus. verum etiam apostolicam sequentes sententiam. dicimus honorabile connubium in omnibus. et thorus immaculatus. sed vt lectori initium conuersionis. quo tantus ille vir deo dicatus est fideliter pandere mus. A quo bona gratia hoc primū depono. vt siue s̄ ei placeat siue displiceat. me quoq; modo a calumnia alienū esse concedens. in suo hoc facto aut laudet aut reprehendat auctorem. Ego autem qui non meam super hac re sententiam prompsi. sed rei geste hystoriam simplici narratione complexus sum. equū est vt sicut mihi de eorum qui hoc factū probant laude nihil vendico. ita eorū q̄ id improbant non pulser inuidia. Habeat ergo suum de illo vt diximus vnus quisq; iudiciū. sed moneo vt ita censuram sui castiget examinis. ne se equiores

Collatio XXI abbatis Theone

aut sanctiorem diuino credat esse iudicio. quo in eum etiam apostolicarum collata sunt signa virtutum. vt taceam de tantorum patrum sententia. a quibus factum eius non solum minime reprehensum. verum etiam vsq; adeo collaudatum esse manifestum est. vt eum summis ac sublimissimis viris in diaconie electione pretulerint. Et puto tot spiritualium viroium deo auctore prolatum non errasse iudicium. quod etiam tanta signorum vt supra iam dictum est admiratio confirmabat.

Inquisitio cur in egypto totis diebus quinquagesime non ieiunetur nec genua in oratione curuentur. *Cap. xi.*

Sed iam tempus est vt promissis disputationis ordinem persequamur. Igitur abbas Theonas cum diebus quinquagesime nos in nostra cellula visitasset. vespertina orationum solemnitate tractata. humi paululum confidentes. cepimus diligentius percontari. cur apud eos tanta obseruantia caueretur. ne quis penitus totis quinquagesime diebus. vel genua in oratione curuaret. vel vsq; ad horam non ieiunare presumeret. eoq; id diligentius scrutabamur. quod nequaquam hoc tanta cautione seruari in syrie monasterijs videramus.

Responsio de natura eorum que bona vel mala vel media sunt. *Cap. xij.*

Hec abbas Theonas tali usus est sermonis exordio. Oportet quidem nos auctoritati patrum. consuetudiniq; maiorum vsq; ad nostrum tempus

per tantam annorum series protelate. etiam non percepta ratione cedere. eamq; vt antiquitus tradita est. ingi obseruatiua ac reuerentia custodire. Verum quia causas huius rei et rationem vultis agnoscere. accipite breuiter ea que a senioribus nostris tradita super hac institutione conperimus. Veruntamen antequam scripture diuine auctoritas proferatur. si placet de natura ipsius ieiunii et qualitate pauca dicamus. vt disputationem nostram subsequens scripturarum confirmet auctoritas. Diuina sapientia per ecclesiam sten omni rei. id est. vniuersis seu prosperis seu que aduersa putantur et tristitia. tempus esse proprium designauit dicens. Omnibus tempus est. et tempus omni rei sub celo. Tempus pariendi et tempus moriendi. tempus plantandi et tempus euellendi quod plantatum est. tempus occidendi et tempus sanandi. tempus destruendi et tempus edificandi. tempus plorandi et tempus ridendi. tempus plangendi et tempus saltandi. tempus mittendi lapides et tempus colligendi lapides. tempus amplectendi et tempus longe fieri ab amplexibus. tempus acquirendi et tempus perdendi. tempus custodiendi et tempus expellendi. tempus dirumpendi et tempus sarcinandi. tempus tacendi et tempus loquendi. tempus amandi et tempus odiendi. tempus belli et tempus pacis. et infra. quia tempus est inquit omni rei et omni facto. Nihil igitur ex his esse bonum perpetuum diffiniuit. nisi cum fuerit bonum quid oportune et competenter expletum. ita vt hec eadem que nunc oportune gesta bene cedunt. si importuno vel incongruo tempore presumantur. inutilia inueniantur et noxia. absque his dumtaxat que per se principaliter vel bona vel mala sunt. nec aliquando possunt in contrarium dirinari. vt est iusticia. prudentia. fortitudo. temperantia. ceteraq;

De remissione quinquagesime

virtutes sine ediuerso vicia quorum definitiones in aliam partem cadere omnino non mutari neque non possunt. Si qua vero in vitium quod affectum possunt aliquando transire ut pro qualitate utentium vel bona inueniantur vel mala. hec non absolute pro sua natura. sed pro perpetrantis affectu et oportunitate temporis. vel utilia interdum vel noxia sentiuntur.

Quale bonum sit ieiunium.

Cap. xiiij.

Quamobrem nunc querendum est. quid super ieiuniorum statu decernere debeamus. utrum nam similiter et ipsum bonum esse eo modo quo iusticiam. prudentiam. fortitudinem. aut temperantiam diximus. que in partem contrariam penitus transire non possunt. an mediis quid. quod interdum factum possit prodesse. interdum pretermittitur et condemnare non possit. quodque nonnunquam egisse reprehensibile sit. nonnunquam pretermittisse laudabile. Si enim in illa definitione virtutum. etiam ieiunium censeamus. ut inter principalia bona ciborum abstinentia collocetur. erit profecto eorum mala et criminosa perceptio. Quicquid enim principali bono contrarium est. sine dubio principale malum esse censendum est. Quod defini a nobis scripturarum sanctarum non permittit auctoritas. Si naturali sensu ac proposito ieiunemus. ut peccatum contrahi in esearum participatione credamus. non modo nullos fructus pro abstinentia consequemur. sed etiam reatum maximum ac sacrilegij crimen secundum apostolum contrahemus. abstinentes a cibis quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus. et his qui cognouerunt veritatem. quia omnis creatura dei bona. et nihil reiiciendum

quod cum gratiarum actione percipitur. Qui enim putat quid commune esse illi commune est. et idcirco ob solam perceptionem esse neminem legimus condemnatum. nisi forte iunctum quid fuerit. vel postea subsequatur. per quod meruerit condemnari.

Non sit principale bonum ieiunium.

Cap. xiiij.

Itaque hoc medium essentia et hoc manifestissime declaratur. quia sicut non iustificat custoditum. ita non condemnat irruptum. nisi forte precepti transgressio magis quam esearum perceptio puniatur. Principali autem bono ita nullum oportet vacuum esse tempus. ut sine eo cuius esse non liceat. quod necesse est cessatione eius in malum corrumpere negligentes. Nec rursus principali malo vllum conceditur tempus. quod quod noxium semper est nunquam poterit si admissum fuerit non nocere. vel in partem vnicuique laudabile commutari. Ac proinde ea quibus qualitates statutas videmus et tempora. et que sic obseruata sanctificant. ut omnia non polluant. media esse manifestum est. ut puta nuptias. agriculturam. diuitias. solitudinis remotionem. vigiliis. sacrorum lectionem. meditationemque librorum. ipsaque ieiunia. de quibus principium sermonis exortum est. Quae omnia diuina preceptio. vel sanctarum auctoritas scripturarum. non ita incessabiliter obtinenda nec iugiter custodienda decreuit. ut ea paululum inermissemis neperarij sit. Quicquid enim imperatiue decernitur morte irrogat non impletum. quicquid vero suadent potius quam iubent. facta profunt. infecta non puniunt. Et idcirco aut omnia hec. aut certe quedam. pro causa. pro loco. pro modo. pro tempore. circumspecte agere nos maiores nostri et prouide obseruare iusserunt. quia si congrue horum aliquid

De remissione quinquagesime

pter instrumenta que ad opus eius per-
tinent exercetur et non potius ferramenta
propter artis studium parantur que sic
utilia sunt pitis ita superflua his qui ar-
tis ipsius nesciunt disciplinam. Et sicut
his qui ad efficiendum opus suum eorum
ministerio fulciuntur plurimum profunt
ita illis qui cuius rei gratia instituta sunt
ignorantes sola eorum possessione con-
tenti sunt penitus prodesse non possunt
quia utilitas eorum summa in retenta-
tione eorum tantum non in operis consu-
matione constituitur. Illud ergo est op-
timū principaliter propter quod fiunt
illa que media sunt ipsum vero precipu-
um bonum non ob aliam causam sed pro-
pter suam tantum agitur bonitatem.

**Quomodo a ceteris bonis pri-
cipale discernatur bonum.**

Lap. xvi.

Quod quod a ceteris quod media esse dicitur
m. bis discernit modis si per se bonum
sit et non per aliud aliquid si propter se
necessarium sit et non propter aliud si in-
mutabiliter semperque sit bonum ac pro-
prio suam retinens qualitatem nunquam in
partem possit transire contrariam si ad-
emptio vel cessatio eius non possit sum-
ma non inferre perniciem si id quod illi con-
trarium est similiter principale sit malum
nec in partem bonam possit aliquando
transire. Que diffinitiones quod principale
bonorum natura discernit a scribi ieiunij
omnino non possunt. Neque enim ex semetipsis bon-
na aut propter se necessaria sunt quod propter
acquirendam cordis et corporis purita-
tem salubriter exercentur ut aculeis car-
nis obtusis mens purificata suo concilio
auctori nec immutabiliter semperque sunt bo-
na quia plerumque eorum intermissione
non ledimur immo etiam in perniciem in-
terdum anime importunius celebrata so-
luntur. Sed nec principale malum est id
quod illi videtur aduersum id est ciborum
naturaliter iocunda perceptio que nisi
intemperantia atque luxuria vel alia que-
dam vicia subsequantur mala non po-

test definiti quia non quod intrat in os co-
inquinat hominem sed que procedunt de
ore hec co inquinant hominem. Princi-
palitasque derogat bono nec perfecte aut
sine peccato illud exequitur quisquis
hoc non propter id ipsum sed propter ali-
ud aliquid facit. Omnia enim huius gra-
tia facienda sunt ipsum vero propter se
solum est expectandum.

De ratione et utilitate ieiunij.

Lap. xvii.

Dilem igitur definitiones super iei-
unij qualitate in giter retinen-
tes ita illud totis viribus ani-
mi appetamus ut tamen tunc demum id
nobis congruum nouerimus si in eo te-
porum ratio si qualitas si mensura fue-
tur nec ita ut in ipso spei nostre terminum
defigamus sed ut per ipsum ad purita-
tem cordis et apostolicam charitatem per-
uenire possimus. Igitur et hoc ieiunio
ubi non solum specialia prefixa sunt
tempora quibus vel exerceri debeat vel
pretermitti sed etiam qualitas modusque
propositus est non principale bonum sed
medium quiddam esse manifestum est.
Ceterum hec que precepti auctoritate vel
mandantur ut bona vel interdiciuntur ut
noxia nunquam ita exceptio temporum sub-
iacent ut interdum aut que verita sunt
fieri debeant aut que imperata sunt pre-
termitti. Nec enim ullus iniusticie patien-
tie sobrietatis pudicie charitatis statu-
tus est modus nec rursum iniusticie im-
patientie furoris impudicie inuidie atque
superbie libertas aliquando permessa est.

**Non semper congruum esse iei-
unium.**

Lap. xviii.

Quod obre his de ieiunij qualita-
te premissis subdenda ad huc
sanctarum scripturarum vide-
tur auctoritas per quam apparet manifestum
ieiunium perpetuum custodiri nec de-
bere nec posse. In euangelio ieiunantibus
phariseis una cum discipulis Iohannis
baptiste cum apostoli utpote amici et co-

Collatio XXI Abbatis Theone

nine celestis illius sponsi. nec duz ieiuniorum obseruantiam custodiret. discipuli iohannis qui summam iusticie se ieiunijs possidere credebant. quippe illius sectatores qui etiam penitentie predicator. ita cunctis populis formam suo prebebat exemplo. vt non solum varia escarū genera. q̄ hūanis vsibz suggerūt abnueret. verū etiā cōmunem panis ipsi esuz penitē ignoraret. dño coqrunt dicētes. Quare nos 7 pharisei ieiunam? frequēter discipuli autē tui nō ieiunant. Quibus respondens dominus euidentē ostendit. non omni tempore congruum esse ieiunium. nec necessarium alicui. cum vel festiuitas temporum vel interueniēs charitatis occasio. indulgentiam refectōis admittit. nunquid possunt inquit filij sponsi lugere. q̄ diu cum illis ē spōsus. venient autē dies cū auferetur ab eis spōsus 7 tunc ieiunabunt. Que verba licet ante resurrectionē dixerit corpis sui. tamen proprie quinquagesime temp⁹ ostēdunt. in quo post resurrectionē quadraginta dies domino cum discipulis epulante. ieiunare illos quotidianē eius presentie gaudium non sinebat.

Interrogatio cur totis quinquaginta diebus ieiunium relaxetur. **Cap. xix.**

Ermanus. Quare igitur tota quinquagesima abstinentie rigorem prandijs relaxam⁹. cū vtiq̄ christus quadraginta tantum diebus post resurrectionem cum discipulis fuerit commoratus?

Responsio. **Cap. xx.**

Theonas. Non incōgrua interrogatio vestra rationem integerrime veritatē meretur agnoscere. Post ascensionem saluatoris nostri que quadragesimo resurrectionis acta est die. apostoli reuersi de monte oliueti. in quo se ad patrem pergens prebuit intuentum. sicut etiam actū apostolorum lectio contestatur. ingressi hierosolimam. decem diebus aduentum spiri-

tus sancti expectasse referunt. quibus expletis quinquagesima eum die cū gaudio susceperunt. et ita est per hęc festiuitatis huius numerus euidenter impletus. Quem in veteri quoq̄ testamento legitimus figuratim adumbratum. in quo cōsummatis hebdomadibus septē primitiarum panis per sacerdotes domino iubebatur offerri. qui veracissime per apostolorum predicationem. qua in illo die concionati leguntur ad populum. oblati domino comprobatur. verus scilicet primitiarum panis. qui noue doctrine institutione prolatus. quinqz milibus viroz esce sue munere satiat. primitiuū de indeis christianorum populum dño consecrauit. Et idcirco hi quoq̄ decem dies cum superioribus quadraginta pari solemnitate sunt ac leticia celebrandi. Cuius festiuitatis traditio. per apostolicos viros ad nos vsqz transmissa eodē tenore seruanda est. Ideo namqz in ipis diebus nec genua in oratiōe curuātur. quia inflexio genuū 7 velut penitentie ac luctus indicium est. Unde etiam per omnia eandem in illis solemnitate quam die dominica custodimus. in qua maiores nostri. nec ieiunium agendum. nec genu esse flectendum. ob reuerentia 7 resurrectionis dñice tradiderunt.

Interrogatio vtrū abstinentia ieiunij relaxata nō obsit corporis castitati. **Cap. xxi.**

Ermanus. Potest ne hęc caro insolitis blandimentis tam longe festiuitatis illecta. nō aliquid sentuosum de illo quāuis absceso viciorum fomite germinare. aut mēs presumptis vltra consuetudinez dapibus onerata. nō erga famulatū corporis rigorem dñationis sue inflectere. presertim cū in nobis viridior eras. cito ad rebellionē subdita possit membra compellere. si vel escas solitas abundantius vel certe insolitas licentius presumamus.

Responsio de seruādo continētie temperamento. **Cap. xxii.**

De remissione quinquagesime

Omnino. Si uniuersa que gerimus rationabili metis appedamur examine et de puritate cordis nostri non alio iudicio si nostra se per se sciamus consideramus. certum est ista refectionis incapacitatem in se districti obesse non posse si modo ut dictum est equa indulgentie continetque mensuram pari lance pendens. utraque similiter nimietatem mens incorrupta castiget et utrum spiritum nostrum delictiarum deprimat pondus. an vero alteram hoc est corporis partem maior abstinentie inclinaret austeritas. vera discretio distinguat illam vel comprimens vel blenuans portionem quam vel extolli senserit vel grauari. Nihil enim dominus noster ad cultum atque honorem suum absque iudicii moderatione uult fieri. quia honor regis iudicium diligit. Et idcirco sapientissimus Salomon ut in neutram partem vergente iudicio declinemus admonet dicens. Honora deum de tuis iustis laboribus. et delicta ei de fructibus iusticie tue. Etenim relictet in conscientia nostra incorruptus quoddam ac verus iudex. qui non nisi quod super statu puritatis nostre cunctis errantibus solus ipse non fallitur. Omni igitur cautioe atque solertia iugis circumspici cordis fuerit intentio. ne quo modo in iudicio nostre discretiois errate aut inconsiderate continentie cupiditate succensi. aut delictario nimie remissionis illecti. substantiam uirium nostrarum inique trutine examinatione libremus. sed in altera quietem lance anime puritatem. in altera uires corporis collocantes. ita uero conscientie iudicio utraque pendamus. ut in neutram partem unius rei affectu preponderante peruersi. vel ad immodicam districtioem. vel ad nimiam remissionem. equalitatis libram propensius inclinemus. et illud nobis vel pro remissionis vel pro districtiois nimietate dicatur. Nonne si recte offeras. non autem recte diuidas peccasti. Illas etenim ieiuniorum victimas. quas nobis uolenta uiscerum commullione inconsiderate extorquentes. do-

mino recte offerre nos credimus. ille qui diligit misericordiam et iudicium execrat dicens. Ego dominus diligens iudicium. et odio habens rapinam in holocaustum. Illos etiam qui oblationum. id est officiorum atque actu suorum precipua adfectum carnis atque usus proprios presumetes. reliquias eorum domino ac minima deferunt portiones. uelut operarios fraudulentos sermo dominus ita condemnat. **Maledictus** qui facit opus domini fraudulenter. Non ergo immerito eum qui se ita iniquo fallit examine. increpat dominus dicens. **Ueruntamen** uani filij hominum. medaces filij hominum in stateris. ut decipiant. Et idcirco beatus Apostolus ut discretionis moderamina retinentes. in neutram partem illecti nimietate uergamus. ammonet dicens. **Rationabile** obsequium uestrum. **Qua** res etiam legislator similiter interdicit. ita precipiens. **Statera iusta. et equa** sint pondera. iustus modus. equusque sextarius. **Salomone** quoque parem super hoc sententiam proferente. pondus magnum et pusillum. et mensure duplices. immunda sunt apud dominum. utraque et qui facit ea in adinventionibus suis committitur. Proinde non solum illo quo diximus. sed etiam huiusmodi studendum est nobis. ut nec iniqua pondera in cordibus nostris. nec in horreis conscientie nostre mensuras duplices habeamus. id est ne ea ipsi que districtiois regulam molliunt. remissione indulgentia presumetes. eos quibus uerbum domini predicamus. districtiois preceptis et grauioribus quam ipsi perfere possimus ponderibus obruamus. Quod cum facimus. quid nisi duplici pondere atque mensura preceptorum domini mercedem frugemque uel appendimus uel metimur. Si enim aliter ea nobis. aliter nostris fratribus dispensemus. recte increpamus a domino. eo quod stateras dolosas ac mensuras duplices habeamus. secundum illam sententiam Salomonis que dicit. **Abominatio** est domino pondus duplex. et statera dolosa non est bonum in conspectu eius. **Hoc** etiam modo

Collatio XXI Abbatis Theone

reatū dolosi ponderis duplicisq; mē-
re euidenter incurrimus. si districtiora
quedam que prauatim per nostras cellu-
las exercere consueuimus. humane lau-
dis cupiditate coram fratribus ostente-
mus. abstinentiores scilicet et sanctiores
apparere affectantes humano cōspectui
q̄ diuino. Qui morbus precipue non
modo uitandus. verum etiam abhomi-
nandus est nobis. Sed interim a questi-
one proposita paulo lōginis euagati. ad
eandem a qua discessimus reuētamur.

De refectiois tempore atq; mē- sura. *Lap. xxij.*

Hic dicitur predictorum dierum ita
est custodienda solennitas. ut
corporis atq; anime cultui pro-
sit magis remissio indulgentia q̄ noceat. q̄
nec illi⁹ festiuitatis gaudiū aculeos car-
nis obtundere. nec immitis ille aduersa-
rius dierum nouit reuerentia mitigari.
At ergo et diebus festiuis statuta cōsue-
tudinis solennitas p̄seruet. et saluberrī-
mus parsimonie modus minime trāscē-
datur. sufficit ut indulgentiam remissio-
nis eo vsq; progredi patiamur. ut cibus
qui hora diei nona fuerat capiendus. pau-
lo citius id est sexta hora pro festiuitate
temporis capiatur. ea ratione duntaxat
ut escarum solitus modus vel qualitas
nō mutetur. ne puritas corporis. vel ite-
gritas mentis. abstinentia quadragesi-
me diligentius acquisita. quinquagesi-
me remissione depereat. nihilq; nobis p̄-
sit acq̄sisse ieiunij qd̄ mox amittere co-
gat incauta saturitas. presertim cū etiā
hostis nostri nō ignota versutia. tūc pre-
cipue munitionem nostre puritatis ipu-
gnet. cum eius custodiam senserit solen-
nitatis celebritate laxatam. Quāobrem
vigilantissime prouidendum est. ne vn-
q̄ mentis nostre vigor. blandis seducti-
onibus eneruetur. ne ut supra iam dictū
est. castimonie puritatez quadragesimo
labore quesitam. quinquagesime requie
ac securitate p̄damus. Et idcirco nulla

penitus in ciborum qualitate vel modo
admittatur adiectio. sed ab escis quarū
cōtinentia diebus ieiunij p̄ integritate
pudicie utebatur. etiā diebus celebra-
rimus similiter tem peremus. ne leticia fe-
stiuuitatis perniciosissimā nobis carnali-
um incentiuorum suscitans pugnā. ver-
tatur in luctum. illam q̄ nobis excellenti-
orem que gaudio incorruptiōis exultat
festiuitatem mentis eripiat. et incipiam⁹
post breuē carnalis leticie vanitatē. amif-
sam cordis pudiciam longo penitētie
merore deslere. Studendum quinimo ē
ut nō frustra ad nos illa prop̄betice ad-
hortationis cōmonitio dirigatur. Cele-
bra iuda festiuitates tuas. et redde vota
tua. Si enī continentie ingitatem inter-
iecta dierum solennitas nō mutarit. spi-
ritalibus feriis ingiter perfruemur. et ita
nobis a seruili operatione cessantibus.
erit mensis ex mense. et sabbatum ex sab-
bato.

Interrogatio de diuersa obser- uatione quadagesime.

Lap. xxij.
Germanus. Quid cause est
ut sex hebdomadibus quadra-
gesima celebretur. licet in quis-
dam prouincijs religionis forsitan pro-
penso cura. adiecisse hebdomadaz etiā
septimā videatur. cum neuter numerus
die dominico sabbatoq; subtracto. qua-
draginta dierum impleat summā. Sex
enim et triginta dies in ipis hebdomadi-
bus tantūmodo concluduntur.

Respōsio eo quod āni decimas quadagesime ieiunium refera- tur. *Lap. xxv.*

Deonas. Licet quorundaz
opia simplicitas hui⁹ rei ampu-
tet questionem. tamen quia etiā
illa que alius interrogatiōe indigna du-
xisset scrupulosius p̄scrutantes integrā
obseruatiōem ac misterij x̄itātē desidera-
tis agnoscere euidentissimā hui⁹ etiā rei
p̄cipite dē. ut manifestius approbetis

De remissione quinquagesime

nihil irrationabile nros tradidisse maiores. Legemolayca vniuerso populo generalis est promulgata preceptio. decimas tuas et primitias offeres dno deo tuo. Ita quod substantiarum nostrarum omnium fructuum decimas offerre precipimur. multo magis necessesse est ut ipsius quoque conuersationis nostre et humani usus operum nostrorum decimas offeramus. que profecto in supputatione quadagesime euidenter implentur. Omnium enim dierum numerus quibus reuolutus in orbem annus includitur. triginta sex semis dierum numero decimatur. In septem vero hebdomadibus si dies dominici et sabbata subtrahantur. quinque et triginta supersunt dies ieiunij deputati. Si adiecta illa vigiliarum die qua usque in gallo cantu illucescentet dominica ieiunium sabbati protelatur. non solum sex et triginta dierum numerus adimpletur. verum etiam per decimas quinque dierum residui videbantur. si illud quod superest adiectum noctis spacium computet. plenitudini totius summe omnino non deerit.

Quomodo etiam primitias nostras domino debeamus offerre.

Cap. xxvi.

Quid vero de primitiis dicamus. quas ab omnibus qui christo fideliter famulantur quotidie certum est exhiberi. Nam cum expectati a somno. et quasi rediuiua post soporem alacritate surgentes. priusquam motu sensus ulli corde concipiant. vel memoriam aut curam rei familiaris admittant cogitationum suarum ortus. atque principia. diuinis consecrant holocaustis. quid nisi primitias vere suorum fructuum. per summum sacerdotem iesum christum pro usu vite huius et imagine quotidiana resurrectionis exoluunt. Quibus etiam a somno excitati. hostiam iubilationis sue deo similiter offerentes. primo lingue sue motu ipsum inuocant. ipsius nomen laudesque cocelebrant. atque ad canendos ei hymnos. prima labiorum claustra referentes. immolant deo sui oris officia. Cui etiam pa-

ri deferunt modo prima manuum suarum gressumque libamina. cum excubilibus concubantibus in proce consistunt. et priusquam in propriis causis membrorum suorum fungantur officio. nihil sibi de ministerio eorum ante decerpunt. sed ad ipsius honorem promouent gressum. atque in eius laudatione defigunt. et ita cunctorum motuum suorum primitias protensione manuum. incuruatione genuum. et totius corporis prostratione persoluunt. Illud enim quod decantatur in psalmo alias implere non possumus. preueni in maturitate et clamauit. et preuenit oculus meus ad te diluculo. ut meditarer eloquia tua. et mane oratio mea preueniet tibi. ut post quietem somni in hanc lucem ut supra diximus. velut in tenebris et imaginaria morte reuocati. de vniuersis officiis mentis. et corporis nihil omnino in nostris presumere necessitatibus audeamus. Nullus namque est alius quem aut propheta preuenit matutinus. aut nos preuenire si militer debeamus. nisi aut nosmetipsos. id est occupationes nostras et affectus. curasque mortales sine quibus esse non possumus. aut suggestiones subtilissimas inimici quas nobis adhuc quiescentibus. ac sopore demersis. per fantasias inanimi somniorum inferre conatur. quibus nos mox enigilatos occupet et inuoluat. ut primitiarum nostrarum optima deflorans prius ipse decerpatur. Quibus obrem omni nobis cautione curandum est. si tamen vim predicti versiculi opere volumus adimplere. ut ita prius matutinarum cogitationum ortus solers vigilantia tueatur. ne quid ex eis festina presumptio lucentis attaminet inimici nostrasque primitias tamquam viles iam atque communes a domino faciat reprobari. Qui si preuentus a nobis per uigili mentis circumspicione non fuerit. anticipatiouis nequissimam consuetudinem non deponet. quotidie nos fraudibus suis preuenire non desinet. Et idcirco si placitas et acceptabiles deo primitias ex fructibus nostre iustitie optamus offerre non mediocrem sollicitudinem

Collatio XXI Abbatis Theone

telemus impendere. vt omnes nostri cor-
poris sensus. matutinis precipue hor-
tan- q̄s sacrosancta dñi holocausta in omni-
bus illibata atq; intacta fuerimus. Qd̄
deuotionis genus multi etiam secularis-
um summa cautione custodiunt. qui an-
te lucem vel diluculo consurgentes. neq;
q̄s familiaribus ac necessarijs mudi hu-
ius actibus implicatur. priusq; cuncto-
rum actuum suorum operationumq; primi-
tias. ad ecclesiam cōcurrētes diuino sus-
teant consecrare conspectui.

**Cur diuerso dierum numero q̄-
dragesima a plerisq; obserue-
tur.** **Cap. xxvij.**

Quo quod dicitur. diuerso mo-
re. id est. sex vel septem hebdoma-
dibus per nonnullas puincias
quadragesimā celebrari. vna quēadmo-
dum diximus ratio idem q̄s ieiuniorum
modus diuersa hebdomadarū observa-
tione cōcluditur. Hi enī sibi sex hebdo-
madarū obseruantia prefixerūt. qui pu-
tant die quoq; sabbati ieiunandū. Sex
ergo hebdomadas ieiunia persoluunt.
qui eosdez sex 7 triginta dies per sabba-
ta sexies reuoluta cōsummant.

**Quare vocetur q̄dragesima cū
triginta et sex tantummodo die-
bus ieiunetur.** **Cap. xxvij.**

Quare ergo quemadmodum dixi-
mus ratio idem q̄s est ieiuniorum
modus. licet in hebdomadarū
numero discrepare videatur. Sed pro-
fecto cum rationē huius rei hūana obli-
terasset incuria. tempus hoc quo anni-
uersarie vt dictū est decime deo triginta
sex semis ieiunijs offeruntur. quadragesi-
me nomen accepit. qd̄ fortasse vel ppter
hoc visū sit h̄ vocabulo debere cen-
seri. q̄ moyses vel helyas vel ipse dñs noster
iesus christus quadraginta diebus ieiun-
asse traduntur. Ad cuius numeri sacra-
mentū illi quoq; quadraginta anni q̄-
bus israel est in solitudine cōmoratus. 7
quadraginta similiter māiones quibz
eam mystice pertransisse describit. nō in-

cogruē coaptantur. Et fortasse ip̄a decimatio
recte quasi ab iysu. telonei q̄dra-
gesime nomen accepit. Ita enī illa publi-
ca vulgo vocatur exactio. ex qua tāta lu-
cri portio regis cōmodis deputatur. quā-
tum 7 a nobis a rege omnium secularū pro-
uisu vite nostre legitimū quadragesime
rectigal exigit. Sane licet h̄ ad ppositā
nō p̄neat quēstionē tñ q̄ se obtulit nar-
rationis occasio. nec h̄ quidē pretereun-
dū puto q̄ frequentissime seniores nostri
idcirco illis diebus maxime impugnari
omne monachorum genus antiqua ini-
mice gentis consuetudine testabantur.
et ad transmigrandum de suis sedibus
acrius perurgeri. eo q̄ h̄m illam similitu-
dinem qua tūc egyptij filios israel vio-
lentis afflictionibus opprimebant. nunc
quoq; verum israel. id est. monachorum
plebez intellectuales egyptij duris ac lu-
talēis opibz icurruare conēt. ne p̄amicā
do q̄tē trā egyptiā deserēt. ad heremū
xtutū salubriter transeamus. ita vt adū-
sum nos pharao infremēs dicat. Ociōsi
sunt. et idcirco vociferātur dicentes. ea-
mus 7 sacrificemus dño deo nostro. Op-
primātur laboribus 7 solliciti sint in opi-
bus suis. et nō sint solliciti in verbis va-
nis. Quāz vtiq; vanitas impiorū sanctū
dñi sacrificium qd̄ nō nisi in heremo li-
beri cordis offertur. summaz esse astruit
vanitatem. abhominatio est enī peccato-
ri religio.

**Quare perfecti supergradiantur le-
gem q̄dragesime.** **Cap. xxix.**

Quare igitur quadragesime lege qui
iustus atq; perfectus est. non te-
netur. nec exigui huius canonis
subiectione contentus est. quez profecto
illis qui per totum anni spaciū delicijs
vel negocijs secularibus implicantur ce-
clesiarū principes statuerūt. vt vel hac
legali quodāmodo necessitate cōstricti-
bis salte; diebus vacare dño cogere-
ac dierum vite suę quos totos quasi fru-
ctus quosdam fuerant voratūri vel de-
cimas domino dedicarēt. Ceterum iusti

Abbas Theone

De remissione quinquagesime

quibus lex non est posita. quique spiritalibus officiis non exigam illam. id est. decimam partem. sed totum vite suae tempus impendunt. quia liberi sunt a decimarum legalium functione. idcirco si eos superveniens honesta et sancta necessitas coartarit. autem stationem ieiunii absque ulla disceptatione laxare. Non enim ab eis decimarum exiguitas mutilatur. qui omnia sua domino secum pariter obtulerunt. Quod profecto absque summo fraudis reatu facere ille non poterit. qui nihil voluntarie offerens deo. inexcusabiliter solvere decimas suas legis necessitate compellitur. Quapropter liquido comprobatur perfectum esse non posse famulum legis. qui vel illa quae prohibentur canet. vel illa quae precipiuntur exequitur. sed illos vere esse perfectos quae etiam his quae a lege concessa sunt non utuntur. Et hac ratione cum de mosaica lege dicatur. nihil enim ad perfectum duxit lex. nonnullos sanctorum in veteri testamento perfectos legimus extitisse. quia transcendentes legis imperium sub evangelica perfectione vixerunt. scientes quod iustus non est lex posita sed iniustus et non subditus. ipsius et peccatoribus sceleratis et contaminatis

De causa et initio quadragesime

Lap. xxx.

Sciendum igitur sane hanc observantiam quadragesime. quae diu ecclesie illius primitivae perfectione inniolata permansit. penitus non fuisse. Non enim precepti huius necessitate nec quasi legali sanctione costricti. arduis ieiuniorum terminis clauderentur. qui per totum anni spatium equali ieiunio concluderentur. Verum cum ab illa apostolica devotione desisteret quotidie credentium multitudo suis operibus incubaret. ne eas vestri cunctorum fidelium secundum apostolorum instituta divideret. sed privatim impendiis suis consulens non servare tantum. bene augere pretenderet. ananie et saphire exemplum non contenta sectari. id tunc universis sacerdotibus placuit. ut homines curis secularibus illiga-

tos. et tene ut ita dixerim continentie vel compunctionis ignaros. ad opus sanctae canonice ieiuniorum indicatione revocareret. et velut legalium decimarum necessitate compellerent. quae vix infirmis prodesset. et perfectis praedicare non posset. qui sub gratia evangelii constituti voluntaria legem devotione transcendunt. ut ad illam apostolice sententiae beatitudinem possint pervenire. Peccatum enim in vobis non dominabitur. non enim estis sub lege. sed sub gratia. Vere enim dominatione in illo non potest exercere peccatum. quae dominatur affectibus peccatorum.

Interrogatio quae admodum intelligi debeat quae ait apostolus peccatum in nobis non dominabitur.

Lap. xxxi.

Ornatus. Quia non potest fallax hoc apostoli esse sententia. quae securitatem non solum monachis sed etiam omnibus christianis generaliter reprobant. nimirum nobis videtur obscura. Cum enim cunctos qui evangelio credunt a iugo et dominatione peccati liberos atque alienos esse pronunciet. quomodo peccatum in omnibus baptizatis vincit dominatio peccatorum. secundum sententiam domini qua ait. Omnis qui facit peccatum servus est peccati.

Responsio de differentia gratiae et legalium preceptorum.

Lap. xxxii.

Ornatus. Questionem nobis rursus immodicam inquisitionem vestra commovet. cuius vim licet sciam ab ineptis nec tradi posse nec percipi. tamen quantum poterit verbis absolute et breviter expedire temptabo. si modo intellectus vester ea quae dicemus etiam operibus subsequatur. Quaecumque enim non per doctrinam sed per experientiam cognoscuntur. sicut tradi ab inepto nequeunt. ita nec mente concipi vel teneri. nisi ab eo qui simili studio fuerit atque institutione fundatus. Et idcirco necessarium reor. ut primum diligentius inquiramus. quod nam sit. propositum vel voluntas legi. vel

Collatio XXI abbatris Theone

que gratie disciplina atq; pfectio. vt cōsequēter ex his. sine dñationē pcti. sine expulsionē eius possim⁹ agnoscere. Ita q; lex pncipaliter iubet expeti copulā nuptiarū dicens. **B**eatus qui habet semē in syon. et domesticos in hierusalem. et maledicta sterilis q̄ nō peperit. **C**ontrario gratia ad incorruptionis perpetue puritate. et castimoniam nos bte vrginitatis inuitat. **B**eate inq̄ens sterilis q̄ nō genuerunt et vbera que nō lactauerunt. et qui nō oderit patrē et matrē et vxorē. nō pōt mens esse discipulus. et illud apostoli. reliquū est vt et q̄ habēt vxores tamq̄ nō habētes sint. **L**ex dicit. decimas tuas et primicias nō tardab offerre. gr̄a autē dicit. si vis perfectus esse. vade et vende oia que habes et da paupib. **L**ex talionū cōuiciorū et iniuriarū nō prohibet vltionez dicens. oculo pro oculo. dente pro dente. gr̄a cōgēminatione iniuriarū vel cedis que fuerint irrogate. nostrā patientiā vult p bari. et ad duplicis dispendij tolerantiam paratos esse nos precipit. q̄ te pcusserit in quies in dexterā maxillam prebe ei et alteram. et illi q̄ vult tecum iudicio cōtendere. et tunicā tuā tollere. dimitte ei et pallium. **I**lla inimicos odio habēdos. hec ita diligendos esse decernit. vt. p ipis do semper censeat supplicandum.

De eo q̄ leuioza sint euangelij precepta q̄ legis. Cap. xxxij

Quam igitur quis hoc euangelice pfectionis culmē ascenderit. iste profecto supra omnē legem tantarū virtutū meritis sublimatus. et vniuersa q̄ per moysen precepta sunt. q̄ parua despiciens. tantuz sub gratia saluatoris se esse cognoscit. cuius adiutorio se ad illū sublimissimū statū intelligit puenisse. **N**on ergo dñatur in eo peccatū. quia charitas q̄ diffusa est in cordibus nr̄is. p spiritū sanctū qui datus est nob̄ oēm alter⁹ cuiusq; rei excludit affectū. nec potest aut vetita cōcupiscere aut imperata cōtemnere. cuius totū studiū. totūq; desiderij diuino amori semper in-

sentū. vsq; adeo viliū rerū oblectationē nō capitur. vt etiā his q̄ cōcessa sunt nō vtatur. **I**n lege autē in qua cōingiorū iura suant. quis cohibita luxurie euagatio vni tantū femine mancipetur. tamen neq; q̄ possunt carnalis pcupiscētie aculei nō vigeret. difficile ē vt ignis cui etiam studiose pabula suggeruntur. ita prefixis terminis includatur. vt non etiā se fra euagatus amburat quicqd attigerit. **C**ui etiā si sua illa ita sp occurrat obiectio. vt exstulare extrinsecus nō sinatur. famē etiā dñi cohibet incendit. q̄a voluptas ipa culpabilis ē. et ad velocissimos adulterioz raptat excessus consuetudo cōcubitus. **C**eterū quos gratia saluatoris sancto incorruptionis amore flāmauerit. ita oēs carnalium desiderioz spinales dñice charitatis igne cōsumūt. vt nō tepens fauilla vicioz refrigeriū integritatis imminuat. **L**egis ergo famuli a licitoz vsu ad illicita prolabūtur. gr̄e participes dñi licita cōtemnūt. illicita nō noverunt. **S**icut autē viuunt in cōingij amore peccatū. ita etiā in eo qui decimas suas et primicias tantū est reddere contentus. necesse ē enī eū dum tardat aut negligit. aut in qualitate earum. aut in q̄ntitate. aut in q̄ntidiana distributōe peccare. **Q**ui enī iubetur ea que sua sunt infatigabiliter indigentibus ministrare. q̄libet ea summa fide ac deuotione dispenset. tamē difficile est vt nō laqueos pctōrum frequenter incurrat. **I**n illis vero q̄ consiliū dñi nō spreuerūt. sed omnē substantiā suā paupib̄ progātes. supra sua cruce largitorē celest̄ gr̄e s̄sequūt. pctm̄ nō pōt dñari. **N**ō enī eū dispensantē sacras iam christo opes et quasi alienas pia distributione pecunias infidelis seruandi victus cura mox debet. nec elemosine bylaritatem abijcit. mesta cūctatio. quia quod semel totū obtulit deo. id iam alienum sine proprie necessitatē recordatione aut angustū victus timore dispgit. qui certus est cū ad desideratam peruenit nuditate. multo magis a deo se q̄

De remissione quinquagesime

volucrem celi esse pascendum. **E**contra-
rio is qui substantiam retinens mūdial-
lem. aut decimas fructuū suorum atq; p-
mitias. aut partem pecuniarum constri-
ctus legis antique sanctione distribuit.
licet peccatorum suorum ignem maxime
elemosinore restinguat. impossibile ta-
men est. quantuis opes suas magna
nimitate dispense. vt se ad plenū eruat
a dñatione peccati. nisi forte per gratia
saluatoris. cum re etiam ipm affectu
deposuerit possidendi. **P**ari modo nō pō-
test nō cruento peccati imperio famula-
ri. quicumq; oculum pro oculo. dentem
pro dente. ex precepto legis erueret. aut i-
micum suum odio maui habere. quia
necesse est eum dum talionis vicissitudi-
ne vleisci suam optat iniuriam. dum cō-
tra inimicos odij amaritudinē suat. fu-
roris atq; ire perturbatione semper accē-
di. **Q**uicumq; vero sub euāgelice gratie
illuminatione versatur. ac malum nō re-
sistendo superans. sed ferendo dexteram
percutienti maxillam. etiam alteram pre-
bere voluntarius nō moratur. et volen-
ti aduersum se de tunica litigium cōmo-
neret. remittit et pallium. quiq; diligit in-
imicos suos. et orat pro calumniāibus
sibi. h peccati spulit iugū ac vincula diru-
pit. **N**on enim viuit sub lege. quē nō in-
terimit seminaria peccatorum. vnde nō
immerito de ipa beatus apostolus repro-
batio inquit sit precedentis mandati. p-
pter infirmitatē eius et inutilitatē. nihil
enī ad perfectum adduxit lex. et dominus
per prophetam. et dedi inquit eis prece-
pta non bona. et iustificaciones in qbus
nō viuent in eis. sed viuit sub gratia. q
non ramos tantum nequitiē amputat.
sed ipas penitus radices noxie volunta-
tis euellit.

Quē admodum quis probetur
esse sub gratia. **Lap. xxxiiij.**

Quisquis ergo perfectionē euā-
gelice studuerit tenere doctrine.
hic sub gratia constitutus pec-
cati dñatione non premitur. **Hoc est. n.**

esse sub gratia. quē a gratia mandantur
implere. **Q**uicumq; vero perfectōis euā-
gelice plenitudini subiectus esse nolue-
rit. non ignoret se quōuis baptizatus sibi
videatur ac monachus nō esse sub gra-
tia. sed legis adhuc vinculis prepedi-
tus peccati pondere pregruari. **P**ropositū
namq; est eius qui omnes a quibus res-
ceptus fuerit gratia adoptōnis assumit.
non destruere sed superedificare. nec euā-
cuare sed adimplere moysaycas sanctio-
nes. **Q**uod nōnulli penitus ignorātes.
et consiliozum atq; exhortationū christi
magnificentiam negligentes. ita psum-
ptiua libertatis securitate soluuntur. vt
nō solum christi precepta tanq; ardua nō
atingant. verum etiam ipa illa quē illis
incipientibus parulisq; moysayca lege
mandata sunt. velut antiquata contem-
nant. illud quod apostolus execratur no-
xia libertate dicentes. **P**eccabim⁹. quia
non sumus sub lege sed sub gratia. **Q**ui
ergo nec sub gratia ē. quia nequa q; ad
dominice doctrine culmen ascendit. nec
sub lege. quia etiam ipa illa paruula le-
gis mādata nō suscepit. hic duplici pec-
catorum oppressus imperio ob hoc solus
gratiam christi percepisse se credit. vt per-
noxiam libertatem ab eo fieret alienus. i
illud incidens qd apostolus petrus ne i-
curram⁹ enūciat. **Q**uasi liberi inqt agi-
te. et non quasi velamen habentes mali-
cie libertatem. **B**eatus quoq; apostolus
paulus. vos enim inqt in libertatem vo-
cati estis fratres. id ē. vt absoluti siq; a do-
minatione peccati. tantum ne libertatez
in occasionem tentis carnis. id est frustra-
tionem legalium mandatorum credatis
esse licentiam viciozum. **H**ec vero liber-
tas. quia nusq; nisi sibi sit tantus vbi do-
minus cōmoratur. paulus apostolus do-
cet. **D**ñs inquitens spiritus est. vbi autē
spiritus domini. ibi libertas. **Q**uapro-
pter nescio vtrū hunc beati apostoli sen-
sum sicut hi qui experti sunt sapiunt. ex-
primere atq; elucidare potuerim. vnum
scio apertissime illum etiam sine expositi-

tione cuiusq; omnibus referari. q; pra-
ctice. id est. actuale. perfecte tenuerint
disciplinam. Non enim laborabunt. ut
quod iam operando didicerunt. intelli-
gant disputando.

**Interrogatio cur interdum p-
pensius ieiunantes carnalibus
incentiuis acrius vrgeamur.**

Cap. xxxv.

Germanus. Obscurissimam
questionem et multis etiam ut
putamus incognitam apertissi-
me reuclasti. Unde ut si quoq; profectui
nro adicias de peccati. ut cur interdum etiam
propensius ieiunantibus nobis. et exbau-
sus atq; defectis. vehementiores pugne
corporis excitent diliget edisseras. Na ple-
rūq; etiā ex perfecti e somno. cū deprehē-
derimus nos corporalis veneni contagi-
um pertulisse. ita dei sumur cōscientia. ut
ne ad ipam quidem orationez consurge-
re fiducialiter audeamus.

**Responso q; hec questio future
collatioi debeat referari.**

Cap. xxxvi.

Theonas. Studium quidem
vestrum. quo perfectionis vias
nō transitorie sed plene atq; p-
fecte desideratis attingere. infatigabilē
huic disputationi nos prouocat inherere.
nec enim de exteriorē castimonia. et cir-
cumcisione manifesta. si dilla que in oc-
culto est diligenter inquiritis. scientes in
hac visibili carnis continentia. perfectio-
nis plenitudinem nō inesse. que haberi
vlt p necessitate vlt p hypoerisim etiā ab
infidelibus potest. sed in illa cordis vo-
luntaria et inuisibili puritate. Quā euz
beatus apostolus ita predicet. non enim
qui in manifesto iudens. neq; que i ma-
nifesto in carne est circumcisio. sed qui in
occulto iudens. et circumcisio cordis in
spiritu. nō litera. cuius laus nō ex homi-
nibus sed ex deo est. q; solus scz cordiū secreta
rimatur. tamen quia satisfieri desiderio
vestro ad plenum nō potest. breue enim
quod superest spaciū noctis. ad in da-

gandam hanc obscurissimā nō sufficit
questionem. congruum reor. ut interim
differat. Sensim ei hec et corde ab omni
cogitationum strepitu penitus absolu-
to. ut a nobis proferri. ita vestris debent
mentibus intimari. que sicut propter cō-
sciētie purificationē oportet inquiri. ita
nisi ab eo qui donū integritatis expertus
est. tradi assignariq; nō possunt. Nō enī
queritur quid inaniū argumenta. xpo-
rum. sed interna conscientie fides et ma-
ior vis xitae q; iculcet. Et idcirco de emū-
dationis huius sciētia atq; doctrina. nō
proferri aliquid nisi ab experto. nec tras-
fundi quicq; potest. nisi in cupidissimū
valdeq; sollicitū virtutū ipi amatozem.
qui nō eam vacuis nudisq; sermonibus
suscitando. sed totis animi viribus an-
nitendo optet attingere. scilicet non stu-
dio loquacitatis infructuose. sed deside-
rio puritatis interne.

**Explicit collatio priā abbatis
theone de remissione quinquage-
simae. Incipiunt capitula col-
lationis secunde abbatis theone
de nocturnis illusionibus.**

Cap. i.

Eiterato ad abbatem theonā
reditu nostro eiusq; exhortatio
ne.

i **C**ōmemoratio interrogationis
nostre cur maiore abstinentiaz
maior interdum carnis impu-
gnatio sublequatur.

ii **T**riplici ratione pueniat geni-
talis fluxus egestio.

iii **I**nterrogatio an ad sacrosanctā
cōmunionē accedere liceat no-
cturna illusionē pollutum.

v **R**esponso quando reatū cōtra-
bat hec passio dormienti

vi **Q**uoniam etiā inimici factione
hec contingat illusio.

vii **Q**uoniam dignum se cōmunionē
dominica quispiam debeat in-
dicare.

viii **O**biectio eo q; omnes dominica

Collatio XXII abbatis Theone

coione priuandi sint si nullus est absq; peccato.

ix Responsio eo qm multi sancti esse possint nemo absq; peccato nisi christus.

x **Q**uod solus filius dei absq; vilo peccati vulnere vicerit tēptatorē.

xi **Q**uod in similitudine carnis peccati solus vicerit christus.

xii **Q**uod iusti et sancti oēs nō fuerit in similitudine s; in veritate pcti.

xiii **Q**uod nō sint tam graua pctā sanctorū vt eis auferat meritū sanctitatis.

xiiii **Q**uod intelligendū sit illud apli **Nō enī qd volo bonū facio.**

xv **O**biectio eo qd ex pctōz potius psona hoc apostolus dixisse credendus sit.

xvi Dilatio pposite questionis.

Expliciūt capitula. Incipit collatio secunda abbatis Theone de nocturnis illusionibus.

Lap. i.

Est di-

es ferme septem. quinq; gelime solennitate transacta. cū ipso noctis initio. id est post synaxim ve-

spertinam pmissa disputationis expectatione suspensi. sancti theone cellulam fuissimus ingressi. alacer senex hilariter vultu ac blando nos prior fmōe cōpellās. mirabar inquit ardentissimū studiu vestru his septem diebus absolutionē pposite questionis potuisse differre. et debitori suo precipue nō roganti. dilationem tāti tēpōre prestuisse. Iustissimū proinde est vt quia vltro mihi benignitas vestra tam largas cōcessit inducias. ego quoq; morā in debiti redditione nō faciam. Grata nanq; est huius fenoris occupatio. que maiora dum soluitur argumenta cōquirat. et nō solum perapientē

ditat. verū etiam nihil imminuit largietati. **D**uplices siquidem cōgregat questiones rerum spiritualium dispensator. **L**ucru enim non solum in illius qui audit profectu. verū etiam in sua disputatione cōsequitur. non minus semetipm ad desiderium perfectionis accendens. dum instruit auditorem. **Q**uāobrem vester ardor meus profectus ē vestra sollicitudo mea compunctio est. **N**am vtq; et ipse nunc mente torperem. nihilq; in meo corde de his que expectatis pertractarē nisi me vester feruor atq; expectatio ad rerum spiritualium recordationem suscitaret quodāmodo dormitantem. **E**t idcirco proferatur in medium questio si videtur. cuius pridem pro angustia temporis absolutionem procrastinare maluim?

Comemoratio interrogatōnis nostre cur maiorem abstinentia maior interdum carnis impugnatō subsequatur. Lap. ii.

De autem ni fallor inquisitio vestra complexa est. cur interdū remissius ieiunātes. leuioribus carnis huius aculeis titillemur. et nō nūq; districtius abstinentes. afflictio exhaustoq; corpore. incentiis actioib; vrgeamur. ita vt quemadmodum patefecit vestra confessio. experfecti. reperiamus nos humorum naturalium egestione resperfos.

Quod triplici ratioe proueniat genitalis flur egestio. Lap. iii.

Quia ergo infestationis triplicem causam nostri pdidere maiores. que moduz temporis cōstituti intempētūis irrumpat excessib; **A**ut enī superflua elcarū nimietate congeritur. aut per incuriā mentis elabatur. aut inimici illudentis insidijs prouocatur. **P**rimū igitur castrimargie id ē voracitatis vel gule vicium. hanc redūdā. tiam obsceni humoris extrudit. **N**am et cum districtioris abstinentie tempore statū polluit puritatis. non de pñi vt puritatis inedia. s; de nimietate preterite sa-

Collatio XXII abbatis theone

tunitatis effunditur. Quod enim per voracitatis ingluviem concretum fuerat in medullis necesse est ut per puritatem aut certe per ignorantiam quibus magno ieiunio tabefacti corporis egeratur. Quam obrem non solum lautioribus epulis abstinentium sed etiam a vilioribus cibis equali est continentia temperandum immo ipsius etiam panis et aquae satietas est cavenda ut possit diu in nobis acquisita corporis puritas permanere atque imitari quodammodo intemperatam spiritus castitatem licet nos necesse sit confiteri interdum etiam absque ulla mentis industria vel per temperantiam corporum vel per etatis maturitatem quosdam rarius sordidari vel certe fluxus istius egestionem non pollui. Sed alterius meriti est qui pacem inerti felicitate consequitur alterius qui triumphum gloriosis virtutibus promeretur. Huius est potentia viciorum omnium debellatrix digna miraculo est illum quem facultas boni in sua tuetur ignorantia censendum magis dixerit securitatem habere quam laudem. Secunda impuri illius profusio causa est si mentis spiritualibus studiis atque exercitiis vacuata nec disciplinis interioris hominis instituta quendam sibi segnicie situm per consuetudinem continui corporis obduerit aut cum sordidarum cogitationum inimicicias non cavens ita illam cordis sublimissimam puritatem segniter concupiscit ut omnem perfectionis et castimonie summam in sola credat exterioris hominis castigatione consistere. Cuius erroris atque securitatis vicio consequenter eveniet ut non solum multimoda cogitationum pervagatio inuerecunde atque procaciter secretum mentis irrumpat sed etiam pulsinarum omnium passionum intra eam semina perseueret. Quae quod diu in eius abditiis delitescunt quibus rigido corpore ieiunio castigetur tamen nihilominus dormientem illecebrosis fantasmatibus inquietant. Qua re fit ut ante legitimum temporis cursum non iam ex nature necessitate sed nec adhaec fraude nequitie spiri-

alis obsceni eliciantur humores qui non tam inanitate carnis quam mentis circumspectione atque virtute si penitus inhiberi nequeunt saltem ad illam egestionis simplicem qualitatem auxiliante gratia dei perducuntur. Ideoque in primis discursus sunt sensuum coercendi ne mens istis excessibus assuescens ad seditionem incitamentum luxurie somnium pertrahatur. Tertia causa est cum per ordinatam quidem atque sollicitam continentem disciplinam contritione cordis et corporis perpetuas castimonie puritates optamus acquirere sed nos utilitati carnis ac spiritus egressu consulentes fraudulentissimi hostis ita impugnat invidia ut dum deicere fiducia conscientie nostre nosque velut reatu aliquo humiliare conatur illis precipue diebus quibus maiore integritate merito desideramus diuino placere conspectui absque ulla quidem carnis puritate mentis et consensu non per illusionem fantasmatum alicuius sed tamen simplici fluxus illius egestionem nos polluit ut a sacrosancta nos communi deo deterreat licet in quosdam incipientium et quorum corpora necdum longa ieiuniorum castigatione tenuata sunt ob hoc diabolica factione hec evenire credatur illusio ut cum eos intensioribus ieiuniis studere cognoverit omnes eorum conatus hac arte subvertat ut dum se non solum nihil ad puritatem corporis districtiore ieiunio profecisse verumetiam gravius sentiant fuisse pulsatos magistram incorruptionis ac puritatis alitricem abstinentie distractionem tanquam emulam perborrescant. Quapropter nosse debemus non idcirco nos tantum ab unoquoque vicio debere purgari quia suis perturbatibus nostrum occupet sensum sed quia contentum non sit solum absque aliorum consortio dominari sed intrusum omnium viciorum diriore collegio subdita sibi metes multiplicata captivitate populetur. Et idcirco castri margia vincenda est non propter se tantum ne scilicet onerosa nos

De nocturnis illusionibus

voracitate corrumpat nec propter hoc solum ne carnalis concupiscentie nos igne succendat sed ne etiam iracundie vel furoris atque tristitie ceterarumque omnium passionum faciat esse mancipia. Quia cum nobis esca ac potus vel minus vel negligenter vel tardius ministratur si gula dominatione depumimur consequens est ut etiam iracundie stimulis incitemur. Et rursus voluptuosos saporibus demulceri absque philargyrie peste non possumus per cuius superfluum apparatus magnis luxuria gaudet impenditur. Philargyria hoc cenodoxia atque superbia et omnium multitudinum viciorum individua societate iunguntur atque ita unumquodque vicium si vigere in nobis vel solum ceperit etiam ceteris suggerit incrementa.

Interrogatio an ad sacrosanctam comunione accedere liceat nocturna illusionem pollutum.

Lap. iij.

Germanus. Dispensatione ita credimus hanc questionem in medium fuisse prolatam ut illud quod verendum interrogandi fiduciam cobibente nunquam potuimus edoceri nunc oportunitate collationis causeque ipsius ordine provocati seiscitari fiducialiter audeamus. Si igitur eo tempore quo accedi oportet ad sacrosancta mysteria senserimus nos somni illusionem pollutos presumenda est an vitanda illa salutari et sacrosancta perceptio.

Responsio quando reatum contrahat hec passio dormienti.

Lap. v.

Deonas. Omni quidem industria quantum in nobis est studere debemus ut immaculatam castimonie puritatem illo vel maxime tempore teneamus quo venerandis assistere optamus altaribus et vigilantissima circumspicione precaueudum est ne carnis integritas precedente tempore custo-

ditata in ea precipue in qua nos ad comunione salutari conuiuij preparamus nocte fraudetur. Verum si hostis ille nequissimus ut nobis celestis remedij subtrahat medicinam custodiaque sopite mentis illu serit ita dumtaxat ut nullo reprehensibili interueniente pruritu nullo contaminetur oblectationis assensu. Egestionem aut naturali necessitate profusa aut certe impugnatione diaboli absque sensu voluptatis elicitam ad impedimentum nostre sanctificationis obtenderit possumus et debemus ad gratiam salutariam confidenter accedere. Sin vero nostro vicio hec fuerit egesta concretio conuenientes conscientiam nostram illud apostolicum formidemus. Qui manducauerit panem et biberit calicem domini indignereus erit corporis et sanguinis domini. Probet autem seipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit non discernens corpus domini id est nequaquam illum celestem cibum a comunium escarum vilitate secernens nec talem esse diiudicans quem non nisi pura liceat mente vel carne presumere. Denique infert. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles et dormiunt multi spirituales scilicet infirmitates ac mortes et hac specialiter dicens presumptione generari. Multi enim qui eius illicita voluptatione presumunt infirmantur fide et imbecilli sunt mente passionum scilicet languoribus inuolati et dormiunt somno peccati ab hoc sopore letali nequaquam salutari sollicitudine resurgentes. Deinde sequitur. Quod si nosmetipsos diiudicemus non utique iudicemur hoc est si nosmetipsos perceptione sacramentorum quotienscumque peccati vulnere preuenimur iudicemus indignos impedemus utique studium ut per penitentie emendationem ad ea digne possemus accedere et non tamquam indigni seuerissimis infirmitatum flagris castigemur a domino.

Collatio XXII abbatis theone

ut vel sic compuncti ad remedia nostrorum vulnerum recurramus. ne digni presentis seculi breuissima correptione non habiti. in futuro simul cum huius mundi peccatoribus condemnemur. Quod etiam in lenitico evidenti denunciatōe precipitur. Omnis mundus manducabit carnes. et anima quecumque comederit de carnibus sacrificij salutaris quod est domini. in qua est immundicia peribit coram domino. In deuteronomio quoque a spiritualibus castris immundus similiter mistice segregatur. Si fuerit inquit inter vos homo qui nocturno pollutus sit somnio. egredietur extra castra et non reuertetur priusquam ad vesperam abluatur aqua. et post solis occasum regredietur in castra.

¶ Nonnunquam etiam inimici factione hec contingat illusio.

Lap. vi.

¶ Erum ut manifestius approbetur. quod etiam inimici factione nonnunquam heliciat impuritas. nouimus fratrem. qui cum castimoniam cordis et corporis summa circumspectione atque humilitate promeritam iugiter possideret. ac nequaquam nocturnis ludificationibus temptaretur. quotiens tamen se ad percipiendam comunione dominicam preparasset. immundo fluxu dormiens sedabatur. Qui cum multo se tempore a sacrosanctis misterijs trepidus abstinere. tandem hanc ad seniores detulit questionem. remedium impugnationis ac doloris sui medicabili eorum consilio consecuturum se esse confidens. Sed cum primam causam morbi huius spiritualium medicorum doctrina discuteret. que solet ex abundantia ciborum presumptione descendere. eamque memorato fratri deprehenderent non inesse atque hanc illusionem nequaquam vicio saturitatis constaret emergere. eo quod nec fratris nota distinctione solennium dierum quibus illa pollutio contingebat

specialis exceptio. hoc illos pateret optinari. ad sedam huius valitudinis causam. illico transfulerunt inquisitionis indaginem. discutientes ne anime forsitan culpa. caro exhausta ieiunio. impuris illusionibus urgeretur. quibus etiam districissimi viri. cum paululum elati de sui corporis fuerit puritate. per superbie viciū polluantur. quod scilicet donū precipuum dei. id est corporis castitate. humanis se viribus obtinuisse crediderit. Interrogatus igitur utrum industria sua ita capacem huius crederet esse virtutis. ut ope diuini non egeret auxilij. si ma hunc impium sensum execratōe detestans. cum se humiliter astruxisset. ne ceteris quidem diebus corporis puritatem retinere potuisset. nisi diuina in omnibus gratia fuisset adiutus. illi confestim ad causam tertiam recurrentes. occultas diabolice factionis insidias peruerunt. probantesque nec anime culpam esse nec carnis. sacrosanctis eius epulis debere misereri confidentissime censuerunt. ne scilicet si in hac obstinatione durasset. verus tuis maligni hostis laqueis obligatus. sanctificatōnis et corporis christi particeps esse non posset. et per hanc fraudem medicinali remedij salutaris imperpetuum fraudaretur. Quo facto ita omnis diabolice factionis scena detecta est. ut mox virtute dñice corporis protegente. illa preterite illusionis consuetudo cessaret. in qua inimici dolus euidenter apparuit. et exposita est pariter ac probata sententia sententiarum. que plerumque hunc impurissimum fluxum nec carnis nec anime vicio. sed ad uersarij factiosa docuit ludificatione percelli. At ergo fallax imaginatio somniorum. illectrix egestionis impure. vel impetuum. vel certe ut huiusmodi humiliores siue communem dixerim statum certis mensibus ignoretur. post illam fidem qua de dei specialiter gratia puritatis donū iugiter sperare nos conuenit. esse potusque inimicitas castiganda. Porum namque re

De nocturnis illusionibus

Abundantia istiusmodi humores pensis
gigni necesse est. qui quoniam concreti
non possunt non egeri atque ab ipsius na-
ture lege. pelli sub occasione cuiuscumque
puritatis atque illusionis emergunt. **E**scarum
vero satietate abstracta. consequens
est illas quoque immundas egestiones tar-
dus generari. et ita fit ut quemadmodum
fluxus earum. ita etiam illisio dormientes
vel rarius vel subtilius inquietet. quia non
solum egestio ex imaginatione. sed imagina-
tio ex egestiois nimietate descendit. **Q**ua
propter si volumus ab illusionum istarum
illecebris liberari. omni virtute nobis est
enitendum. primum ut fornicationis passi-
one devicta. iuxta apostolum beati non
regnet peccatum in nostro mortali corpo-
re. ad obediendum concupiscentiis eius.
Secundo ut ipso quoque illecebroso corporis
motu sedato penitus ac sopito nequaquam
exhibeamus membra nostra arma iniqui-
tatis peccato. **T**ertio ut interiore quoque
homine nostro. ab illa libidinis titillati-
one omnimodis ac medullitus mortifi-
cato. exhibeamus nos deo tanquam ex mor-
tuis viuentes. et ita per hunc profectum
peruenientes ad perpetuam quietem cor-
poris nostri. exhibeamus etiam membra
nostra non iam arma libidini sed iusticie deo. **I**n
quam nobis castimonie puritate fundatur. pecca-
tum in nobis iam non dominabitur. **N**on
enim sumus sub lege. que dum licita nu-
ptiarum iura commendat. etiam illum cuius
ministerium opus illicite fornicationis
explet. in nostris medullis nutrit ac reser-
uat ardorem. sed sub gratia. que dum in-
corruptionem virginitalis inclinuat. etiam
istum innocuum ac simplicem corporis mo-
tum. et ipsius quoque liciti coitus interi-
mit voluptatem. atque ita cunctis impu-
rissime collusionis humoribus arefacit.
egregij ac laudabiles eunuchi qui per
Virginitatem predicantur effecti. merebimur
illam que promittitur eis beatitudinem
possidere. **H**ec enim ait dominus eunuchis. qui
custodierint sabbata mea et elegerint que

volui. et tenuerint fedus meum. dabo eis
in domo mea et in muris meis locum. et no-
men melius a filiis et filiabus. nomen sem-
piternum dabo eis quod non peribit. **Q**ui
sunt isti filij et filie. quibus intantum isti
preferuntur eunuchi. ut etiam locum ac
nomen melius accepturi esse dicatur. nisi
illi sancti qui sub veteri testamento in
coniugiorum copula permanentes. per
obseruantiam mandatorum in adopti-
onem filiorum dei non immerito perue-
nerunt. **Q**uod etiam nomen est illud quod
eis velut precipuum quiddam vice remu-
nerationis summe promittitur. nisi hoc
quod christi vocabulo dicuntur esse cen-
sendi. **D**e quo nomine et alibi idem pro-
pheta. et suos suos inquit vocabit nomine
alio. in quo quod benedictus est super terra.
benedicet in deo. amen. et quod iurat in terra.
iurabit in deo. amen. **E**t iterum. **E**t vocabi-
tur inquit tibi nomen novum quod os domini noia-
uit. **Q**uique pro hac cordis et corporis pu-
ritate. etiam illa precipua ac singulari beati-
tudine profuerit. ut illud canticum iugiter ca-
nat. quod nemo alius sanctorum canere potest.
nisi isti soli qui sequuntur agnum quocumque
vadit. **V**irgines enim sunt. et cum mulieri-
bus se non coinquinaverunt. **P**roinde si
ad hanc sublimissimam virginum gloriam
volumus pervenire. omni virtute incorru-
ptionem mentis ac spiritus excolamus. ne
in illarum insipientium virginum numero colla-
bamur. quibus idcirco non sit reputata vir-
ginitas. quia commixtione carnali imunes
sele tunc modo fuerunt. et ob hoc virginum quod
deus fatue nuncupatur. quia deficiente in vas-
eorum oleo puritatis interne. claritas ac splen-
dor corporalis virginitalis extinguit. interiori
ei fotu ac pabulo puritatis. **I**ministrari
necesse est etiam exteriori homini castitate. eaque
ingiter ad perseverantiam incorruptionis
perpetue avari. **E**t ideo fatue ille virginum
gloriosum sponsi thalamum cum illis
prudenter non merentur intrare. que in-
tegrum spiritum suum et animam et corpus sine
querela in die domini nostri iesu christi con-

Collatio XXII Abbatis Theone

seruauerunt. Illi namq; sunt veri atq; incorrupti virgines christi. illi admirabiles atq; egregij reputantur eunuchi. nō qui metuūt. sed quibus nō libet fornicari. nec qui impudicicie reprimūt frenā. s; qui ipām quoq; minimā mentis titillationem et tenuissimā libidinis incitamentā vicerunt. et eo vsq; extenuauerūt illuz carnīs vt ita nixerim sensum. vt nō solū ex cōmōtione eius nulla oblectatione. s; ne exigua quidem titillatione tangant.

Annūq; dignū se cōmuniōne dominica quispiam debeat iudicare

Cap. vii.
Quanta autē cor nostrū humilitatis debem⁹ vallare custodia. vt hanc definitionē perpetua sententiā stabilitate teneamus. nequa q; nos posse ad tantū purificationis meritū puenire. vt licet hec q̄ supra dixi per dei gr̄tiā oīa fecerimus. indignos tamen nos cōmuniōne sacri corporis esse credamus. Prīmū quia celestis illius manne tāta maiestas est. vt nemo hac lutea carne circūdatus pro suo merito eius seduliam ⁊ nō ex gratuita dñi largitate percipiat. Deinde q; nullus ita circūspectus in huius mundi potest esse confictus. vt eum salū rara vel leuia peccatorū tela nō feriāt. q; impossibile est vt nō aut ignoꝛantia. aut negligentia. aut vanitate. aut obreptione. aut cogitatione. aut necessitate. aut obliuione peccetur. Nam et si ad tam p̄cellsum quis virtutum culmen ascenderit. vt apostolicū illd̄ n̄ isctant̄ exclamet. mibi autē p̄ minimo est vt a vobis diiudicet. aut ab humano die. sed neq; me ipsum iudico. nihil enī mibi p̄cius sufficiat se tū absq; pctō esse nō posse. Neq; enī frustra idem doctor adiūxit. s; nō in h̄ iustificatus sum. id est nō si ego iustū me esse credidero. verā confestim iusticie glōriā possideto. vel q; me consciā mea nullius peccati reprehensione cōpungit. id. circo nullius sordis cōtagione fulcatus

sum. multa enī meā conscientia latet. q̄ cū sint mibi incognita vel obscura. deo nota atq; manifesta sūt. Ideoq; s; h̄ciēs. qui autē me inq̄t iudicat dñs est. id est ab illo solo quē secreta cordiū nō latent. verū iudicij in me proferet examen.

Obiectio eo quod dñica cōmuniōne priuadi sine si nullus est absq; peccato

Cap. viii.
Ermanus. Supradictū est nō nisi sanctos celestiu sacram̄toꝝ esse debere participes. nunc adijctur impossibile esse hoī. vt immūis penitus sit a delicto. Si null⁹ ergo liber a noxa nullus est sanctus. et p̄sequēs est vt homo cui sanctitas test. mysterioꝝ christi participes esse nō possit. regnū etiā celoz sperare nō debeat. qd̄ solis sanctis dñs pollicetur.

Responsio eo quod multi sancti eē possint nemo absq; peccato nisi christus.

Cap. ix.
Deonas. Multos quidē esse sanctos ac iustos negare n̄ possumus. sed inter sanctū ⁊ immaculatū multa distātia est. Aliud est enim esse quēpiā sanctū. id ē. diuino cultui cōsecratum. hoc enim nomen non solum hoīb; s; etiaz locis ⁊ vasculis tēpli atq; lebetib; attestante scriptura cōmune est. Aliud est autē esse absq; peccato. qd̄ vni⁹ dñi nostri iesu christi singulariter cōuenit maiestati. de q̄ etiā apostolus velut p̄cipuum qd̄ ac speciale p̄nūciat dicens. Qui pctm̄ nō fecit. Satis enī vilē atq; i dignā eius preconijis laudē q̄si incorpale ac diuinū ei aliqd̄ assignauit. si etiam nos illibata ab oīni pctō possumus trāsigere vitā. Rursus ap̄ls ad hebreos. nō enī habemus inquit pontificem qui non possit cōpati infirmitatibus nostris. temptatum autē per oīa. p̄ similitudine absq; pctō. Si igit etia terrene hūilitatis n̄re. cū illo excelso diuinoq; pontifice hec p̄t esse cōmuniō. vt etiā nos absq; vlla pctā

De nocturnis illusionibus

offensione temptemur. cur apostolus h
illo velut vnicū ac singulare suspiciēs
eius meritū ab hominib; tanta diuisione
discreuit. **H**ac ergo sola ab omnibus
nob; exceptione distinguitur. quia nos ū
absq; peccato. illuz sine peccato constat
fuisse temptatam. **Q**uis etenim hominuz
q̄nis fortis atq; bellator sit. hostilibus ta
mē telis plerumq; nō pateat. **Q**uis ve
lut impenetrabili carne circumdatus. tā
tis periclorum periculis sine periculo mi
sceatur. **I**lle autē solus speciosus forma
pre filijs hominum. conditionem mortis
humane cum vniuersa carnis fragilita
te suscipiens. nullius vnq; est sordis ma
culatus tactu.

Quod solus filius dei absq; vllō
peccati vulnere vicerit tempta
tozem.

Lap. x.

Temptatus est enim fm similitudi
nem nostram castrimargie pri
mū vicio. vt ei callidus ille ser
pens eo ordine quo adā ante seduxerat
elurienti esce desiderio conaret illudere
si filius iquies dei es. dic vt lapides isti
panes fiant. **S**ed nullū recipiens ex hac
temptatione peccatum. cum ei facultas
indubitata suppeteret respuit cibuz quē
ei deceptionis artifex ingerebat. dicens.
Non in solo pane viuit homo. sed in oī
verbo quod procedit de ore dei. **T**empta
tus ē etiā cenodoxia fm similitudinē no
stram. cum ei dictū est. si filius dei es mit
te te deorsum. sed subdola diaboli sugge
stione captus nō est. et vanissimuz sedu
ctore etiā scripturarū obiectiōe phutās
non temptabis inquit dñm deum tuuz.
Temptatus est etiā tumore superbie fm
similitudinē nostrā. cū ei a diabolo pro
mitteretur omnia regna mūdi et gloria
eoz. sed irrita atq; obiurgata est nequi
tia temptatoris. **R**espondit ei ei. **V**ade
satanas. **S**criptū est ei. **D**ñm deū tuū
adorab. et illi soli seruis. **H**is atē testimo
nijs edocemur. vt fraudulenti suggesti
onibus inimici. nos quoq; similiter me
morā scripturarū. texamus oblitere.

Rursum temptatus est superbia fm simi
litudinē nostrā. cū idem insidiarū arti
fer. regnū qd ab ipō oblatum ante respu
erat. per homines ei moliretur ingerere. s
absq; peccato insidias temptatoris irri
sit. **C**um enī cognouisset iesus qd ventu
ri essent vt raperent eū. et facerent euz re
gem. fugit iterū in mōte ipse solus. **T**em
ptatus est fm similitudinē nostrā. cū
verberatus flagris. cū palmis celsus. cū
sputorū horrore resperlus est. cū ad extre
mū pertulit crucis exquisita supplicia. s
nullis vnq; nō dicam contumelijs. vtz
ne supplicijs quidē ad tumorem vel leuis
sime indignationis impulsus est. qui et i
patibulo constitutus misericorditer pro
clamauit. **P**ater ignosce eis. nō enī sci
unt quid faciunt.

Quod similitudine carnis pecca
ti solus vicerit christus.

Lap. xi.

Quod admodū dō et illud acci
piet qd aplūs in similitudine car
nis pcti venisse cōmemorat. si
etiā nos nulla pcti late pollutaz hēe pos
sumus carnē. **N**ā et hō de illo qd solus est
absq; pctō tāq; singulare memoratur.
misit deus filiū suū in similitudine carnis
pcti. qd verā atq; integrā suscipiēs. **S**ed
carnis hūane. nō ipm pctm in ea. s
simi
litudinē pcti suscepisse credendū est. **S**i
militudo enī nō ad carnis veritates. fm
pauū quorūdam hereticoz sensum. s
ad
pcti ei imaginē referēda. **E**rat enī in ipō
da quidē caro s absq; pctō. s
illis siq; de
peccatrici. **I**llud siq; dem ad hūane s
p
tinet vitatē s vero ad vicia refert et mo
res. **H**abebat similitudinē carnis pcti. cū
velut hō ignarus ac pcto sollicitus per
cōtaret. quot panes habetis. s sicut pec
cato neq; caro illius. ita nec aīa i
gran
tie subiacebat. **D**eniq; statiz euāgelista
sbūgit. **H**oc autē dicebat iesus tēptans
eū. ipse enī sciebat qd esset facturū. **H**abe
bat carnē silem peccatrici. cū velut sities
a samaritana muliere posceret potum.
sed non erat peccati sordē polluta. quia

Collatio XXII Abbatis Theone

ecōtrario mulier puocata ē petere aquā
viam. que illam nunq̄ sitire permitte-
ret. sed fieret in ea fons aque salientis in
vitam eternam. Habebat carnis istius
veritatem cum dormiret in navi. s; ne pa-
riter nauigātes pcti similitudine fallerē-
tur. surgens increpauit ventos et mare
et facta est tranquillitas magna. Com-
muni cū omnibus sorte peccato subdit
videbatur. cum diceret de ipso. hic hō
si esset propheta. sciret utiq; que 7 qua-
lis est mulier que tangit eum. quia pecca-
trix est. sed peccati non habuit veritatē
quia blasphemam cogitationem arguens
pharisei. statim mulieris peccata dimisit.
Peccatricem cui; cetens gerere putaba-
tur carnem. cui; velut homo in mortē dis-
crimine constitutus. et imminentiu; sup-
pliciorum terrore percussus oraret. pa-
ter si possibile est. transeat a me calix iste.
et tristis est anima mea vsq; ad mortem.
sed peccati contagium nesciebat illa tri-
sticia. quia vite auctor mortem formida-
renō poterat. **Ait enī.** Nemo tollit a me
animam meam. sed ego pono eam a me
ipō. potestate; habeo ponendi eam. 7 po-
testatem habeo iterum sumendi eā.

Quisti et sancti omnes non fu-
erunt in similitudine sed in veri-
tate peccati. **Cap. xij.**

Hoc ergo ille homo qui nat-
us ex virgine est. magna cunctis q̄
ex vtriusq; sexus cō mixtione. p-
ducimur. distantia segregatur. q̄ cum
omnes non similitudinem sed veritate; peccati
in carne gestemus. ille non verita-
tem sed similitudine; peccati in vere car-
nis assūptione suscepit. Deniq; licet scri-
ptum de eo in Ysaia propheta pharisei
apertissime meminissent. qui peccatum
non fecit. nec inuētus est dolus in ore ei.
tamen ita similitudine carnis peccati fal-
lebantur vt dicerent. ecce homo vorax 7
potator vini. publicanorum 7 peccatorū
amicus. et ad illu; qui illuminatus fue-
rat cecum. da gloriā deo. nos enim sci-

mus quia hic homo peccator est. 7 ad py-
latum. nisi esset hic homo peccator. non
eū tradidissemus tibi. Huius ergo rei q̄
illi tantum singularis ac propria est. eq̄-
litate. sibi blasphemie superbię crimine
vindicabit. quisquis se eē sine peccato
ausus fuerit profiteri. Consequens enī
est vt similitudinem carnis peccati 7 nō
veritatem peccati habere se dicat.

Quoniam non sint tam graua peccata
sanctorum vt eis auferant meri-
tum sanctitatis. **Cap. xij.**

Quoniam iustos et sanctos viros
non esse immunes a culpa. ma-
nifeste scriptura pronunciat di-
cens. Septies in die cadit iustus 7 sur-
git. Quid enim aliud est cadere q̄ pecca-
re. Et tamen cum dicatur septies cade-
re. nihilominus pronunciat iustus nō
iusticie eius preiudicat lapsus fragilita-
tis humane. quia multum interest inter
sancti 7 peccatoris hominis lapsus. Ali-
ud est enim admittere mortale peccatū.
et aliud est cogitatione que peccato non
caret preueniri. vel ignorantie aut obli-
uionis errore aut facilitate ociosi sermo-
nis offendere. aut ad punctum in fidei
theoria aliquid hesitare. aut subtili qua-
dam cenodoxie titillatione pulsari. aut
necessitate nature aliquantisper a sum-
ma pfectione recedere. **Hec ei sunt septē
lapsuū genera. in quibus sanctus s; nō
nunq̄ cadat. tñ iust? esse nō desinit. que
q̄uis leuia esse videantur ac parua. ta-
men faciunt eū sine peccato esse nō posse.
Habet enim pro quibus quotidianaz
gerens penitudinem et veniaz veraciter
debeat postulare. et pro suis indefinēter
orare peccatis. dicēs. Dimitte nob debi-
ta nostra. Et vt euidentissimis. ptemus
exēplis et errasse nonnullos sanctorum.
et tamen a sua non discessisse iusticia. cer-
te ille beatissimus et apostolorum eximi?
Petrus. quid aliud credendus est fuisse
q̄ sanctus. presertim id temporis quo
ei a domino dicebatur. Beatus es syuō**

De nocturnis illusionibus

bariona: qz caro z sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est. et tibi dabo clauēs regni celozum. et quodcūqz ligaueris super terrā erit ligatū et in celis: et quodcūqz solueris sup terrā erit solutum z in celis. **Q**uid hac dñca laude pelarius: quid hac potestate ac beatitudine potest esse sublimius: et tamen post paululū. cum ignorās misterii passionis: tante utilitati humani generis insciens obuiaret dicēs. absit a te domine n̄ erit tibi s̄ meret̄ audire. **U**ade p̄ me satbanas scādalu es ih̄. qz n̄ sapias ea q̄ dei sunt: sed ea q̄ hominū. **Q**uid nā cum his eum verbis ipa equitas increparet: aut nequa q̄ cecidisse aut in sanctitate atqz iusticia nō permansisse credendus est? **Q**ui illo etiā tempore nunquid ruinā manifeste negandus ē pertulisse: quo imminente persecutorū metu. ter dñz negare cōpulsus est. **S**ed confestim penitendine s̄sequēte amarissimis lachrymis maculam tanti criminis abluēdo: sanctitatis atqz iusticie meritū non amisit. **D**e ipō igitur ac de eius s̄libo sancti illud etiā quod a dauid canitur. debemus accipere. **A**dñō gressus hominis dirigēt z viā ei⁹ uolēt nimis. **C**ū ceciderit nō collidetur. qz dñs supponit manū suam. **C**uius cū gressus a dñō diriguntur. quid aliud potest esse q̄ iustus. **E**t tñ de hoc ipō dicitur. cum ceciderit nō collidetur. **Q**uid est cū ceciderit. nisi cū lapsus peccati alicuius incurrit. **N**ō collidetur inquit. id est. nequa q̄ diu opprimeat incurisione peccati. sed licet ad p̄ns uideatur elisus. tamen diuino quod imporat erectus auxilio. celeri resurrectione stabilitatem iusticie nō amittit. vel etiaz si ad p̄sens p̄ fragilitates carnis aliqd admiserit. suppositione manus dñice reparabit. **N**ec enī sanctus esse desinit p̄ ruinā. qui cum se fiducia operū suozum iustificari nō posse cognoscat. et a tantis peccatorum nexibus credat sola domini gratia liberandum. cum apostolo. p̄clamare non desinit. **I**nfelix ego homo. q̄s

meliberabit de corpore mortis hui⁹. **G**ratia dei. per iesum christum dñm n̄m

Quomodo intelligendum sit illud apostolino enī qd volo bonū facio. **C**ap. xiiii.

Nam cum apostolus paulus inestimabilem abyssum puritatis. resistentibus cogitationū estibus penetrari ab homine non posse cognoscēs. diu uelut per profunda iactatus. ante dixisset. non enim quod volo bonum facio. sed quod odi malum hoc ago. et rursum. si autem quod nolo hoc facio. iam non ego operor illud. sed quod habitat in me peccatū. et cōdelector legi dei. **S**im interiozes hominem. video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mētis. meget captiuum me ducentem in legem peccati que est in membris meis. omni uel sua uel nature ipius fragilitate perspecta. tā immense altitudinis vastitate perterrit⁹ ad tutissimum portum diuini confugit auxiliij. et q̄si de nauigij sui onerib⁹ mortalitatis oppressus. naturali infirmitate desperans. ab eo cui impossibile nihil ē. naufragiozum deponit remedia. cum q̄dam miserabili uociferans euulatu. **I**nfelix ego homo. quis meliberabit de corpore mortis hui⁹. **S**tatimqz absolutiōnem quā desperauit d̄ imbecillitate nature. de dei benignitate p̄sumptu. confidenter adiungens. gratia dei per iesum christum dominum nostrum.

Obiectio eo qz ex peccatorum potius persona hoc Apostolus dixisse credendus sit.

Cap. xv.

Sermanus. **M**ulti hoc apostolicū ita intelligi debere definiunt. ut hoc eum non ex sua: sed ex peccatorum persona dixisse confirmant. eozum scilicet qui uolentes semet ipsos a corporalibus illecebris ac uoluptatib⁹ abstinere. obstricti uitijs p̄stinis z oblectatōe carnaliū passionū captiua. semetipos cohibere n̄ p̄nt. diu iolita cō

Capitula

suetudine viciōū. velut immiti quadaꝝ tyrannidis dñatione depressi. ad libertatē pudicię respirare nō possunt. Quō enī bñō apostolo quē ad summū perfectiōnis totius culmē certū est peruenisse. illud poterit cōuenire qđ dicit. nō enī qđ volo bonū. facio. sed qđ odi malū hoc ago. illud etiā qđ subiūgit. si autē qđ nolo hoc ago. iam nō ego operor illud. sed qđ habitat in me pctū. nec nō etiā hoc condelector enī legi dei fm interioꝝ hominē. video autē aliam legem in mēbris meis. repugnantē legi mentis mee. et captiuū me ducentē in legem peccati. qđ est in mēbris meis. In quo igitur hec persone apostolice possūt coaptari. Quid. n. est bonū qđ ille non potuerit implere. Et e contrario. quid illud est malū qđ nolēs et odiēs. tamen cogente natura inuitus admisit. Ad quā vero peccati legē electionis vas in quo christus dominus loq̄bat. potuit captiuus adduci. Qui cū omnem inobedientiam. et omnem extolentem se aduersus deum altitudines captiuasset. de semetipō cum fiducia p̄clamabat. Bonū agone certauī. cursum consumaui. fidem seruaui. d. cetero reposita est in corona iusticie. quā reddet mihi dominus in illa die iustus iudex.

Dilatio propositę questionis.

Cap. xvi.

Geonas. Intrañtes metu. tūsimū silentij portum. rursus ad immensum profundissime questionis pelagus reuocare conamini. sed oportunitatē fide stationis amplexi. hic interim cursu tamen longe collationis emenso. taciturnitatis anchoram iacimus. vt crastina die. si tamē nulla vis tempestatis obstiterit. flatu prosperi spiritus explorato. disputationis vela pandamus.

Explicit collatio abbatis theone secunda de nocturnis illusionibus. Ināpiūt capitula collationis tertie abbatis theōe d. vel bonū et agere malū. Cap. i.

- D**isputatio abbatis theone d. eo qđ ap̄ls dicit. nō enī qđ volo facio bonum.
- ij** De eo qđ dicit ap̄lm multa bona consumasse.
- iii** Quid sit x̄e bonū qđ ap̄ls semet ipsū pficere nō posse testatur.
- iiii** Bonitatē humanā atq; iusticiā nō esse bonā si diuine bonitati ac iusticie conferatur.
- v** Reminē summo illi bono intentū esse iugiter posse.
- vi** De lippis siles sint bi qđ se credūt esse sine peccato.
- vij** De bi qđ p̄nūciāt hōiem posse esse sine peccato duplici in hoc agatur errore.
- viii** De paucoꝝ sit itelligere pctā.
- ix** Qua cautione memoriā dei monachus debeat custodire.
- x** De bi qđ ad p̄fectionē tendūt i veritate hūilicentur et dei grā semper se sentiāt indigere.
- xi** Expositio illius sn̄ie. Condelector enī lege dei fm interioꝝ hominem zc.
- xii** Itē illius. Scim⁹ aut qm̄ lex spiritalis est. et reliqua.
- xiii** Itē expositio illi. Scio aut qđ nō habitat in me. hoc est in carne mea bonū.
- xiiii** Obiectio qđ neq; infidelij p̄sonis cōueniat neq; sc̄toꝝ. Nō enim qđ volo bonū facio zc.
- xv** R̄sio ad obiectionē p̄positā.
- xvi** Quid sit corpus peccati.
- xvii** De sancti oēs veraciter immūdos se et pctōꝝ esse confessi sunt.
- xviii** Etiā iustos et sc̄toꝝ sine pctō nō cē.
- xix** De in ip̄a qđ oīs hora pctū declinari vix possit.
- xx** A qđ sit pcti enacuatō et virtutū discenda perfectio.
- xxi** Q̄ licet agnoscamus nos sine pctō nō esse. nō debeam⁹ tamē nos a dñica coione suspendere.
- Explicit capitula.**

Collatio XXII abbatibus theone

Incipit collatio tertia abbatibus theone de eo quod dicit apostolus non enim quod volo bonum facio sed quod nolo malum hoc ago.

Cap. I.

Euersa

Rigitur luce cum ad perscrutandam abyssum apostolice questionis summa a nobis senex compelleretur instantia ita effatus est. Testimonia quibus probare conamini apostolum paulum non ex sua sed ex peccatorum dixisse persona non enim quod volo bonum facio sed quod odi malum hoc ago. vel illud si autem quod nolo hoc facio iam non ego operor illud sed quod habitat in me peccatorum vel quod sequitur condelector enim legi dei secundum interiorum hominum video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captiuus me ducentem in lege peccati que est in membris meis. e contrario euidenter ostendunt peccatorum persone hec non posse omnimodis conuenire sed ad solos que dicta sunt attingere perfectos et eorum tantum qui apostolorum merita sublequuntur congruere sanctitati. Ceterum quo pacto persone peccatorum si poterit conuenire quod dicit non enim quod volo bonum facio sed quod odi malum hoc ago. Sed nec illud quidem si autem quod nolo hoc facio iam non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum. Quis enim delinquentium nolens se adulteris fornicationibusque contaminet. Quis inuitus proximo tendat insidias. Quis inenitabili necessitate cogatur ut falso testimonio homines opprimat. furtorum decipiat aut alterius spolia concupiscat vel proximi sanguinem fundat. Quinimo ut scriptum est humanum genus diligenter intentum est ad nequitiam a iuuentute sua. Intum enim omnes viciozum amore flagrates desiderant implere que cupiunt ut etiam perniciosa cura optunitate committunt

di sceleris aucupentur ac de igitominia sua et criminum cumulo gloriantes secundum suam obiurgatis apostoli laudem sibi quandam de perfusione conquirant. Quos etiam hieremias propheta non solum non volentes nec cum rege corporis flagicio eius crimina perpetrare verum etiam intantum eos assentit laboriosis conatibus ut ad effectum corporis perueniant desudare ut a letali scelerum appetitu nec obsistentibus arduis difficultatibus reuocentur dicens ut iniqui agerent laborauerunt. Illud quoque quod dixerit peccatoribus conuenire itaque ego ipse mente huio legi dei carne autem legi peccati quos nec mente nec carne deo suire manifestum est aut quemadmodum hi peccet corpore mente seruiat deo cum vicioque somite caro ex corde precipiat et ipse auctor utriusque nature fonte atque origine peccatorum ex eo proficiet emanare de corde in quibus procedunt cogitationes male adulteria fornicationes furta et cetera hominum. Quamobrem euidenter ostendit si nullomodo de peccatorum intelligi posse personis que non solum non oderunt sed etiam diligunt mala et intum deo nec mente nec carne desuunt ut ante delinquant mente que corpore et priusque carnis expleat voluptate penitentur mentis cogitationumque peccato.

De eo quod dicit multa bona apostolum consumasse **Cap. II.**

Aperest igitur ut statum sensus ex itimo dicent metiam affectu et quod beatus apostolus dixerit bonum quid de comparatione eius pronunciauerit malum non nuda significatione verborum sed eodem quo ille discutiamus intuitu intellectu quoque eius secundum dignitatem pronunciantem ac meritum perscrutemur. Tunc enim sententias deo inspirante platas secundum propositum ac voluntatem eius comprehendere poterimus cum eorum a quibus promulgata sunt statum ac meritum pendentes non verbo sed exprimentis patere induerimus affectum pro cuius qualitate sine dubio vel concipiuntur vniuersi sensus

Collatio XXIII Abbatis Theone

vel sine proferuntur. Quā obrē quid sit principaliter bonū. quod apostolus nō potuerit perficere cū veller diligentius indagemus. Multa enim nonimus bona que beatū apostolū omnesq; illius meriti viros et habuisse per naturā. et acq̄sisse per gratiā negare nō possumus. Est enim bona castitas. laudabilis continētia. miranda prudentia. larga humanitas. circūspecta sobrietas. modesta temperātia. pia misericordia. sancta iusticia. que omnia in apostolo paulo eiusq; confortibus. ita plena atq; perfecta fuisse. dubium nō est. vt virtutū potius q̄ hōrū magisterio ab eis religio doceretur. qui q; iugi ecclesiāri omnium cura. ac per uigili sollicitudine sp̄ exultati sunt. Quantū hoc misericordie bonū. quāta perfectio ē pro scandalizantibus vri. cum infirmatibus infirmari. Cum ergo tantis apls abundauerit bonis. quod illud sit bonū cuius perfectione caruerit nō poterimus agnoscere. nisi in illum quo ipe locutus est profecerimus affectus. Omnes itaq; quas eum diximus habuisse vtutes. q̄uis velut gemē splendidissime atq; preciose sint. tamen si preclaro illi atq; preciose margarito. quod ille eu angelic⁹ negociator inquirens. vniuersis que possidet veditis cōparare desiderat cōferantur. ita eorū meritū reuilescit atq; cōtemnitur. vt eis sine cunctatiōe distracti vni tantū boni possessio locupletet bonorū innumerabiliū venditorē.

Quod si vere bonū q̄ apostolus semetipsum perficere non posse testatur. **Cap. iij.**

Quid est vnū qd̄ illis tantū tāq; innumeris bonis tā incōparabiliter preponatur. vt sp̄etis abiectisq; omnibus solum debeat possideri. Nimirū illa pars optima. cuius magnificentiā ac perpetuitatem euz relicto susceptionis atq; humanitatis officio. mana prelegisset. ita predicatur a dño. Martha martha sollicita es et turbaris circa multa. paucis vero opus est aut eti-

am vno. Maria bonā partē elegit que nō auferetur ab ea. Vna ergo et sola est theoria. id est contemplatio dei. cui merito omnia iustificationū merita. vniuersa virtutū studia postponuntur. et illa q̄des omnia que in apostolo paulo fulsisse p̄ diximus. nō solum bona et vtilia. verum etiā magna atq; preclara sunt. Sed sic verbigratia stanni metallum qd̄ alicui⁹ vtilitatis et gratie putabatur. fit argenti contemplatione vilissimū. et rursus auri comparatione meritū eu auescit argenti. aurū quoq; ipm̄ gemarū collatiōe cōtemnitur. et parū nihilominus quānis insigniū multitudo gemarū vnius margarite candore superatur. ita illa omnia merita sanctitatis. quānis nō solum in presenti bona et vtilia sint. verū etiā vni eternitatis acquirant. tamen si diuine cōtemplationis meritis conferantur. vilia atq; vt ita dixerim vendibilia censentur. Et vt hanc eandem cōparationem etiā scripturarū confirmet auctoritas. nōne de vniuersis que a deo creata sunt generaliter scriptura pronūciat dicens. et ecce oīa q̄ fecit deus erāt bōa valde. Et iterū. Vniuersa que fecit deus bona in tempore suo. Hec igitur q̄ i presenti nō solum bona simpliciter. verū etiā cum additamento valde bona. pronūciantur. sunt enim reuera in hoc mundo cōmorātib; nobis. aut ad vsum vite. aut ad corporis medicina. aut ad aliquam causam ignote nobis vtilitatis accōmoda. vel certe in eo etiā valde bona. quod faciūt nos inuisibilia dei a creatura mūdi per ea que facta sunt intellecta consp̄cere. sempiternā quoq; virtutes eius. ac diuinitatē. ex tanta tanq; ordinata molitione fabricę mundialis et oīm que in ea sunt subsistentia contemplari. hec tū omnia nec boni nomē tenebūt. si futuro illi seculo competent. vbi bonorū nulla immutatio. nulla est vere beatitudinis formidanda corruptio. Cuius mūdi ita beatitudo describitur. Erit lux lune sic lux solis. et lux solis septemplex. sicut lux

De velle bonū et agere malum

septē dierū. Magna igit hęc et preclara ī
tuitu atq; mirifica. si futur ex fide repro
missionib; pferatur. p̄tinuo vanitas ap
parebit. dicēte dauid. **Oēs** sicut vestim̄
tū veterāscēt. et sicut op̄torū mutabis
eos et mutabūtur. tu aut idē ipse es et ani
mi nō deficiēt. Ergo q; nihil est p̄ semet
ipm̄ stabile. nihil imutabile. nihil bonū
nisi veritas sola. oēs vero creature vt bea
titudinē eternā q̄ vel imutabilitatē ob
tineāt. nō hoc per suā naturā. s; p̄ creato
ris sui participationē et gratiā psequen
tur. tenere meritū bonitatis creatori suo
collate nō possunt.

**Bonitatem humanā atq; iusti
ciam nō esse bonā si diuine bo
nitati ac iusticie conferatur.**

Cap. iij.

Quod si etiā manifestionib; ad
huc testimonijs huius sentētie
rationē voluerim? astruere. nō
ne multa. p̄nūciari bona in euangelio le
gimus. et arborē bonā et thesaurū bonū.
et bonū hoīem et bonū suū. q; nō p̄t inq̄t
arbor bona malos fruct? facere. et bonū
hō de bono thesauro cordis sui. p̄fert bo
na. et euge serue bone et fidelis. Et vtiq;
hō oēs cū fm̄ se bonos eē nō dubiū sit.
si respiciamus ad bonitatē dei. null? eoz
p̄nūciabit? bonus. dicēte dño. nemo bo
nus nisi sol? deus. Cui? intuitu etiā ipi
apli. q; electionis merito bonitatē generi
hūani multis excesserāt modis. mali esse
dicūtur. dño ita ad eos loquēte. Si ergo
vos cū sitis mali nolitis bona dare
filijs vestris. q̄stomāgis p̄ v̄ q; in cel? est
dabit bona petentibus se. Deniq; sicut
bonitas n̄ra sup̄ne bonitatē intuitu ī ma
licia. h̄t̄. ita etiā iusticia n̄ra diuine col
lata iusticie p̄ano m̄struate filis deputa
tur. dicēte ysaiā. p̄pheta. sic p̄an? m̄stru
ate vniuersē iusticie n̄re. Et vt aliqd ad
huc enidētus inferamus. legi q; ipsius
p̄cepta vitalia q̄ dicūtur ordinata p̄ an
gelos in manu mediator. et de qua idē
apls. ita q; lex inq̄t sancta. et m̄datū san
ctū et iustū et bonū. si perfectōi euāgelice

conferatur. m̄ime bona dño p̄nūciatur
oraculo. ait ei. Et dedi eis p̄cepta nō bo
na. et iusticias in q̄b; nō vinēt in eis. Apo
stolus q̄zita noui lumine testamēti glori
am legis affirmat obtūdi. vt eā enā geli
ci cōpatione fulgoris nec gloriōsitate esse
p̄nūciat dicēs. Nā nec gloriōsitate id qd
gloriōsitate est. p̄pter excellentem gloriā
Quā cōpationē etiā in pte p̄trana. id ē
in peccatorū meritis cōp̄santis scriptu
ra p̄seruat. vt eos q; multo minus pecca
uerūt. ipioz collatiōe iustificet dicēs. Iu
stificata ē sodoma ex te. Et iterū. Quid
ei peccauit soror tua sodoma. Et iustifi
cavit aīaz suā auerlat̄. israhel. cōp̄atio
ne p̄uaricatricis iude. Ita igit et vniū
saz merita h̄t̄. tū q; superius cōp̄endi
cū p̄ se bona atq; p̄ciola sint. tamē theo
retice claritatis cōp̄atiōe fulcant. Mul
tū etenī sanctos q̄uis bonoz opm̄. terre
nis tñ studijs occupatos. a cōtemplatio
ne sumi illi? boni retrahūt ac retardāt.

**Neminē summo illi bono intē
tum esse iugiter posse. Cap. v.**

Nam q; eripiēs inopē de manu
fortioz eius. et egenū et paupes
a diripiētib; eū. q; cōterēs mo
las iniq̄. et de medio dentiu; eoz rabi
nas extorquēs. in ip̄o intercessiōis opere
dine maiestatē gloriā q̄eta mēte suspici
at. Quis alimoniā paupib; am̄istrat
aut aduenientiu; turbas beniuola hūa
nitate suscipiēs. in eo t̄pis p̄cto q; p̄ ne
cessitatib; frat̄ū sollicita mēte distendit.
immensitatē sup̄ne beatitudinis specule
tur. et cū p̄ntis vite angorib; curisq; cō
cutit. futuri seculi statū elenato a t̄renis
cōtagijs corde p̄spiciat. Unde b̄t̄s da
uid. solū hoc bonū hoī esse definiēs. do in
giter inherere desiderat dicēs. Mibi aut
adherere deo bonū est. ponere in dño de
spem meā. Qd etiā ecclesiastes a nemie
iustoz siue q̄rela p̄fici posse p̄nūciat. q̄a
nō est hō iustus ait in t̄ra q; faciat bonū et
nō peccet. Quis enī vnq; q̄uis p̄cipu?
oim̄ iustoz atq; sc̄toz huius corpori. vi
culis colligatus. summū hoc bonum ita

Collatio XXIII abbatis theone

possidere potuisse credēd^o est. vt nunq̄ a
dina p̄tēplatiōe discedēs. ne paruo q̄dē
tpe ab eo q̄ sol^o bon^o est terrenis cogita
tiōib^{us} putet abstract^o. q̄ nūq̄ vllā abi
vllā indumētī. aliarū ve carnaliū rerum
gesserit curā. nūq̄ de fratz susceptiōe.
de loci cōmutatiōe. d̄ cellule structōe sol
licit^o. aut opē aliquā hūani concupierit
adiumētī. aut inopie sterilitate vexatus.
illā sn̄iam d̄nice increpatiōis incurrerit.
ne solliciti sitis aīe v̄re q̄d māducaētis. ne
q̄ corpi v̄ro q̄d induamini: Deniq̄ ip
sum illū aplm paulū q̄ oīm sanctorū la
torē. passiōnū innūerositate transcende
rat. neq̄ q̄ hoc implere potuisse cōfident^{er}
astruimus. ip̄o in actib^{us} ap̄loz discipu
lis attestāte. ip̄i scitis qm̄ ad ea que mi
hi op^o erāt et his q̄ mecū sūt. m̄strauerūt
man^o isto. v̄l cū thessalonicētib^{us} scribēs.
in labore et fatigatiōe nocte et die opera
tū se fuisse testat. Quib^{us} laborib^{us} lz ma
ḡ eidē meritorū stipēdia parēt^{ur}. t̄m mens
eius q̄uis scētā. atq̄ s̄blimis. nō poterat
nō ab illa celesti theoria. intētiōe terreni
opis aliquādo diuelli. Deniq̄ cū se tan
tis actualib^{us} ditari fructibus cerneret. et
ecōtrario theorie bonū corde p̄faret. ac
velut in vna lancetātoz labor p̄fectu. z
i alta delectationē d̄ine p̄tēplatiōis appē
deret. diu examie pectori sui q̄dam mō
castigato. dū illū hinc laborū stipēdia i
mensa delectant. illinc desiderū vnitatē
et inseparabilis christi societatis. etiā ad
resolutionē carnis inuitat. anxius tandē
p̄clamat et dicit. Quid eligā ignoro. co
artoz at e duob^{us} desiderū habēs dissol
ui et cū christo esse. multo eī meli^o. p̄mane
re aut in carnecūum magi p̄p̄t vos.

**Alippis similes sint hi qui se
credunt esse sine peccato.**

Lap. vi.

Quā igit mult^{is} modis bōi hui^{us}
excellētīa. cūcū etiā p̄dicatiōis
sue fructib^{us} p̄tulisset. t̄m charita
tis sine q̄ nēo d̄nm. p̄meret cōtēplatiōe
s̄blimitatē. ac p̄pter illos q̄b^{us} adhuc lac ve
lut nutricula. v̄terib^{us} euāgelicis imulge

bat. diuulsiōe a christo sibi q̄dēnoxiaz.
s̄ ceteris necessariā nō recusat. Etenī ad
electionē hui^{us} potissimū rei. illa nimia pi
etati x̄tute cōpellit. qua p̄ salute fratru
suozū si esset possibile etiam vltimū ana
themaz malū optasset incurrere. Opta
rē enī inq̄t ip̄e ego anathema esse a chri
sto. p̄ fratrib^{us} meis. q̄ sūt cognati mei s̄m
carnē. q̄ sunt israelite. s̄ est. vellē ego nō
solū tp̄alib^{us}. verū etiā p̄p̄tuis addici pe
nis. d̄mmodo oēs si fieri possit boies chri
sti p̄sortio fruerēt^{ur}. Certus etenī sū vti
liozē christo et in oīm salutē esse q̄s meā.

**Ubi qui p̄nūciat boiem posse
esse sine p̄cto duplici in hoc agā
tur errore.**

Lap. vii.

Bonū ergo hoc summū. id ē. dei
cōspectu frui. et christo iugiter
inherere. vt p̄fecte ap̄las possit
adipisci. dissolui optat a cor
pore q̄d caducū et multis fragilitatis sue
necessitatib^{us} ip̄editū nō p̄t a christi p̄sor
tio nō auelli. Impossibile ē enī etiā mētī
q̄ tā crebris curis distēdit. tā molestē. tā
varijs angouib^{us} p̄pedit. d̄ino frui sp̄ in
tuitu. Qd̄ enī tā pertinax sanctorū studī
um. q̄d tā arduū p̄t esse. p̄positū. cui non
aliqui ille x̄sūt. ilidiator illudat. Quis
ita solitudinis secreta sectat^{ur}. est. vnūso
rū q̄s mortaliū p̄sortia declinauit. vt nū
q̄s cogitationib^{us} sup̄fluis laborēt. intui
tu rerū vel occupatiōib^{us} actūū terrenoz
ab illa q̄ vere sola et bona est dei cōtēpla
tiōe deciderit. Quis t̄m sp̄s vnq̄s potu
it retinere feruorē. vt nō interdū lubricis
cogitatiōib^{us} ab ip̄a quoq̄ oratiōis intē
tione trāslatus. rep̄tē de celestib^{us} ad ter
rena conuerit. Quis nostruz vt cetera p̄
uagatiōnū tpa p̄termittā. nō illo etiā
momēto q̄ deo supplicās ad s̄blimia eri
git. mentē. quodā s̄tupore collapsus. etiā
per id vel inuit^o offendat. p̄ q̄d sperabat
veniā delictoz. Quis in quā tā exercita
tus ac vigilās est. vt dū psalmū deo cait
nūq̄ a scripture sensu ei^{us} anim^o abduca
tur. Quis tā familiaris deo tāq̄ cōiun
ctus. q̄ aplicū illud imperium. quo s̄m:

De velle bonū et agere malum

intermissioe orationis precipit. vel vno die se gaudeat executū. **Qu**es oia nonnulli sunt crassioribus vicis inuoluti. leuia atq; a pctō pene aliena videantur. scientia b; tñ pfectiōis bonū etiā minimarū rez multitudo grauiſſima est. **Velut** si in aliqua magnā tomū multū instrumēt. vasculis. sarcinis. impedita. vnū integra visū acie perspicacē. alterū cui oculoꝝ lumē obtuderit lippitudo. pariter ponam? ingreſſos. nōne cū ille cui ad vidēda oia hebes erit obtur? nihil illic aliud esse estimet nisi armaria. lectos. scāna. p̄ſepia. et q̄cqd nō tā oculis speculātis q̄ manib; palpātis occurrerit. ecōtra hic q̄ clarissimo luminū vigore etiā occulta rimatus est. multa illic minutissima et q̄ vix possint etiā numero cōprehēdi inesse pronūciat. q̄ si aliquando in vnū cumulum cōgregētur. paucorū que ille palpauerat magnitudinē nūerositate cōpensēt. aut etiā fortasse trāscendant. **Ita** igit̄ sancti atq; vt ita dicā vidētes. quib; summū p̄fectiōis est studiū. etiā illa q̄ velut tenebrosus animi nri nō intrinsec; aspectus. in semetip̄is sagaciter dep̄rehēdunt. acerrimeq; cōdemnāt. vsq; a deo vt q̄ sicut noſtre videt̄ in curie. ne tenuis qdē pcti. neno candore p̄ſcie fuscauerūt. multis sibi maculis videantur aspergi. si nō dicā vane cogitatiōis ip̄obitas in atria mētis irrepserit. s; vel psalmi qui dicendus est recordatio orationis tpe intentionē supplicātis auerterit. **Si** enī in quāt cū sublimi hōi nō dicā. p̄ vita ac salute nostra s; etiā. p̄ alicui? lucri p̄modo supplicam? totā in eū et mētis r corpis acie defigentes. de nutu eius trepida expectatiōe pendemus. nō mediocriter formidantes. ne qd̄ forte ineptū aut icōgruū hōi miam audientis auertat. tum deinde si nobis in foro aut iudicium seculariū tribunali bus constitutis. assistente etiā aduersario in media. p̄secutiōe atq; p̄ſlictū. tulsis. screatus. risus. oscitatio. somn? obreperit. quāta in p̄niciē nostrā vigilātissimus inimicus seueritatez iudicis cōmonebit inuidia. q̄toma g; cū illi occultoꝝ

oim cognitoꝝ p̄ iminēti p̄petue mort; periculo supplicamus. p̄ſctum cu; edulo callidus seductor. p̄iter r criminatoꝝ. affiſtat. intēta atq; sollicita orōne iudicanq; pietas implorāda est. nec iniuste nō solū nō leui pctō s; etiā grauiſſimo crimie impietatis aſtrigūt. q̄ p̄ccē dño fundēs. subito a p̄ſpectu eius q̄si ab oculis n̄ videntis nec audiētis. cogitatiōis improbe vanitatē secutus abſceſſerit. **Illi** autē q̄ oculos cordis sui p̄tegunt crasso velamine vicioꝝ. ac fm̄ lñiam saluatoris vidētes nō vidēt. r audiētes nō audiūt. neq; intelligūt. vixi recessib; pector; sui etiā illa q̄ magna sunt r capitalia crimina cōtēplant. nullas aut cogitationū s; reptiones. s; neq; illos in se lubricos occultosq; pruritus q̄ mentē tenni atq; s; tili suggestione cōpūgūt. nec captiuitates acie sue possunt purgatis obtutib; in tueri. s; inuerecūdis sp̄ cogitationibus enagātes. nec dolere nozūt cu; ab illa cōtēplatione q̄ singularis est distrahūtur. nec habēt qd̄ se doleāt amississe. q̄ p̄pe qui mentē suā ingruētibus vt libitū est cogitationibus expādentes. nihil habent. p̄positū qd̄ p̄ncipaliter teneāt. vel qd̄ oim modis p̄cupiscāt. **Nec** sane nos aliō in hūc erroꝝ precipitat. nisi qz anam arbitrid est ip̄eccantie ip̄ius p̄tutē penit? ignorātes. existimamus nullā oimō culpā existis ocioſis ac lubricis cogitationum excursibus nos posse p̄trahere. s; hebetudie stupefacti r velut oculoꝝ cecitate p̄cussinibil in nob; nisi crimina capitalia p̄templamur. ea q; tantūmodo credimus cui tанда. q̄ legū q; seculariū seueritate dānantur. q̄bus si nos imunes vel paululum senserimus. nihil nobis inesse peccati. p̄tinus arbitram. **Proinde** ab illo videntū nūero segregati. qz minutias mltarū sordidū q̄ intra nos aggeste sunt nō videmus. neq; q̄ salubri cōp̄nctōe mōdemur. si sensum nostrū interpellauerit egritudo tristitie. nec dolemus vane glorie subtili suggestiōe pulsati. nec de emissata tardius vel tepidius orōne reflexm?

De velle bonū et agere malum

Quam ergo semetipſos q̄tidie ſentiāt ſancti terrene cogitationis p̄dere p̄grauatos. ab illa mentis ſublimitate decedere et inuitos immo x̄o etiā neſciētes in legem pct̄i mortisq̄ traduci. atq̄ vt cetera p̄mittā. ill' ſalutē q̄ ſup̄i' cōp̄hēdi bonis q̄ dē ac in ſtis ſt̄i t̄renis a p̄ſpectu dei opib' auocari habēt. p̄fecto p̄ quib' ad deū ingit' ingemiscār. habēt p̄ q̄b' i' x̄itate hūiliati atq̄ cōpuncti. nō x̄bis t̄m̄modo ſ' affectu ſe metipſos p̄nūciēt pct̄ōes. ⁊ veniā. p̄ oib' q̄ q̄tidie ſup̄ati fragilitate carnis i'curunt a gratia dominini iugit' poſtulant. veras p̄nie lachrymas indefinēter effundāt. q̄ppe q̄ videāt i' ſdē ipſis ſe. p̄ q̄b' p̄tuo dolore verati ſūt z̄iā vſq̄ ad deū ingit' ingemiscūt eſt̄ib' inuolutos. etiam ipſas ſupplicatiōes ſuas offerre ſe ſine cogitationū anxietate nō poſſe. Expti igit' ſe hūanis virib' deſideratū ſine obſtente carnis ſarcina nō poſſe p̄tingere. neq̄ illi p̄cipuo ſūmoq̄ bono h̄m cordis ſui deſideriū poſſe p̄iugē. ſ' ab ei' intuitu captiuos ad mūdāna traduci. ad gratiaz dei q̄ ipſos iuſtificat p̄uolātes. cu'z aplo p̄teſtantur. Infelix ego hō q̄s me libera bit de corpore mort' hūi'. S̄ra dei. p̄ieſuz chriſtū dñm noſtrū. Sentiūt ei ſe bonū iſtud qd̄ volūt nō poſſe p̄ficere. ſ' illō qd̄ nolūt qd̄q̄ oderūt malū. id eſt cogitationū motus ⁊ curā corporaliū rerū ſemp incidere.

Expoſitio illius ſententie.
Non delector eni legi dei h̄m interiorē hōiem zc. Cap. xi.

Quod delectatur qd̄ legi dei h̄m interiorē hōiem q̄ viſibilia vniuerſa trāſcēdētes. conātur deo ſoli ſp̄ vniri. ſ' vident aliā legē in mēbr' ſuis. id ē in nat'a hūane p̄ditōis in h̄raz q̄ repugnat legi mēt' eoz. ⁊ p̄trahit ſelū violētā lege pct̄i. cōpellēs ſc̄z eos relicto illo p̄ncipali bono t̄rene cogitatōi ſb̄mitti. Que q̄uis neciā atq̄ corpi vtil' videat. cū diſp̄ſatiōi religioſe cuiuſpiāz neciāq̄ ip̄edit. cōpatiōe t̄n' illi' boni qd̄ ſctōz oīm oblectat intuituz. mala vtiq̄

ab eis ac fugiēda decernit. q̄ p̄ eā q̄quō vel ad modicū tps ab illi' perfecte beati tudinis gaudio retrahūtur. Vere enim lex pct̄i ē quā hūano generi p̄uaricatio ſui iduxit auctor. p̄ illi' noxā in que'z la ta eſt eq̄ſſimi iudicis illa ſn̄ia. maledicta t̄ra in opib' tuis. ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi. ⁊ in ſudore vultus tui edes panē tuū. Hec inquā eſt lex mēbr' oīm i' ſerta mortaliū. q̄ repugnat legi mēt' n̄re eāq̄ a diuino arcet intuitu. et p̄ quā maledicta t̄ra in opib' n̄ris. poſt agnitiōē boni ⁊ mali cogitationū ſpinas cepit ac tribulos germinare. q̄rū aculeis. id ē vicijs carnis. nō obtuſis. ſp̄s ſemia p̄focatur. ne illū panē n̄m q̄ de celo deſcendit q̄q̄ p̄fortat cor hōis. edere abſq̄ vult' n̄i ſudore poſſimus.

Itē illius. Scimus aut qm lex ſpiritualis eſt et reliqua. Cap. xij

Quone enim hūanū gen' huic generaliter legi ſine vlla exceptiōe ſubijcit. Null' eni eſt q̄uis ſanctus qui ſupradictum panem non cum ſudore vultus ſui. et ſollicita cordis intentione percipiat. Ceterum communi iſto p̄ae multi vt videmus diuites ſine villo vultus ſui ſudore veſcūtur. Quaz etiā legē b̄tis apls ſpiritualē aſſerit dicēs Scim' aut qz lex ſpiritualis eſt. ego autem carnalis ſuz venūdāt' ſub pct̄ō. Spiritalis eni' eſt lex q̄ iubet nob' vt in ſudore vultus noſtri comedam' illū panē verū q̄ de celo deſcēdit. ſ' nos carnales ſec' venūdatio illa pct̄i. Qd̄ ergo iſtud cuiuſque pct̄i ē. Sine dubio ad e. cui' p̄uaricatioē ⁊ vt ita dicā negociatiōe dānoſa fraudulētoq̄ cōmertio vēditi ſum'. Omne eni' p̄lem ſuā ſp̄eris p̄ſuaſiōe ſeducit. illiciti cibi p̄ceptiōe diſtractā. iugo p̄petue hūilitatis addidit. Hic nanq̄ mos ſolet inter vendentē emētēq̄ ſuari. vt is q̄ ſe alieno cupit dñō mācipare. aliqd̄ p̄recū. p̄ iactura. p̄prie libertatis et additione p̄petue hūilitatis a ſuo conſequat' emptore. Qd̄ etiā in t' adā atq̄ ſp̄entem maniſeſtiſſime videmus i'pletū. Ille em' 13.

Collatio XXIII abbatis theone

a serpente precium libertatis sue esu in-
dicte arboris capiens. a naturali liberta-
te discessit. illique maluit semetipsum perpe-
tua vendere seruitute. a quo vetiti pomi
letale precium fuerat assecutus. qua dei
ceps conditione constrictus. non immeri-
to omnem posteritatis sue progeniem. perpe-
tuo eidem cuius effectus est seruus subdi-
dit famulatu. **Q**uid enim aliud fuisse con-
iugium potest. precare quam seruos. **Q**uid er-
go. **Q**uoniam emptor iste astutus et cal-
lidus. domino vero atque legitimo in seruitu-
tionis eripuit. **N**on ita est. **N**ec enim sic il-
le omne peculium dei. vnius fraudis dolo-
sitate peruasit. ut potentiam dominum sui
verus dominator amitteret. qui ipsum quoque
emptorem quamuis refugam atque rebellem. ta-
men iugo deprimat seruitutis. sed quod om-
nibus rationabilibus creaturis arbitrium
libertate creator indulserat. eos qui se con-
tra fas edacis concupiscentie transgressio-
ne vendiderant. inuitos ad ingentiam
libertate reuocare non debuit. **A**bdoret
siquidem ab illo iusticie et pietatis aucto-
re. quicquid bonitati equitatisque contra-
rium est. **M**alum enim fuerat si concessa lib-
ertatis beneficium renocasset. iniustum si libe-
rum hominem potentia sua opprimeret atque
captiuans. libertatis accepte privilegium
exequi non sinisset. cuius salutem in futu-
ra tunc secula reseruauit. ut recto ordine
compleretur statuti temporis plenitudo.
Oportebat enim eius sobole tam diu sub
bac vite conditione durare. quousque eadem
originalibus vicibus liberata. in antiquum liber-
tatis statum. prioris domini gratia precio sui
sanguinis reformaret. quam pietatis in-
finitu potuit etiam tunc saluare sed noluit.
quia eum decreti sui irruere sanctio-
nem equitas non sinebat. **Q**uis nosse cau-
sam venditionis tue. **A**udi ipsam redē-
ptorem tuum per esaiam prophetam aper-
tissime proclamantes. **Q**uis est iste liber-
spudij matris vestre quo dimisi eam. **A**ut
quis est creditor meus cui vendidi vos.
Ecce enim in iniquitatibus vestris venditi estis.
et in sceleribus vestris dimisi matrem ve-
stram. **Q**uis etiam euidenter agnoscere cur

te iugo seruitutis addictum redimere po-
tentie sue virtute noluerit. **A**udi quod ad
superiora quibus eisdem famulis causam
voluntarie venditionis exprobrat. adie-
cerit. **Q**uoniam abbreviata et paruula
facta est manus mea. ut non possim re-
dimere. aut non est in me virtus ad libera-
ndum. **S**ed quid huic potentissime mise-
ricordie eius semper obstiterit. idem pro-
pheta demostans. ecce inquit non est ab-
breniata manus domini ut saluare nequeat.
neque aggrauata est auris eius ut non ex-
audiat. sed iniquitates vestre diuiserunt
iter vos et dei vestrum. et peccata vestra abscon-
derunt faciem eius a vobis ne exaudiret.

Item expositio illius. **S**cio autem
quod non habitat in me hoc est in car-
ne mea bonum. **C**ap. xiiij.

Quia ergo carnales nos fecit. et
in spinis ac tribulis condemna-
uit illa dei propria maledictio. nos-
trita iniquo pater noster veni dicitur
comertio. ut bonum quod volumus agere neque-
amus. dum diuisi a memoria summi dei.
ea que humane fragilitatis sunt cogitare con-
pellimur. dum puritatis amore flagrates.
incentiuus naturalibus que penitus igno-
rare velimus etiam inuiti plerumque con-
pungimur. scimus quia non habitat in
carne nostra bonum. id est. bonius quam
diximus theorie atque puritatis perpetua
iugisque tranquillitas. **S**ed factum est
istud pessimum ac lugubre diuortium. ut
cum mente legi dei seruire velimus. non que-
scimus volentes a claritate diuina dimoue-
re conspectum. tamen carnalibus tenebris
circumfusi quadam lege peccati ab eo quod
bonum est nonimus cogamur auelli. sed ad
curas cogitationesque terrenas. ab illa me-
tis celsitudine decedentes. ad que nos lex
peccati. id est. illa sententia dei non imme-
rito condemnauit. quam primus delictor
excepit. et inde est quod beatus apostolus. cum
apertissime fateatur inuitabili se vltom-
nes sanctos peccati huius necessitate constri-
ngi. tamen neminem eorum ob hoc esse dam-
nandum audenter enunciat dicens. **Q**ui-
bil ergo nunc damnationis est his que sunt

De velle bonū et agere malum

in christo iesu. Lex enim spiritus vite in christo iesu liberavit me a lege peccati et mortis. id ē quotidiana gratia christi omnes sanctos suos ab hac lege peccati et mortis in quā iugiter vel nolentes coguntur currere. cum remissionem debitorum suorum a domino precatur absoluit. **U**idetis ergo non ex persona peccatorum. s. ex illorum qui vere sancti atq. perfecti sūt. hanc beatum apostolum prompsisse sententiā. nō enī qd volo bonum hoc facio. sed quod odi malū hoc ago. et video aliam legem in membris meis repugnantē legi mentis mee. et captivum me ducentē in lege peccati. que est in membris meis.

Obiectio q. neq. infidelius perionis conveniat neq. sanctorum. non enī qd volo facio bonum.

Cap. xiiij.
Germanus. Neq. eorum qui capitalibus criminibus implicantur. neq. apostoli vel illorum qui ad eius profecere mensuram. hoc dicimus cōgruere posse personis. s. de his proprie hoc intelligi debere censemus. q. post dei gratiam agnitionemq. veritatē a carnalib. se vicij abstinere cupientes. antiqua adhuc consuetudine velut naturalī lege in membris suis violētissime dñante. ad inolitā passionū concupiscentiam pertrahuntur. **A**lius enim ac frequentia delinquendi. velut lex efficitur naturalis. que membris hūane infirmitatis inserta. affectus anime nec dum plenis virtutum studijs erudite. sed adhuc rudis ac tenere vt ita dixerim castitatis. captivos rapit ad vicia. ac morti eos antiqua lege subiciens. iugo peccati dominatis addicit. nō sinens eos bonum quod diligunt puritatis adipisci. sed potius malum quod execrantur exercere cōpelles.

Responsio ad obiectionē ppositam.

Cap. xv.
Deonas. Non parum vīa proficit opinio. Siquidem etiam vos ipi astruere iam cepistis.

in illorum persona qui omnino peccatores sunt. hoc penitus stare non posse. illis autem qui se a vicij carnalibus abstinere contendunt proprie cōvenire. Quos qm a peccatorum iam numero segregatis. consequens est vt etiam fidelium atq. sanctorum paulatim cetibus inferat. **Q**ue enī genera peccatorum istos dicitis posse cōmittere. quibus si fuerint post gratia baptismatis inuoluti. rursus per quotidianā christi gratiam liberentur. **A**ut de quo mortis corpore apostolus dixisse credendus est. quis me liberabit de corpore mortis huius. gratia dei per iesum christum dñm nostrū. **R**ōne manifestū est sicut vos quoq. ipos veritas compellit confiteri. nō de illis capitalium criminū mēbris. per que stipendiū eterne mortis acquiritur. id est. homicidij. fornicationis. adulterioꝝ. ebrietatis. furtoꝝ atq. raptarum. sed de illo predicto cui gratia christi quotidiana succurrit corpore memorari. **Q**uisquis enī post baptismū et scientiam dei. i illud mortis corpus incurrerit. sciat se nō qd quotidiana grā dei. id ē facili remissione. quā momentis singulis exoratus dñs noster erroribus nostris donare psuenit. sed aut diuturna afflictione penitendinis ac penali dolore purgandū. aut certe. p. his in futuro eterni ignis supplicij addicendū. ita eodem aplo. pñū. ciantē. **N**olite falli. neq. fornicarij. neq. idolis seruiētes. neq. adulteri. neq. molles. neq. masculoꝝ cōcubitores. neq. fures. neq. auari. neq. ebriosi. neq. male dicit. neq. rapaces regnū dei possidebūt. **A**ut q. est ista lex militās in mēbris nris que repugnat legi mentis nostre. cum q. nos resistentes. atq. captivos in legē peccati ac mortis abduxerit. ei q. nos fecerit carne seruire. nihilominus mēte legi dei seruire permittat. **N**ec enī hic puto legē peccati flagicia designare. aut hoc de supradictis intelligi posse criminibus. que si quis facit legi dei mente non seruit. a qua necesse est cū animo an. discedere q.

Collatio XXIII abbatis theone

aliquid eorum carne committat. Quid est enim seruire legi peccati. nisi ea quae a peccato impantur implere. Quod ergo peccati genus est. quo cum se tanta sanctitas atque perfectio sentiat captiuari. gratia tamen christi non ambigat liberandus dicens. Infelix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius. Gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Quam inquam legem membris nostris esse firmabitis. quae abstrahens nos a lege dei. et captiuans nos legi peccati. infelices nos potius faciat quam nocentes. ut non eternis supplicijs addicamur. sed quasi de interrupto beatitudinis gaudio suspiremus. et auxiliatorem qui nos ad id retrahat inquirentes cum apostolo proclamemus. Infelix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius. Ad duci namque captiuum in legem peccati. quod est aliud. quam in effectu peccati atque opere permanere. Aut quod aliud principale dabitur bonum. quod sancti expleere non possint. nisi id ad cuius comparationem ut supra diximus uniuersa nec bona sunt. Et quidem nonimus multa esse in hoc mundo bona. precipueque pudicitiam. continentiam. sobrietatem. humilitatem. iustitiam. misericordiam. temperantiam. pietatem. sed hec omnia et summo illi bono paria esse non possunt. et perfici non dicam ab apostolis. sed etiam a mediocribus possunt. et a quibus impleta non fuerint. aut eterno supplicio puniuntur. aut grandi ut supra dictum est labore penitentiae. vel quotidiana christi gratia liberantur. Superest igitur. ut hanc apostoli sententiam soli sanctorum persone recte fateamur aptari. qui in hanc quae praediximus incurrentes quotidie peccati non criminum legem. de statu salutis suae certi non precipitantur in facinus. sed ut dictum est de contemplatione diuina ad miseriam cogitationum deuoluti corporalium. vere illius beatitudinis bono plerumque fraudantur. Si enim se in hac

membrorum suorum legem quotidianis sentirent sceleribus illigari. non utique de felicitatis amissione. sed de innocentie carerentur. nec diceret apostolus paulus. infelix ego homo. sed impurus aut sceleratus ego homo. nec de corpore mortis huius. hoc est de conditione mortali. sed a flagitijs atque criminibus carnis huius uellet absolui. Sed quia se pro conditione fragilitatis humane senserat captiuatum. id est abductum ad sollicitudines. curasque carnales. quae lex peccati et mortis operatur. ingemiscens super hac quam inuitus incurrerat lege peccati. confestim recurrit ad christum. et presentissima gratiae eius redemptione saluatur. Quicquid ergo lex illa peccati. quae spinas ac tribulos cogitationum curarumque mortalium naturaliter gignit. etiam in apostolici pectoris terra sollicitudinibus germinat. ista lex gratiae mox auellit. Lex enim inquit spiritus uite in christo iesu. liberauit me a lege peccati et mortis.

¶ Quid sit corpus peccati.

¶ Cap. xvi.

Hoc ergo inuitabile corpus est mortis. in quod perfecti quique qui gustauerunt quam suauis est dominus quotidie reuoluti. sentiunt cum propheta quam malum sibi et amarum sit discedere a domino deo suo. hoc est corpus mortis quod a caelesti eos intuitu retrahens ad terrena deducit. quod psallentes eos atque in oratione prostratos. vel humanas effigies vel sermones vel negocia vel actus facit superfluos retractare. hoc est corpus mortis quod emulantes angelicam sanctitatem. et uolentes domino in giter inherere. perfectionem tamen huius boni. quia mortis corpus obsistit. inuenire non possunt. sed faciunt malum quod nolunt. id est. traducuntur mente etiam ad illa quae ad profectum uirtutum perfectionemque non pertinent. Denique ut hoc de sanctis atque perfectis sibi que

De velle bonū et agere malū

milibus. se dixisse beatus apostolus cui
dēter exprimeret. digito quodammodo
semetipsum tactuq; designans. p̄tinuo
infert. Ita q; egoipse id est qui hec pro
nuncio. mee nō alterius conscientie late
bras pando. Hoc sane elocutionis gene
re familiariter vti apostolus solet. si quan
do vult se specialiter designare. sicut ibi
egoipse paulus obsecro vos per man
suetudinem et modestiam christi. et rur
sum. nisi egoipse nō grauavi vos. et ite
rū. besto. egoipse nō grauavi vos. et ali
bi. egoipse paulus dico vobis si circum
cidamini christus vobis nihil proderit.
et ad romanos. optabam enim egoipse
anathema esse a christo pro fratrib; me
is. Potest autem non absurde etiam sic
accipi. vt expressius emphasi p̄nunciet.
ita q; egoipse id est. quē noscē esse aposto
lum christi. quem tota suspicientia vene
ramini. quē creditis summū atq; p̄fectū
esse. et in quo loquitur christus. cum me
te seruam legi dei. carne tamen legi pec
cati hūire me fateor. hoc ē distentione cō
ditionis humane interdum de celestib;
ad terrena deuoluor. et ad curas humili
um rerum mentis mee altitudo prolabi
tur. per quam peccati legē ita momentis
singulis me sentio captiuari. vt quāuis
immobili circa legem dei desiderio perse
uerem. nullo tamen modo vim huius ca
ptiuitatis euadere me posse sentiam. nisi
confugeto semper ad gratiam saluatoris

**¶ Sancti omnes veraciter imū
dos se et peccatores esse confes
si sunt.**

¶ Cap. xvij.

¶ Et idcirco quondiam suspirijs
sancti omnes pro hac subitātie
sue fragilitate compuncti. dum
cogitationum varietates. et conscientie
sue latebras ac penetralia perscrutant.
suppliciter clamāt. Non intres in iudici
um cū seruo tuo. quia nō iustificabit in
conspetu tuo oīs vinēs. Et illd. Quis
gloriabitur castū se habere cor. aut quis
fiduciā habebit se mūdū esse a peccato.
Et iterū. Nō est iustus hō in terra q̄ fa

ciat bonū et nō peccet. Et ita infirmā ho
minū imperfectāq; iusticiā. ac misericōdia di
sp̄ indigentē indignā esse sentiūt. vt vn̄
ex his cuius iniquitates et p̄ctā deus misso
de altari ignito verbi sui carbone purga
uit. post illā mirificā p̄tēplationē dei. post
intuitū sublimium seraphin. et reuelati
onē sacramētorū celestium dicat. **¶** Te mihi
q; vir pollutus labijs ego sum. et in me
dio populi polluta labia habēt ego ha
bito. Qui sicut arbitror labiorū suorum
immūdiciam nec tūc q̄dem fortasse sen
sisset. nisi vera perfectione et integra pu
ritate cōtemplationē dei mernisset agno
scere. cuius intuitu pollutionē suā sibi an̄
incognitam repente cognouit. Cum enī
ait. **¶** Te mihi quia vir pollutus labijs ego
sum. de suorum hoc cum labiorū non de
populi pollutione confessum id quod se
quit manifestat. et in medio populi pol
luta labia habētis ego habito. Sed etiā
cum orās p̄ctōz quasi vniuersaliū imū
diciā confitetur. nō iniquoz tantū sed eti
am iustoz plebem generali supplicatiōe
complectitur dicens. **¶** Ecce tu iratus es
et peccauimus. i ipsi sumus semper et
saluabimur. facti sumus vt immūdi om
nes nos. tanq; pannus menstruāte vni
uerse iusticie nostre. **¶** Rogo quid eiden
tius hac potest esse sentētia. quā nō vnā
tantum. sed vniuersas iusticias nostras
propheta complexus. et circumspiciens
omnia que vel immūda vel horrida iudi
cantur. quia nihil in hominū conuersa
tiōe sordidius neq; impurius pomit re
perire. p̄ano mēstruate eas comparare
maluit.

**¶ Etia iustos et sanctos sine pec
cato nō esse.**

¶ Cap. xvij

¶ Rustra q̄ manifestissime vitati
spinose obiectiōis acumē oppo
nit. sicut paulo ante dixistis. si
nemo sine p̄ctō nullus est sanctus. et si ne
mo sanctus. nullus ergo saluabit. Hoc
enim prophete testimonio. potest no
dus huius questionis absolui. **¶** Ecce in
quit tu iratus es et nos peccauimus.

ypocrit

Collatio XXIII Abbatis Theone

id est cum elationem nostri cordis vel negligentias auerlat. tuo nos auxilio denudasti. confestim nos vorago absorbit peccatorum. velut si quis splendidissimo solis diceret elemento. Ecce tu occubisti. et nos ilico tenebrosa contextit obscuritas. Et tamen cum hic sanctus peccasse se dicat. et non solum peccasse. sed etiam in ipsis se permansisse peccatis. non desperat penitus de salute. sed subiicit. in ipsis fuimus semper et saluabimur. Hanc ego sententiam. ecce tu iratus es et peccauimus. illi apostolice comparabo. Infelix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius? Rursus id quod propheta subiungit. in ipsis fuimus semper et saluabimur. consequentibus apostoli congruit verbis. Gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Similiter etiam illud eiusdem prophete. et mihi quia vir pollutus labijs ego sum. et in medio populi polluta labia habentis ego habito. videtur supra dictos sapere sermones. Infelix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius? Itaque quod sequitur in propheta. Et ecce volauit ad me vnus de seraphim. et in manu eius carbunculus sive calculus. quem foras tulerat de altari. et tetigit os meum. et dixit. ecce hoc tetigi labia tua. et auferetur iniquitas tua. et peccatum tuum mundabitur. tale est. ut pauli videatur ore prolatum. qui ait. Gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Videtur ergo quemadmodum omnes sancti non tam ex persona populi quam ex sua. et peccatores se veraciter fateantur. et tamen nequaquam de sua salute desperent. sed in iustificationis plenitudinem quam pro conditione fragilitatis humane consequi se posse diffidunt. de gratia domini et misericordiatione presumunt.

¶ Quin ipsa quoque orationis hora peccatus declinari vix possit.

Cap. xix.

Neminem vero in hac vita quamuis sanctum. immunes esse a debitis peccatorum. etiam magi-

sterium nos edocet saluatoris. qui discipulis suis perfecte orationis formulam tradens. inter reliqua illic sublimia sacratissima. que mandata. que non nisi sanctis perfectisque sunt tradita. et malis et infidelibus conuenire non possunt. hoc insit interferi. et dimitte nobis debita nostra. sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Si ergo vera hec et a sanctis profertur oratio. sicut indubitanter credere nos oportet. quis tam contumax et presumptor. tamque superbia diabolici furoris elatus poterit inueniri. qui sine peccato se esse pronuncians. non solum maiorem se apostolis credat. verum etiam ipsam quasi ignorantie aut vanitatis arguat saluatorem. ut scilicet aut nescierit esse posse aliquos immunes a debitis. aut frustra docuerit eos quos scierit orationis istius remedio non egere. Sed cum regis sui precepta seruantes. omnes omnino sancti quotidie dicant. dimitte nobis debita nostra. si verum dicunt. vere nemo est immunis a culpa. si autem fallunt. eque verum est eos mendacium carere peccato. Unde etiam ille sapientissimus ecclesiastes vniuersos actus et humana studia mente percurrēs. sine vlla exceptione pronunciat. quia non est iustus homo in terra qui faciat bonum. et non peccet. id est. nemo in hac terra tam sanctus. tam diligens. tam intentus. vel potuit vnquam vel poterit inueniri. qui non illi ac singulari bono ita ingiter valeat inherere. ut non quotidie ab eo distractum se sentiat deliquisse. Qui tamen cum pronuncietur immunis a noxa esse. non posse iustus esse nihilominus non negatur.

¶ Quibus sit peccati euacuatio et virtutum discenda perfectio.

Cap. xx.

Quisquis itaque anamarteton id est. impeccantiam nature ascribit humane. non inanibus verbis. sed conscientie sue testimonio nobiscum ac probatione confligat. et tunc demum se absque peccato esse. pronunciet. cum se ab hoc summo bono senserit non auulsum.

De velle bonū et agere malū

imo vero quisq̄s p̄siderās cōscīaz suā
vt nō dicā amplius vnā saltē synaxim
sine vlla verbi vel facti vel cogitationis
interpellatiōe se deprehēderit celebrasse
absq̄ pctō se esse p̄nūciat. Proinde q̄a
his om̄ibz ociosis ac sup̄fluis rebz volu-
crē hūane mētis excursus fatemur carere
nō posse p̄ hoc vtiq̄ cōsequēter sine pec-
cato nos nō esse veraciter cōfitemi. Raz
q̄stauis circūsp̄ctione vnusquisq̄ cor
suū huare p̄tēdat nūq̄ id fm̄ delideri-
um sp̄s sui repugnāte carnis cōditiōe
custodiet. Quāto enim magis p̄fecerit
mēs hūana et ad sinceriozē p̄tēplatiōis
puenerit puritatē tanto se immūdiorem
quasi p̄ speculū suz puritatis inspiciet
q̄ necesse est dū animus ad sublimiozē
se extēdit intuitū et maiora quā nouit p̄-
spiciēs cōcupiscit illa in q̄bz est vt inferi-
ora sp̄ ac viliora despiciat.

¶ Licet agnoscamus nos sine
peccato nō esse nō debeamus
tamen nos a dñica cōmunionē
suspendere. **Cap. xxi.**

Quia siq̄dez tenotat sincerioz
obtus panitq̄ sibi maiore re-
prehensionis dolorē irrepren-
sibilis vita et multiplicat gemitus atq̄
suspiria emēdatio mox et emulatio attē-
ta virtutū. Nemo enī illo in q̄ profecerit q̄
du pōt esse p̄tēns et q̄tū q̄s fuerit mēte
purgatioz tāto se lordidiorē vidēs maḡ
hūilitatis q̄ elatiōis inuenit causas q̄
toz p̄nūcius ad sublimiozē cōscendent
tanto āplius p̄uidet sibi sup̄esse q̄ ten-
dat. Deniq̄ ille ap̄loz eximius quē dīlī-
gebat iesus recūbēs supra pectus eius
hāc q̄si ex dñico p̄tulit corde sententiaz.
Si dixerimus q̄ pctm̄ non habem⁹ ipi
nos seducimus et veritas in nob nō est.
Itaq̄ si dicētes nos nō h̄re pctm̄ veri-
tate id est christū nō habemus in nobis
quid aliud p̄ficimus nisi vt nos hac ip̄-
sa professione ex peccatoribus sceleratos
atq̄ impios approbemus. Postremo si
cordi est veri⁹ explorare vtrū possibile sit
hūane substātie an amartheton id est
peccatiā possidere a q̄bz hoc manifestius

discere poterim⁹. q̄ ab his q̄ carne suā
crucifixit cū vicis et p̄cupiscētis et q̄bz
se crucifixus est mūdus. Qui cū de cor-
dibz suis nō solū radicitus vicia vnuer-
sa cōuullerit verū etiā pctōz memoriaz
ac cogitatiōes conētur excludere nibilo-
minus tñ q̄tidie fideliter p̄fitemi ne vna
q̄dez hora sine macula se esse posse pecca-
ti. Nec tñ ex eo debemus nos a dñica cō-
munionē suspēdere q̄ nos agnoscamus
pctōres. Sed ad eā magis ac magis est p̄p̄-
aīe medicinā et purificationē spiritus
auidē festinādum. Verū tamē ea hūilitate
mētis ac fide vt indignos nos p̄ceptiōe
tante gratie iudicantes remedia potius
nostris vulneribz expetamus. Alioquin
nec anniuersaria q̄dē digne est p̄sumē-
da cōmunionē vt q̄dā faciunt q̄ in mona-
sterijs cōsistentes ita sacramētōz celestī-
um dignitatē et sanctificationē a cōmeritiū
metiunt vt estimēt ea nō nisi scētōs atq̄
imaculatos debere p̄sumere et nō po-
tius sanctos mūdōs q̄ nos sua partici-
pationē perficiant. Qui profecto maio-
rem arrogātie p̄sumptionē quā decli-
nare sibi vidētur incurrit q̄ vel tūc enī
ea p̄cipiūt dignos se eius perceptiōe di-
iudicāt. Multo enī iustius est vt cum
hac cordis hūilitate q̄ credimus et fatem̄
illa sacrosancta misteria nūq̄ p̄ merito
nos posse p̄tingere singulis ea dñic ob-
remediū nostrarū egritudinū p̄sumā-
mus q̄ vt vana p̄uasiōe cordis elati
vel post annū dignos eoz p̄cipio nos
esse credamus. Quapropter vt hec intel-
ligere et fructuose tenere possimus mise-
ricordiā dñi vt nos ad p̄ficienda hec ad-
iuuet attētius imploremus q̄ neq̄q̄ ita
vt cetera hūane artes p̄cedēte quadā ra-
tione h̄boz factu potius et experientia p̄-
eunte discuntur queq̄ rursus nisi tā col-
lationibz spiritaliū viroz frequēter exa-
minata fuerint et polita q̄ documentis
et q̄tidiana experientia sollicitē ventilata
aut obsolescūt incuria aut ociosa obliui-
one deperunt.

¶ Explicit abbat̄is theone
collatio tertia.

Capitula

Incipiunt capitula collatiōis abbatis abraham de mortificatione. **Cap. i.**

Quomodo abbati abrahæ p̄dixerimus cogitationū nostrarū archana.

ii Quō n̄ros senex patefecerit errores.

iii De qualitate locorū q̄ ab anachoretis expectari debeāt.

iiii Que a solitarijs opationū genera debeāt eligi.

v De enagatiōe corp̄is grauet magis q̄ releuet cordis anxietas.

vi Ad quā cōpatōnē monach⁹ cogitatiōes suas debeat custodire.

vii Interrogatio cur obesse nob̄ parentū vicinia putaret q̄ in egypto cōsistentib⁹ nō obesset.

viii R̄nsio quō nō oib⁹ pueniāt oīa.

ix Q̄hi possint parentū vicinā n̄ timere q̄ abbatis appollo mortificationē potuerint emulari.

x Interrogatio an obsit monacho si a parentib⁹ sibi necessaria suggeratur.

xi R̄nsio qd̄ sanct⁹ Antoni⁹ super hoc p̄nūciauerit.

xii De utilitate opatiōis ⁊ ocij detrimento.

xiii Fabula de tonsoris mercede cōposita ad illusiones diaboli cognoscendas.

xiiii Interrogatio vnde nobis talium cogitationū error irrepserit.

xv R̄nsio de tripartito anime motu.

xvi Rationabilē aīe nostre partē fuisse corruptam.

xvii De infirmior̄ ps̄ aīe diabolicis tēptationib⁹ p̄ma succūbat.

xviii Interrogatio an vtili desiderio maior̄ silentij r̄traherem ad patriam.

xix Responso de illusiōe diabolica q̄ vasti r̄ solitudinis requiem repromittat.

xx De vtili remissio ī aduētū frat̄.

xxi Quō euāgelista iobes utilitates

Collatio XXIII

remissiois ostēdisse dicatur.

xii Interrogatio q̄liter intelligendū sit qd̄ in euāgelio dī Jugu meum suauē est ⁊ on⁹ meū leuē.

xiii R̄nsio cū expositiōe sn̄ie.

xiiii Cur amarū iugū ⁊ graue onus dñi sentiatur.

xv Quid utilitatis conferat temptationum incurso.

xvi Quēadmodū perfecte abrenūciantibus cētuplū in hoc mundo repromittatur.

Explicūnt capitula. Incipit Abbas abrahaz collatio de mortificatione. **Cap. i.**

Warta atz

vicesima ista collatio abbati abrahā christo sanē te p̄cudic̄ oim̄ senioꝝ traditiōes atz iustitias p̄cludēs q̄ v̄ris oīoꝝ n̄ib⁹ p̄sumata. illoꝝ viginti quatuor senioꝝ q̄ in sc̄ta apocalipsi coronas suas agno offerre dicūt nūero mystice p̄gruētē cunctarū p̄missionū n̄rarū debuit nos credim⁹ liberādos. Si q̄ p̄de gl̄ia. hi viginti quatuor senes n̄ri ob iustitiationis sue meritū fuerit coronati. illi q̄ p̄ salute mūdi imolat⁹ est agno. s̄bic̄t̄ sūt capitib⁹ oblati.

Ipe ei ⁊ illā eximū sentū ⁊ nobis qualem cūq̄ sermonem. quo tanta profunditas p̄meretur p̄pter honorem nois sui donare diḡt̄. Et necē ē vt ad auctore bonoꝝ oim̄ m̄er̄t̄ sui merita referant̄. cui b̄p̄o debet apl̄i q̄ magi soluit. Igitur ad hūc abrahā cogitationū n̄rarū ⁊ p̄pugnationē anxia p̄fessiōe detulimus. q̄ ad repetendā p̄uinciaꝝ n̄ram atq̄ ad reuiscendos parētes q̄tidianis aīe estib⁹ yrgebamur. Hinc etenim nobis maxima desiderioꝝ nascēbat occasio. qd̄ tanta religione atq̄ pietate parētes nostros p̄ditos recordabamur. vt eis neq̄q̄ nostrū p̄positū p̄poneremus. s̄ iugit̄ mente volūctēs. q̄ p̄fectū magis ex illoꝝ essem⁹ assiduitate capti. nulla q̄ nos corporaliū rerū sollicitū dīne nullis p̄spiciēdi victus distentionib⁹ occupādos. illis aīa

De mortificatione

tin oem cū gaudio p̄bitionē nre necita-
tis explentib. In sup etiaz spe inanium
gandioꝝ animū palcebamus. credētes
fructū nos maximū p̄cepturos de p̄uer-
one mltorū. q̄ velut nro essent ad viā sa-
lutis exēplo ac monitis dirigēdi. tū p̄te-
rea ip̄oz locorū situs in q̄b erat maiori-
bus nostris auita possessio. ip̄aq̄z ameni-
tas regionū iocūda ante oculos p̄geba-
tur. q̄ grate z p̄grue solitudinis spac̄is
tenderet. ita vt nō solū delectare mona-
chū possint secreta siluarū. s̄ etiā maxia
victus p̄tere cōpēdia. Que oia p̄dicto
seni. cū scdm fidem p̄scienre simpliciter
p̄aderemus. nec iā impugnationū vim
tolerare nos posse. nisi nob p̄ illi medici-
nā dei gratia subuenisset. p̄fulis lachry-
mis testaremur. tacit⁹ ille diu q̄z cūctat⁹.
atq̄ ad extremū ḡuiter igemiscēs ita ait.

Quō nostros tener patefecerit errores.

Lap. ij.

An Ec dū vos deliderijs renūciat.
semūdanis. nec mortificasse cō-
cupiscētias. p̄stinas cogitatio-
nū v̄rariū prodit infirmitas. Nam sicut
desidiā cordis v̄ri. desideriorū vr̄oz p̄-
uagatio. p̄testat. hāc p̄grinatōez ac pa-
rentū absentia. quā mente poti⁹ suscipe-
re debuis. carne tm̄ modo sustinet. Se-
pulta enī hęc oia. ac d̄ cordib⁹ v̄ris emul-
sa penit⁹ iam fuissent. si vel rōem ip̄i ab-
renūciatōis. vel p̄ncipalē solitudinis cau-
sam in q̄ cōsistim⁹ cepissetis. Iōq̄z vos
illa ocij egritudine sentio laborare. q̄ in
puerbijs ita notat. In desiderijs est ois
ociosus. Et iterū. Desideria occidunt pi-
grū. Nā et nobis poterāt hęc q̄ cōmemo-
ratis carnaliū cōmodoꝝ nō deē cōpē-
dia. si credidissimus ea nro cōuenire p̄-
posito. aut talē ex illis amenitatuꝝ volu-
ptatib⁹ fructū nob iudicassim⁹ posse cō-
ferri. quis iste ē q̄ de hoc locoꝝ squalore z
corpis p̄tritiōe p̄q̄rit. Nec lum⁹ ita pa-
retū solatio desituti. vt desint q̄ de suis
substātij sustentare nos gau deant. nisi
nob illa snia saluatoris occurrēs. q̄cqd
ad fotū b⁹ p̄inz carnis excluderz. q̄ d̄r. q̄
nō reliq̄rit siue oderit patrē z matrē z fi-

lios z fratres. nō p̄t me⁹ eē discipul⁹. Si
parētū q̄z essem⁹ p̄sidio desituti. certe
vel potētū mūdi istū obseq̄a deesse n̄ pos-
sent. q̄ p̄mptissima largitate necitatib⁹
nris cū omī ḡuarū actiōe subministrare
gauderēt. q̄z m̄nificētia sustentati. paran-
di vict⁹ sollicitudine careremus. nisi nos
vehemēt illa. p̄phetica maledictō deterre-
ret. nā maledict⁹ in q̄t hō. q̄ ponit sp̄z su-
am in hōie. et nolite p̄fidere in p̄ncipib⁹.

Domin⁹ etiā cellulas saltē nras super
nili fluminis aluēū collocātes. aquā h̄re
p̄ foab⁹. ne eā a q̄ttuoꝝ milib⁹ passuum
nris cogere m̄ deterre ceruicib⁹. nisi nos
ad toleratiā labori. istū indefessos btūs
ap̄ls reddēs. h̄ iugit aiaret eloq̄o. Anus
q̄sq̄ inq̄ens p̄p̄iā mercedē accipiet fm
suū laborē. Nec ignorā eē n̄ illa i regio-
nib⁹ nris amena secreta. i q̄b pomoz co-
pia et hortoz grā v̄l v̄bertas. necitatē vi-
ct⁹ n̄stri m̄mo labore corpis expediret.
nisi in pingēdam nob illam exp̄bationē
q̄ ad illū i euāḡ directa ē d̄nitate vererem⁹.
q̄ recepisti solationē tuam i vita tua.

Sz despectis illis oib⁹. z cū vniūsa mun-
di h̄ voluptate p̄tēpt. bis tm̄ squalori-
b⁹ delectam⁹. vniūsisq̄z delitijs horrendā
solitudinis istū p̄ferim⁹ vastitatez. neq̄z
huic arenarū amaritudini q̄ta suis vbe-
res glebe diuitias cōpam⁹. nō tp̄alia hu-
ius corpis lucra. s̄ eterna sp̄s emolumē-
ta sectātes. Parū est enī renūciasse mo-
nachū semel. id ē in p̄mordio p̄uerliōis
sue p̄tēpisse p̄nta. nisi eis q̄tidie renūci-
are p̄stiterit. Alq̄z in finē nāq̄ hui⁹ vite
illud nob dicēdū est cū p̄beta. et diē ho-
minis nō desideravi tu scis. An z d̄ns i
euāgelio. Si q̄s vult inq̄t post me veni-
re abneget semetip̄m. et tollat crucē suāz
q̄tidie et sequat me. **De qualitate
locorū q̄ ab anachoretis exp̄ti**

Lideri debet. **Lap. iij.**
co ei q̄ de interioris hōis purita-
te p̄uigilē sollicitudinem gerit.
exp̄tēda sunt loca. que mentem eius nul-
la ad culture distentionem v̄bertatis
sue fecunditate sollicitē. nec de cellule fixa
atq̄ immobili statōe. p̄turbēt. atq̄ ad ali-

Collatio XXIII Abbatis Abrahamā

quod subdinale opus perire compellat et ita
velut in aptu effusis cogitationibus omnem
mentis directionem ac subtilissimum certe il-
lius destinationis intuitum per diuisa disper-
gat. Quia a nemine profusus quis sollicito ac
vigilanti vel cauere poterit vel videri nisi
quod animi sui atque corpus iugiter intra pari-
etum septa conclusit. ut ita quis velut pisca-
tor egregius victum sibi applica arte percipi-
ens in tranquillissimi cordis sui pseudo-
agmina cogitationum nata in interitum atque
imobilis capteret et tanquam de pinnis sco-
pulo curiose profunda prospectans quis ad se
homo trahere debeat salutari. Quis vero tam
quod malos ac noxios pisces negligat ac re-
fuerit. sagaci discretione diiudicet.

**De a solitarijs opationum ge-
nera debeat eligi. Cap. iij.**

Habac ergo vnusquisque custo-
dia inquit perseverans efficaciter il-
lud implebit quod per abachuc propheta
tam fati evidenter exprimit. **S**uper custodiam
meam stabo. ut ascenda super petram et specula-
torum videam quod loquitur in me et quod respon-
deam ad arguentem me. **N**on quoniam laboris ac
difficultatis sit experimet illo quod in illa
calami sine purfuronis heremo commo-
ratur manifestissime comprobatur. **N**am cum
longiore solitudinis intervallo ab vniuersis
urbibus et habitaculis hominum quod heremus
scythiarum diuidatur. septem siquidem vel octo
milionibus vastissime solitudinis destituta
penetrantes vix ad cellularum suarum secreta
perueniunt. tamen quod illic agriculture dediti. clau-
stris minime cohibentur. cum ad hec squali-
da in quibus degimus. vel ad illa scythionica
venerit loca. tantis cogitationum elibus. tanta
animi anxietate vexantur. ut quasi rudes
et quod solitudinis exercitia ne leuiter quod ali-
quod pertigerit. commoratione celle et quiete silen-
tia tolerare non possint. atque ex eis statim ex-
cussis. tanquam ex ptes et nouicij prurulentur.
Non enim sedare interiorum hominis motum et cog-
itationum suarum tempestatibus obuiare. in-
gi sollicitudine ac perseveranti intentione di-
dicerunt. quod subdinale quod cotidie operibus desu-
dantes. tota die sub aerea inanitate. non
solum corpore verum etiam mente perolunt. et cogi-

tationes suas cum mobilitate corporea passim
in aperta diffundunt. **E**t idcirco nec mul-
tiuola animi sui sentiunt vanitatem. nec ei-
lubricos possunt coercere discursus. nec
pertritione spiritus feretes. intolerabiles sibi
ipsam silentij sui effluam in iugitate. ac labori-
osis ruris operibus idefessi vincuntur ocio.
et quietis sue diurnitate lassant.

**De euagatione corporis grauetur
magis quam releuetur cordis anxi-
etas. Cap. v.**

Nec mirum si in cella quis residens
quod intra artificiosum claustrum cog-
itationibus congregat. anxietatum
multitudine suffocet. quod de carceribus ha-
bitaculi cum homine. prurientes. continuo velut
equus effrenus in diuisa perolunt. **S**ed cum ad
pennis de suis velut stabulis euagantur. ca-
piunt statim aliquid vel breue vel triste solati-
um cum homo corpore ad cellam. propria remeate rur-
sus quasi ad sedem suam cuncta cogitationum ca-
terua recurrerit. grauioribus excitat stimu-
los ipsa inueterate licentia persequendo. **N**on
ergo quod nec dum possunt vel nouum volunta-
tum suarum instigationibus reluctari. cum acci-
dia peccati insolitum vehementer impugnat. in
tra cellam fuerit anxietatis. si pergrediendi sepe
libertate sibi remissa districtiois lege co-
cesserit. ac rior aduersus se pestem habet ut pu-
tant remedio suscitabitur. sicut gelidissime
aquam haustu vim infernarum febrium quodam resti-
guere posse se credunt. cum vti quis accedi ex
ignem illum potest potest quod sedari. siquidem mo-
metanea illa releuatione multo grauior co-
sequetur afflictio. **A**d quam copati-
one monachus cogitationes su-
as debeat custodire. Cap. vi.

Nam obreita monachi omnis in-
tentio in vnico spiritu est defigenda. cum
ctarum quod cogitationum eius oritur ac
circum in idipsum. id est ad memoriam dei
strenuereuocandi. velut si quis absidis ca-
meram volens in sublime concludere. subtilissi-
mi illius centri lineam iugiter circūducatur.
ac firmo certissima norma omnem rotundi-
tatis parilitatem. et structe colligat disci-
plinam. **Q**ui vero eam absque vilius medie-
tatis examine persummare. quoniam summa

De mortificatione

artis aut ingenij presumptioe temptauerit impossibile est vt equitate circūit illius sine errore custodiat aut q̄tū vere rotunditatis pulchritudini errado subtraxerit solo deprehendat aspectu nisi ad illū indicē vitatis sp̄ recurrēs atq; a^o arbitrio iteriore opis sui ambitū exteriorēq; castigās tā excellē altitudinē mol^o vni^o p̄tū lege peludat Ita etiā mēs n̄ra nisi solā dñi charitatē velut centrū imobilitē fixū p̄ vniūsa opm molitionūq; n̄rā rū momēta circūagēs pbabili vt ita dixerī circūo charitatis oīm cogitationū vel aptauerit vel repulerit q̄litate neq; q̄l structurā illā edificij spiritalis cui^o paulus est architect^o pbabili arte moliet n̄rā pulchritudinē dom^o illi^o possidebit quā btis dauid ī corde suo cupiēs exhibere dñe inq̄t dilexi decore domus tue ⁊ locū habitatiōis glie tue s̄ indecorā in corde suo atq; indignā spiritali sctō domū cōtinuoq; lapsurā imprudēter attollit nō glorificandus btī cohabitatoris hospitiō s̄ ruina p̄structiōis suę lugu but op̄ p̄mendus.

Interrogatio cur obessenobis parerū vicinia putaretur q̄ ī egipto cōsultēbus nō obellet.

Lap. vii.

Oermanus. Satis vtili ac necessario p̄cipit instituto s̄ operū genus qd̄ intra cellā exerceri pōt. Et ei nō solū exēplo beatitudinis vltre aplicarū virtutū imitatiōe s̄ date v̄rūctiā experiētiē n̄re testimonio cōmoditas hui^o rei nob̄ septē cōpta est. S̄ parerū vicinia quā n̄ vos minimū respiciat cur tantope a nobis debeat vitari nō satis claret. Cū enī vos in oīm p̄fectionis via irrep̄hsibiliter incedētes nō solū ī p̄p̄rijs r̄sistere regiōib; s̄ n̄ lōge a vicul^o suis quosdā recessisse cernamus cur id qd̄ vob̄ noxiū nō est nob̄ putet adūsū.

Responso quō nō omnibus cōueniant omnia. Et Lap. vii.

Abraham. Nōnūq; mala ex bonis reb; sumi videmus exē

pla. Nam si eadem quis agere non edē affectu atq; p̄posito aut dissimili virtute p̄sūpserit p̄fecto exinde laqueū deceptiōis ⁊ mortis incurrit vñ alijs eterne vite fruct^o acq̄rit. Qd̄ ille q; manus fortis puer bellicosissimo illi giganti in certamine cōpatus haud dubie ptuliss; si virilib; atq; fortissimis saulis armis fuisset indut^o ⁊ q̄b; etas robustior innūerabiles catinas hostium p̄stransisset. hec indubitatā p̄mēno puero potuerūt inferre perniciō nisi prudētī discretiōe p̄grua adolecētiē suę armorū genera delegiss; et aduersus hostē teterrinū nō lorica et clypeo q̄b; ceteros videbat instructos s; illi q̄b; ipse dimicare poterat tel fuisset armat^o. Quāobrē ī m̄surā viriū suarū p̄uēt vñ quēq; n̄m diligētius an̄ p̄sare atq; ad ei^o modulū arripe quā libuerit disciplinā q; q̄uis oēs vtilēs sint tū apte cūcū cūctē n̄ p̄nt. Qd̄ enī q; bōa est anathoresis vniūsa eā p̄gruā cōprobat^o. A mltis ei nō solū ifructuosa s̄ p̄niciofa s̄tī. Nec q; institutiō nē cenobiorū vel curā fratrū lectam atq; laudabilē merito p̄fitemur idcirco ab vniūsis eaz expectandā esse censē. Ita q; xenodocij vberim^o fructus est s̄ ab oib; expecti sine patienō p̄t detrimēto. Proinde p̄mū regionis v̄re atq; hui^o in se pensanda sūt istituta. deinde vires boīm ingi v̄ virtutū vel vicioz assiduitate collecte d̄iūsa ī uicē lance trutināde fieri etenī p̄t vt qd̄ alteri^o genti boi arduū atq; īpossibile ē s̄ alijs ī sita p̄suetudo qd̄ ammō x̄terit in natam sic natiōes qd̄a ingēti plagarū diūsitate diūctē magnā vim frigoris vel ardore sol absq; v̄llo corpis p̄ferūt tegumēto q̄ vtiq; alij illā celi inclemētiā nō exp̄ti q̄stinis roborū fuerint sustētare n̄ p̄nt Ita etiā vos q̄ sūmo aī ⁊ corpis nisu in hac regiōe d̄ntaxat q̄si natura patrie vestre in multis impugnare conamini diligenter expendite vtrum in illis torpedinis vt fama ē regiōib; et velut frigore nimie ifidelitatē obstrictis hanc vt ita dixerī nuditatē sustētare possis.

1. 102. 102. 102.

Collatio XXIII Abbatis Abraham

Notris enī istā ppositi fortitudinez naturaliter quodāmodo ididit sancte conu-
sationis antiq̄tas. quoz si cōstātie atq̄
virtuti pares esse vos cernitis. viciniā
parentū fratruq̄ vroz siliter fugere nō
debetis.

Qui possint parētū viciniā nō
timere q̄ abbas apollo mor-
tificatione potuerint emulari.

Cap. ix.

Ex vero ad certū districtiōis ex-
amē vīrū viriū q̄titate metis
nō cōgrua estimatiōe possitis. cu-
iusdā vobis senis. id est. abbas apollo
factū breuiter indicabo. vt si vos inti-
mū vestri cordis examē huius pposito atq̄
virtuti haud inferiores eē censuerit. absq̄
q̄ iactura. pfectus vīr. pfectionisq̄ peri-
culo. patrie in habitationē ac parentū vi-
ciniā presumatis. certi q̄ districtiōne hu-
militatis huius. quā vob in hac puincia
nō solū voluntas s̄ etiā necessitas pegrina-
tionis extorquet. ppinq̄tatis affectus
aut locoz oblectatio nō possit euincere.
Ad hūc igitur quē pdiximus senes. cum
germannus suus intēpsta nocte venisset.
implozās vt de monasterio suo paulisp̄
egressus. ad euellendū bouez. quem cen-
plaustrū eminus inherere flebiliter quere-
bat. et esset auxilio. q̄ cū solus neq̄q̄ pos-
set eruere abbas apollo pertinaciter ob-
secrāti. cur ait iuniorē fratrē nostrū. quē
p̄teries. p̄piorē q̄ me habueras nō roga-
sti. Cūq̄ ille cū mortē olim sepulti fra-
tris oblitū. et ex nimia p̄tinētie ac solitu-
dinis iugitate velut ip̄tē mēq̄ existimās
respōdisset. quē admodū poteram. de se-
pulchro eū qui ante ānos q̄ndecā obiit
iuocare. abbas apollo. ignoras q̄ ait me
q̄z ān ānos viginti huic mūdo fuisse defū-
ctū. nulla q̄z iā posse de huius celle sepul-
chro. q̄ ad p̄ntis vite p̄tineāt statūz. tibi
cōferre solatia. quē intū christi ab inten-
tiōe mortificationis arrepte. vel modicu-
z ad extrahendū hōp̄e tuū nō patit relaxa-
ri. vt ne breuissimi q̄dē momēti inducias
p̄ patris indullerit sepultura. q̄ multo

vti q̄ celerius. honesti. religiosi fuerat
exhibenda. Rimamini ita q̄z nūc archa-
na pectoris vīrū p̄u dēterq̄z conijcite. an-
talē etiā vos iuxta parētes vīros districti-
onē mentis iugit̄ retentare possitis. Cū
q̄z vos in hac animi mortificatione consi-
miles eidē senseritis. tū demū scitote pa-
rentū fratruq̄z viciniā. vob quoq̄z siliz
noxia nō futurā. vt scz eis q̄uis i proxi-
mo p̄stitutis. velut mortuos vos esse cre-
datis. ita vt nec illos vīris foueri solatijs
nec vos illoz sinatis obsequijs relaxari.

Interrogatio an obsequia cho-
si a parentibus sibi necessaria
suggerantur.

Cap. x.

Oermanus. Super hoc plane
iam nulluz ambiguitati locuz
vlteri reliq̄sti. Certi etenim su-
mus tā p̄ntis huius habitus vilitatē q̄z
quotidiana hec nudipedalia in illoz vi-
ciniā nullatenus exercere nos posse. sed
ne labore q̄dem illic sili ea que sūt ad vi-
ctū necessaria. p̄uisuros. sic h̄ etiā ipsam
quidie aquā cernicibz n̄ris ex tribz milibz
exhibere cōpellimur. nec n̄ra enī nec illo-
rū verecūdia. hec nos corā illis agere om-
nino patiet. Sane quid p̄posito n̄ro ob-
erit. si illis subministrantibz vniūsa. nos
solicitudine paradī victus penitus ab-
soluti. lectioni tm̄z oratiōi opam dederi-
mus. vt isto q̄nūc distrahimur labore s̄-
lato. spiritalibz tm̄z studijs intērius excu-
bemus.

Responsio quid sanctus anto-
nius super hoc p̄nūciauerit.

Cap. xi.

Abraham. Non meā contra
hoc vobis. s̄ b̄n̄ antonij sentēti-
am. p̄ferā. q̄ ille ita cuiusdā fra-
tris. hoc q̄ dicitis tepore torpētis segnici-
em cōsultauit. vt etiā nodū vīre p̄positiōis
abscederet. Nam cū ad predictū virū q̄-
dam vt dixi veniens. anachoreticā disci-
plinā minime diceret admirandā. maio-
ris p̄nūciās esse p̄tutis. si ea q̄ perfectio-
nis sunt inter hoies quispiam q̄z in here-
mo p̄situs exerceret. b̄n̄s antonius vbi

De mortificatione

nam ipse consisteret pcontatur. Cumq; ille se iuxta parietes suos habitare dixisset. et eorum prebitioe ab omni cura et sollicitudine diurni operis absoluto. lectioni tantum et orationi. absq; ulla distentione spiritus indefinenter gloriaretur. insisteretur. sum beatus Antonius. Dic inquit fili. vtrum in leorum damnis vel aduersis casibus contristeris. pari q; etiam modo super eorum prosperitate cogauderas. Ille vtriusq; rei se participem esse confessus est. Cui senex. Poneris te inquit etiam in futuro seculo eorum sorte censendum. cum quibus in hac vita in lucri detrimeti vel consortio. vel gaudio vel merore concuteris. Nec hac contentus sententia beatus antonius. maiorem in super eorum disputacionis ingressus est. hec inquit. ens puerfatio atq; hic tepidissimus status. non habet solo quod dixi te feruit detrimeto. licet id nunc ipse non sentias. dicis quodammodo secundum illam puerbioy parabolam. feruit me habet non dolui. et deluserunt me. ego autem nesciui. vel illud quod dicitur in prophetis. et comederunt alieni robur eius. et ipse nesciuit. quod scilicet diebus singulis mentem tuam pro casuum varietate mutates indefinenter ad terrena demergit. verum etiam quod fructu manuum tuarum. et iusta laboris proprii mercede defraudant. non permittentes te horum prebitioe suffultum. secundum beati apostoli regulam. quotidianum tibi victum tuis manibus preparare. quem ille vltima epistolorum ecclesie principibus precepta promulgans. se etiam scitis euangelice predicacionis studiis occupatum. non solum sibi. verum etiam his qui erant erga ministerium suum necessarijs obsequijs prepediti. prebuisse se memorat dicens. Ipsi scitis quoniam ea que mihi opus erant. et his que mecum sunt. ministraverunt manus iste. Quod tamen vult se fecisse. per forma nostre vtilitatis ostenderet. alibi ait. Non ociosi sumus inter vos. neque gratis panem ab aliquo manducauimus. sed in labore et fatigacione nocte et die operantes. ne quem vestrum quia remus. non quia non habuerimus potestatem. sed vult nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos.

De vtilitate operationis et oculi detrimeto. Cap. xij.

Quideo cum etiam nobis parentum presidia non deessent. tamen hanc cunctis operibus pretulimus nuditatem. et quotidiana corporis alimenta nostris maluimus sudoribus prepare. quam securam parentum prebitioe fulciri. laboriosissime huic penurie illam quam predicis ociosis scripturarum meditatione. atq; infructuosam lectionis instantiam postponetes. quam proculdubio libentissime sectaremur. si habere vtilius vel exemplis suis apostolica tradidisset auctoritas. vel instituta seniorum salubriter prefinissent. Poneris autem te etiam ex hoc non leuius quam illo quo supra diximus affici detrimeto. quia cum sis sani corporis ac robusti. stipe sustentaris aliena. que iuste solis est debilibus attributa. Nam vtriusq; omne hominum genus absque illo tantum genere monachorum. quod secundum preceptum apostoli quotidianis manuum suarum laboribus viuunt. agape alienae operationis expectat. Unde non solum eos qui semetipsos. vel parentum facultatibus. vel famulorum laboribus. vel fundorum suorum fructibus sustentari gloriantur. sed ipsos etiam reges mundi huius. agape certum est sustentari. Hoc tenet quod maiorum nostrorum diffinitio habet. quicquid ad necessitates quotidiani victus insumitur. quod opere manuum nostrarum effectum partem non fuerit ad agape referri debere sanxerunt. secundum apostolum qui ociosis penitus interdicens opem largitatis alienae. qui inquit non operatur nec manducet. Dis beatus Antonius aduersus quemdam vltus habitus. etiam nos magisterij sui informauit exemplo. vult parentum perniciosissima blandimenta. et omnium qui victus necessaria subministrant agape. insuper etiam omnem habitacionis gratiam deuitemus. squalentesque naturali amaritudi ne arenas. et perustas salsa inundacione regiones. nullique ob id ipsum hominum iuri dominoque subiectas. cunctis mundi huius operibus preponamus. vult non solum

Agape + agape labor
alienae delicto carere
quod + alio agape +
moderata + fit dicitur
dicitur de functione

Collatio XXIII abbatis abraham

frequentias hominū obtentu inuie solitudinis declinemus. Et etiā nequa quā nos ad qualiscūq; culture distentionē vberē soli natura sollicitet. per quā mens ab illa principali obseruatione cordis distraeta. spiritualibus studijs redderet effeta.

Fabula de tonsoris mercede cōposita ad illusiones diaboli cognoscendas. Cap. xij.

Nam quōd alios quōs saluare vos posse confiditis. et spe maior. luctri ad reuiscendam patriā festinatis. audite etiā super hoc quādam abbatis macharij fabulā. iocūdissime atq; aptissime figuratā. quā et ille cui dā similibus desiderijs estuati. medicinā oportunitissime narrationis ingessit. Erat inquit in ciuitate quadam peritissimus tonsor. quō denarijs ternis vnūquemq; detōdens. tenuē vilemque mercedem sui operis acq;rendo. ex hac eadem quāritate necessaria victus quotidie compabat. centūq; denarios expleta omni corporis cura. marisupio suo diebus singulis inferebat. Sed cū indelinēter hūc conderet questus. audivit in quadā longe posita ciuitate singulorū solidorum singulos homines tonsori prebere mercedem. Quo ille comperito. quōd diu ero inquit hac mendicitate contentus. vt trium denariorū stipem cū labore conq;ram. cum possim illo pergens in genti solidorū questu diuitias cōgregare. Itaq; sumēs artis sue ptinus instrumenta. expensis in sumptu omnibus quibus hic multo tpe collecta seruauat. ad urbem illaz questuosissimā cū summo labore peruenit. Ubi cum ea qua ingressus est die finit id quōd cōpererat ab vnoquoque mercedem sui opis recepisset ad vespērā se videns grandem solidorū numerum conquisisse ad macellum letus intēdit escas refectiōi sue necessarias cōceptur. Quas cum cepisset magno solidorum precio cōparare. expensis in periguo victu vnūquis quos acquirerat solidis. ne vnūquēdem denarij intulit lucrum. Cumq; ita singulis diebus acquisitionē suā vidisset

insumi. vt nō solum nihil redigere. sed vix ipam quotidiane substantie necessitatez posset explere. apud semetipm recogitās. reuertar inquit ad ciuitatē meā. illumq; repetā tenuissimū questum. ex quo mihi expleta omni corporis cura. quōd ad sustentationē senectutis accresceret. quotidiana exuberantia conferebatur. Quōd quāuis parū videretur et tenue. nō medio crē tamē summā ingi pariebat augmento. Questuosior quippe mihi fuit ille nūmorū quā iste solidorū imaginarius questus. ex quo nō solum nihil exberat quōd recondam. sed etiam vix ipa quotidiani victus necessitas sustinetur. Et idcirco rectius nobis ē hūc solitudinis huius tenuissimū fructum indirupta ingitate sectari. quē nulle seculares cure. nulle mundane distēctiones. nulla cenodoxie ac vanitatis arrodāt. elatio. nulle sollicitudines diurne necessitatis iminuat. Melior est enim modicum in isto super diuitias peccatorum multas. quā affectare lucra illa maiora. que etiā si parata fuerit questuosissima conuersione multo. necessitate tamen mundane conuersatiōis. et quōtidianis distentionū diminutionibus absumentur. Melior namq; est finitiam salomonis. pugillus vnus cum reque. quā duo pugilli cum labore et presumptione spiritus. Quibus illusionibus atq; dispendijs omnes admodum infirmos necesse est implicari. qui cum etiā de sua salute sint dubij. ipsiq; adhuc magisterio atq; institutione egeant aliena. ad conuertendos alios et regendos. diabolicis illusionibus instigantur. quiq; etiā si potuerint lucrū aliquid ex quo. undam conuersione cōquirere. impatientia sua atq; inconditis moribus quicquid acquisierint profligabunt. Illud namq; eis quōd Aggeus propheta describit eueniet. Et qui mercedes congregat. misit eas in sacculum pertusum. Vere enim lucra sua in pertusum sacculum condit. qui quicquid per aliorū conuersionē videt acquirere. intēperantia cordis sui et quōtidiana

De mortificatione

animi distentione dispergit. Itaque fiet ut dum ulteriora lucra per aliorum creditum stititionem parare se posse etiam sua correctione prouentur. Sunt enim qui se dicitur ferunt nihil habentes et sunt qui se humiliant in multis diuitijs et melior est vir in ignobilitate seruens sibi quam qui dignitate sibi acquirit et indiget pane.

Interrogatio vnde nobis talium cogitationum error irrepserit

Lap. xiiii.

S Ermanus. Satis congrue nobis his compassionibus disputatio tua illusionum nostrarum manifestauit errores. quorum causas et curationes similiter optamus agnoscere et vnde acciderit nobis ista deceptio pariter cupimus edoceri. Nulli etenim dubium est neminem admodum posse remedia malis valitudinibus adhibere nisi eum qui ipsas morborum origines ante predictum

Responsio de tripartito anime motu.

Lap. xv.

A Brabam. Omnium viciorum vnde fons atque principium est secundum qualitatem vero partis illius et ut ita dixerim membri quod in anima fuerit viciatum diuersa vocabula passionum corruptionisque sortitur. Quod nonnunquam etiam morborum corporalium probatur exemplo quorum cum vna sit causa in diuersa tamen egritudinum genera pro qualitate membrorum que fuerint occupata distinguuntur. Etenim cum arcem corporis id est caput vis noxi humoris obsederit cephalalgie procreat passionem cum vero aures oculos se peruaserit in ophthalmicum siue ophthalmicum vertitur morbum cumque se ad articulos quosque et ad manus summa transfuderit articulari atque chragrica dicitur valitudo cum autem ad pedum ima deflexerit podagra mutato nomine nuncupatur totque vocabulis vna atque eadem noxi humoris origo distinguitur quot membrorum ceperit portiones. Eodem modo de visibilibus ad invisibilia transeuntes anime nostre partibus atque ut ita

dixerim membrorum vim cuiusque vici inesse credamus. Quam cum sapientissimi quique tripartite diffiniunt esse virtutis necesse est ut aut logicon id est rationabile aut thyancon id est irascibile aut epithymeticon id est concupiscibile eius aliquo corrumperetur incursum. Cum ergo aliquem ex his affectibus vis noxi obsederit passiois pro illius corruptione etiam vicio nomen imponitur. Nam si rationabilem et partem viciorum pestis infecerit cenodoxie elationis inuidie superbie presumptionis contentionis hereseos vicia procreabit. Si irascibilem vulnerauerit sensum furorē impatientiam tristitiam accidiam pusillanimitatem crudelitatem parturiet. Si concupiscibile vulnerauerit portione castitiam fornicationem philargyriam auariciam et desideria noxia terrenaque generabit.

Rationabilem anime nostre partem fuisse corruptam.

Lap. xvi.

R Idcirco si fonte vici huius et originem vultis agnoscere rationabilem mentis vestre atque anime portione noueritis esse corruptam ex qua vel presumptionum vel cenodoxie solent vicia pullulare. Proinde hoc primum anime vobis ut ita dixerim membrum recte discretionis iudicio et humilitatis virtute curandum est quod viciato dum non solum ad perfectionis iam peruenisse fastigia sed etiam docere alios posse vos creditis et ad eruditionem ceterorum sufficientes atque idoneos indicatis per elationem cenodoxie quam patefecit vestra confessio per uagationum vanitate raptamini quas amputare deinceps absque difficultate poterit si vere discretionis ut dixi humilitate fundati quam laboriosum quam difficile sit unicuique nostrum saluare animam suam mentis vestre contritione discutatis et intimo cordis affectu non modo longe vos ab illa docendi presumptione submotos verum etiam adhuc ergere doctoris agnoscatis auxilio.

Quis firmior pars anime diabo

v 2

Collatio XXIII abbatis abraham

licis temptationibus p̄ia succumbat. **Cap. xvij.**

Abbibete ergo huic membro v̄l parti anime v̄re. quā specialit̄ diximus vulneratā. vere humilitatis medelam. quę q̄m̄ ceteris aīę x̄tutibus in vobis. quantū apparet. infirmior est. necesse est vt diabolice infestatiōi prima succūbat. Quē admodū ei īgruētibus q̄busda; iniurijs. q̄ v̄l ex accidētī labore. vel de aeris corruptione gignuntur. fieri etiā in corporibus hūanis solet. vt illa que fuerint infirmiora. casib; istis prima consentiāt atq; succūbant. cūq; peculiaris in eis morbus infederit. reliquas quoq; partes corporis eadem peste tatefaciat. ita ⁊ animā vniuscuiusq; nostrū flante quodāmodo pestilētī balitu viciozū. illa maxime passione necesse est attemptari. in qua tenerior atq; infirmior eius portio. validis inimici nōtam fortiter resistit impulsibus. et ex illis periculum captiuitatis incurrere. in quibus faciliorem proditiōi aditum reserat. incauta custodia. Sic namq; balaam populum dei posse decipi. certa ratione collegit. dans consiliū vt ex illa parte q̄ firmari nouerat filios israel. p̄niciosi eis laquei tenderentur. nō dubitans eos oblatā copia seminarū. fornicatiōis ruina protinus collapsuros. quia concupiscibiles anime eorum partes sciebat esse corruptas. Ita ergo vnūquemq; nostrum nequitię spiritales versuta malignitate pertemptant. illis precipue affectib; aīę insidiosos laqueos prestuentes. q̄bus eam senserint egrotare. vt verbi gratia cum viderint rationabiles anime nostre partes esse viciatas. illo nos ordine decipere moliantur. quo achab regem ab illis syris deceptum scriptura cōmemorat. q̄ dixerūt. Scimus q̄m̄ reges israel miseris cordes sunt. ponam? ita q; saccos ī lūbis n̄is. et faniclos ī capitib; n̄is. ⁊ egrediamur ad regē israel et dicem?. Seru? tu? benadab dicē. viuificet aīa mea. Quib; ille n̄ vera pietatē sed vana misericōdie lau-

de. si adhuc in q̄t viuit frater me? est. Et hoc exemplo etiam nos rationabilis illi? partis errore deceptos. ide incurrere offensam dei faciāt. vnde persecutores mercedem ac recepturos nos pietatis p̄mia credebamus. similiq; nobis etiam in crepatione dicatur. Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua. erit anima tua pro anima eius. ⁊ populus tuus pro populo eius. Sive cū immundus spiritus dicit. Egrediar et ero spiritus mendax in ore omnīū p̄phetarū eius. per rationabilem proculdubio affectum quē letalibus aptum nozat insidijs laqueum deceptionis ac mortis intēdens. Sic etiam herodem per irascibilem anime portionez. ad illam tantozum insontū necē callidissimus hostis impedit. eo q; istam p̄pensius in eo nozate esse viciatam. Qd etiā de dño nostro idem spiritus opinatus. cum his eum tribus anime affectib; temptasset. in quibus omne hominūz genus nouerat captiuari. nihil tamen tam versutis profecit insidijs. Nam concupiscibilem mentis eius aggressus est partem dicens. dic vt lapides isti panes fiant. irascibilem cū euz ad expectendū presentis seculi potestatem et regna mundi huius instigare conatus ē. rationabilem euz ait. si filius dei es. mitte te deorsum. In quibus idcirco nihil eius profecit. insulsiō. quia nihil scdm̄ coniecturā suam. quā falsa opinatione conceperat. reperit in eo esse viciatum. Unde etiam nulla pars anime eius. inimici insidijs attemptata consensit. Ecce enī inquit v̄it p̄nceps mundi huius. et in me inueniet nihil.

Interrogatio anytili desiderio maioris illeū retraheremur ad patriam. Cap. xvij.

Qermanus. Inter cetera illusionum errorumq; nostrorū genera. quę nos ad desiderū patrię n̄re. sicut beatitudo tua sollerti mentis perspexit intuitu. vana spiritualiū cōmodoz pollicitatione flāmauerāt. etiā

De mortificatione.

hec vel maxima existit causa. q̄ interdū a fratribus frequētati. in gi secreto ac diu turno silentio. fm̄ desiderio nostrum ne qua q̄ possumus inherere. Per q̄d necesse est cursum atq̄ mensurā quotidiana continentie quā per castigationes corporis indurptam perpetuo cupimus retentare. nōnullis fratribus superuenientibus intercidi. Quod sine dubio nullatenus in nostra prouincia credimus euenturum. in qua aut nullum aut ceterarissimū professionis huius virum inuenire possibile est.

Responsio de illusione diabolica q̄ vastioris solitudinis req̄em repromittat. Cap. xix.

Habita. Irrationabilis atq̄ inconsiderate districtio. imo poti⁹ summi tepor̄ indicium est. nequa q̄ ab hominibus frequentari. Qui eni in hac quā arripuit via nimis tardis passibus graditur. ac fm̄ anteriorem hominem cōuertitur. equum est vt ad eum nō dicam sanctorū. s̄ ne hominū q̄dem vllus adueniat. Nos aut si vera atq̄ perfecta dñi nostri dilectioe flagramus. et deum q̄ vtiq̄ caritas est pleno sp̄s fernore sectamini. ad quolibet loca inaccessibleia fugerit. necesse est ea ab hominibus frequētari. q̄to q̄ vos p̄iores deo amoris diuini ardor effecerit. tanto ad vos maior sanctorum fratrum confluet multitudo. Non enim potest fm̄ sententia dñi. ciuitas abscondi supra montē posita. quia diligentes me inquit dominus glorificabo. et qui me contemnunt erit ignobiles. Verū nō nosse debetis hāc esse subtilissimā diaboli calliditatē. hāc occultissimā foneā. in quā miserabiles et incautos q̄sq̄ precipitat. vt duzeis maiora pmittit. necia quidiā fruct⁹ emolumenta subripiat. abstruosiores sc̄z et vastiores solitudines expeti debere psuades. easq̄ velut miris amenitatibus cōsitas in eorum corde pingens. ignota etiā quedam et que penitus nō sunt loca. velut cognita ac preparata. nostreq̄ potestati iā de-

ditā. et absq̄ vlla difficultate possidentia confingit. Homines quoq̄ regiois illius tractabiles. et ad viam salutis seq̄ces esse mentitur. vt dum illic vberiores fructus anime pollicetur. presentia lucra fraudulenter auertat. Nam cū vnusquisq̄ hac vana spe a seniorū salutarī contubernio separatus. atq̄ omnib⁹ q̄ sibi met frustra in suo corde depixerat fuerit destitutus. velut de profundissimo sopore consurgens. nihil ex his que somnauerat expergefactus inueniet. Itaq̄ cū diabolus maioribus vite huius necessitatibus et inextricabilibus laqueis irritum ne respirare quidem ad hec que sibi ipse promiserat aliquando permittet. eumq̄ nō iam illis quas ante vitauerat raris ac spiritalibus fratrum visitationibus. sed quotidianis secularium incurSIONibus obligatus. ne ad mediocrem quidem anæboreseos quietē ac disciplinā vnq̄ redire patietur.

De vtilis sit remissio in aduētū fratrum. Cap. xx.

Ita quoq̄ remissionis atq̄ humanitatis intercapedo gratissima. q̄ nōnunq̄ pro aduētū fratrum interuenire consuevit. licet molesta nobis ac fugienda videatur. tamē q̄ sit vtilis ac salubris tā corpori q̄ spiritui nostro paucis patēter attendite. Sepe accidit nō dicam nonicijs et infirmis. s̄ etiam experientissimis atq̄ perfectis. vt nisi mentis eorum directio atq̄ censura. quibusdam mollita fuerit vicissitudinū laxamentis. aut in tepore spiritus. aut certe in perniciosam corporis valitudinem collabatur. Et idcirco a prudentibus atq̄ perfectis. cū intercesserit etiā fratrum crebra visitatio nō solum toleranda patienter. s̄ etiā gratāter est amplectēda. pmuz q̄ puocat nos auidi⁹ sp̄ solitudinis desiderare secreta. nam q̄dammodo cursū n̄m dñi interpolare credit. infatigabile iugemq̄ conseruat. q̄ si nullo interdum obice tardaretur. vsq̄ ad fines p̄tendere indefessa pertinacitā. nō posset. deinde

Collatio XXIII Abbatis Abraham

quod necessitatem reficiendi corporis seculi cum fructu humanitatis indulget. maiora nobis conferet lucra. cum iocundissimo corporis laxamento. quae illa sunt quae per abstinentie fatigationem fuerant acquirenda. Super qua re aptissimam comparationem antiqua narratione vulgarata breuiter indicabo.

Quod euangelista iohannes utilitatem remissionis ostendisse dicitur. **Lap. xxi.**

Fertur beatissimus euangelista iohannes cum per dicem manibus molliter remulceret. quendam ad se habitu venatorio venientem subito conspexisse. Qui miratus quod vir tante opinionis ac fame ad tam parua et humilia se oblectamenta submitteret. tu nees inquit ille iohannes. cuius fama insignis atque celeberrima. me quoque summo desiderio tue agnitionis illexit. Cur ergo oblectamentis tam vilibus occuparis. Cui beatus iohannes. Quid est quod manu tua gestas. At ille. Arcus inquit. Et cur ait non eum tensum ubique se circumfers. Cui ille respondit. Non oportet. ne inungi curuamine rigoris fortitudo laxata mollescat atque deperat. et cum oportuerit ut fortiora in aliquam feram spicula dirigant. rigore per nimietatem continue intensiois amisso. violentior ictus non possit emitti. Nec nostri inquit beatus iohannes animi te offendet o iuuenis tam parua et breuisque laxatio. que nisi remissione quadam rigore intentionis suae interdum releuet ac relaxet. irremisso vigore letescens. At uti spiritus cum necessitas postulat obsecrare dare non poterit.

Interrogatio qualiter intelligendum sit quod in euangelio dicitur Jugum meum suauis et onus meum leue est. **Lap. xxij.**

Oermanus. Quonia nobis illusionum cunctarum remedia contulisti. et diabolice quibus

quaticbamur insidie. per doctrinam tuam domino donante detecte sunt. hoc quoque nobis similiter precamur edisseri. quod in euangelio dicitur. Jugum meum suauis et onus meum leue est. Satis est propheticis illi sententiae videtur aduersam. quae dicitur. Propter verba labiorum tuorum. ego custodiuui vias duras. Quippe cum etiam apostolus dicat. omnes qui volunt pie viuere in christo. persecutionem patientur. Quicquid autem durum et persecutum omnibus est refertum. nec leue potest esse nec suauis.

Responsio cum expositione sententiae. **Lap. xxij.**

Abraham. Verissimam dominum ac saluatoris nostri esse sententiam experientie ipsius facili probabimus documeto. si perfectionis viam legitime. et secundum voluntatem christi fuerimus aggressi. et mortificantes omnia desideria nostra ac voluntates noxias absidentes. non solum nihil residere nobis remanendi huius substantia sinerimus. per quam utique cum libitum fuerit vastandi nos ac dilacerandi potestatem inimicus inueniet. sed etiam nostri ipsius non esse nos dominos senserimus. illud apostolicum cum in veritate complentes. Quia autem iam non ego viuunt in me christus. Quid enim graue poterit esse. quid durum ei. quod iugum christi tota mente suscepit. quod vera humilitate fundatus semperque ad dominum respiciens. passiones. in omnibus que sibi fuerint irrogate letatur iniuriis dicens. propter quod complaceo mihi in infirmitatibus. in contumeliis. in necessitatibus. in persecutionibus. in angustiis pro christo. cum enim infirmus. tunc fortior sum et potens. Quo inquam familiaris rei cruciabitur damno. qui perfecta nuditate gloriosus. voluntarie pro christo offerens. vniuersas huius mundi respuit facultates. omnesque eius concupiscentias generaliter arbitratur ut stercorea. ut christum lucrifaciat. euangelici illius pro-

m. 11 r

De mortificatione.

cepti meditatione continua. cunctorum dispendiorum estus despiciens et excludens. quid enim prodest homini si unum mundum lucretur. anime vero super detrimentum patiat. aut quam dabit homo commutationem pro anima sua. Super cuius rei privatione tristabitur. qui omnia que ab alijs auferri possunt sua non esse cognoscit. illud inuicta virtute proclamans. nihil intulimus in hanc mundum. haud dubium quia nec auferre quid possumus. Cuius autem inopie necessitate eius superabitur fortitudo. qui peram in via. es in zona. vestes in tempora habere non novit. sicut cum apostolo gloria tur in ieiunijs multis. in fame et siti. in frigore et nuditate. Quis labor. quod ve tam arduum senioris preceptum. tranquillitatem pectoris eius poterit perturbare. quod nullam habens propriam voluntatem omnibus que sibi fuerint impata. non solum patienter sed etiam gratanter occurrat. non sicut saluatoris exemplo non querit suam. sed patris facere voluntatem. dicens et ipse ad patrem suum. veruntamen non sicut ego volo sed sicut tu. Quibus etiam iniurijs. qua persecutione terrebatur. immo quod ei non etiam iocundum potest esse supplicium. quod in omnibus plagis cum apostolis semper exultans. optat ut dignus habeatur pro nomine christi contumelia pati.

Cur amarum iugum et graue onus domini sentiatur. *Lap. xxiiij.*

Tantum nobis contrarium iugum christi non leue nec suauiter videatur. contumacie nostre est iustum ascribendum. quod diffidentia atque incredulitate deiecti. contra illius imperium. imo consilium. quod ait. si vis perfectus esse. vende vende siue dimitte omnia tua. et veni sequere me. inepta peruersitate pugnamus. terrenarum scilicet facultatum materijs retentis. quarum cum nexibus animam nostram diabolus teneat illigatum. quid superest nisi ut cum voluerit nos a spiritalibus gau-

dijs separe. earundem imminutione ac partium mellificet. id est versutis fraudibus elaborans. ut cum iugum illius suauitas et oneris leuitas. viciose concupiscentie prauitate nobis fuerit aggranata. ipsius facultatis atque substantie. quam nobis pro requie ac solatio referuamus. viculis irretitos. secularium curarum flagris semper excruciet. ex nobismetipsis quo dilacerem scilicet pes. Funiculis namque peccatorum suis unusquisque constringitur. audies per prophetam. Ecce omnes vos accendentes ignem. accincti flammis. ambulatis in lumine ignis vestri. et in flammis quas succendistis. Per hec siquidem ut salomon testis est. unusquisque per que peccauerit et punietur. Ipse et nobis tormento sunt quibus vitimur voluptates. et oblectamenta huius carnis atque deliciae carnificum vice in suum retorquetur auctorem. quia necesse est etiam qui facultatibus pristinis opibusque suffultus est. nec integram humilitatem cordis nec mortificationem plenam noxiarum suscipere voluntatum. His autem virtutum patrocinantibus instrumentis. omnes vite presentis angustie et cuncta que inimicus potest inferre dispendia. non modo patientissime. verum etiam iocundissime sustinentur. quibus rursus exultantibus elatio tam perniciose succrescit. ut etiam leuissima contumelia mortiferis impatientie ictibus vulneremur. dicaturque nobis per Hieremiam prophetam. Et nunc quod tibi vis in via egypti. ut bibas aquam turbidam. Et nunc quid vis tibi cum via assirorum. ut bibas aquam flumis. Arguet te malicia tua. et ausilio tuo increpabit te. Scito et vide quod malum et amarum est reliquisse te dominum deum tuum. et non esse timorem mei apud te dicit dominus. Quod ergo iugum dominici mirifica suauitas amara videtur et sentitur. quid est nisi quia eam auersionis nostre amaritudo corrumpit. Quod diuini oneris tam iocunda leuitas ingravescit. quod est nisi quia eum a quo sustinebamur presumptioe contumeliam. quippe cum euidens

Collatio XXIII Abbatis Abrahamā

Idipm scriptura testetur dicens. Nam si ambularent semitas rectas. inuenissent utiq; semitas iusticie leues. Nos inquam nō esse manifestū ē. q̄ semitas dñi rectas ac leues. prauis durisq; desideriorū exasperamus. cantib; q̄ viam regiam apostolicā ac pphetias silicibus cōmunitā. sanctorūq; oim atq; ipius dñi vestigijs cōplanatā. amentissime deserentes. de uia queq; ac dumosa sectamur. 7 presentū oblectaminū illecebris obsecati. p obscuros impeditosq; viciorū sentib; calles. laceratis cruribus. et dirupta illa nuptiali veste reptamus. non modo acutissimis vepriū aculeis pfigendi. seti am virulentorum serpentū vel scorpio num illic latitantū ictibus vulnerandi. Tribuli enī et laquei in vijs prauis. qui aut timet dñm abstinebit ab eis. De talibus 7 alibi dñs p pphetā. oblitus est mei inquit populus meus. frustra libātes et impingentes in vijs suis. in semitis seculi. vt ambularent per eas in itinere non trito. **U**ie enī fm sententiā salomonis nihil operantiū strate sunt spinis. fortium vero trite sunt. et ita ab itinere regio deuiantes. ad illam metropolim ciuitatez. vbi noster cursus in declinabiliter semp debet esse directus. nō poterūt peruenire. **Q**uod etiā ecclesiastes significāter expressit. labor inquiens stultorū affliget eos. qui nō cognouerūt ire ī ciuitatē illā scz hierusalē celestem q̄ est mater oim nrm.

Quid utilitatis conferat temptationum incurio. Cap. xv.

Quilibet autē in veritate hūc mundo renūciās. sup se tulerit iugum christi. et didicerit ab eo quotidianis iniuriarū exercitijs eruditus. quia mitis est 7 humilis corde. in cūctis temptationibus manebit sp̄ immobilis. omniaq; illi cooperabūtur in bonū. Verba enī dei fm abdiām. pphetam bona sūt cū eo q̄ recte gdit. Et iterū. Quia recte vie dñi 7 iustū iccedūt ī eis. p̄uaricatores x̄o corruēt ī eis. Maiora igit nob p colluctationē tēpationū laudis cōtu-

lit premia. benigna erga nos gratia saluatoris q̄ si omnē a nobis necessitatem certaminis abstulisset. Etenī sublimiorū prestantiorisq; virtutis est persecutionibus erūnisq; vallatū. manere sp̄ immobilē. et aduersum se sciuentib; cūctis. certū de presidio dei atq; intrepidum pdu rare. humanisq; incurlib; velut armis iuicte virtutis accinctū. gloriosissime de impatentia triumphare. et acq̄rere qd̄ ammodo de infirmitate virtutē q; x̄tus in infirmitate perficit. **E**cce enī dedi te. q̄t dñs in columnā ferreā. et in murum ereū super omnē terrā. regib; iuda. pncipibus 7 sacerdotibus eius. et oim populo terre. et bellabunt aduersum te. 7 nō pualebunt. quia ego tecū sum vt erua 7 te dicit dñs. **E**rgo fm verā dñi traditōez. via regia suavis ac leuis est. licet dura 7 aspera sentiat. **P**ie enī ac fideliter seruietes cum tulerint iugū dñi super se. et didicerint ab eo q̄a mitis ē et humil corde. iam qd̄ ammodo terrenarū passionū deponētes sarcinā. nō labores sed requiem aīab; suis dño prestante reperient. sicut per hieremiā. pphetam ipse testatus ē dicens. state sup vias 7 videte. 7 interrogate de semitis antiquis. q̄ sit via bona 7 ambulate in ea. et inuenietis refrigeriū animabus vestris. sicut namq; eis continuo praua in directūz. 7 aspera in vias planas. et gustantes videbunt. qm̄ am suavis est dominus. audiētesq; christum in euangelio proclamantem. venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego reficiā vos. depositis p̄deribus viciorum. ea que sequuntur intelligent. quia iugū meum suave est. et onus meum leue. **H**abet ergo refrigeriū via domini si fm legem ipsius teneatur. **S**inos sumus qui dolores nobis atq; tormenta. turbulētis dissentionibus pcuramus. dum malum? vias seculi huius prauas atq; peruersas. etiam cum summo discrimine ac difficultate sectari. **C**ū x̄o h̄ modo ḡue nob ac durūz iugū dñi fecerimus. blasfemo iam sp̄. vel de

De mortificatione.

ipsum iugum vel de christi quod illud imponit duricia atque asperitate causatur. secundum illud. Insipientia viri corrumpit vias eius. Deum autem causatur corde suo. Et secundum aggeum prophetam. cum dixerim. quia via domini non dirigit congrue respondetur nobis a domino. Nunquid via mea non dirigit? Nonne magis vię vře sunt prave. Et reuera si cõpare volueris splendētē virginittatis florē et suave olentē castimonie puritatē tētris ac fetidis libidinum volutabris. quietem securitatemque monachorum. periculis et erumnis quibus mundi huius homines implicant. paupertatis nostre reqem. edacibus diuitiū tristicis ac peruiugibus curis. quibus non absque summo vite periculo diebus ac noctibus cõsumunt. suauissimū iugū christi onusque leuissimū facillie cõprobabis.

Quęadmodum perfecte abrenunciatis centuplum in hoc mundo remittatur. Cap. xxvi.

Proinde etiā illa retributio preciorum. quia perfecte renunciatis in hac vita centuplum dñs re-promisit dicens. et oīs quę reliquerit domū vel fratres aut sorores aut patrē aut matrē aut uxorem aut filios aut agros propter nomē meū. centuplū accipiet in presenti. et vitā eternā possidebit. recte atque verissime eodem sensu absque vlla fidei perturbatione suscipit. Multi enim occasione huius sentētie nacti crasso intellectu. hec in illo mille annorum tpe carnaliter sanctis restituenda confirmāt. cū vti quę illud seculū quod post resurrectionē futurum dicitur. pñs intelligi nō posse fateantur. Multo ergo credibilis multoque manifestius est cū quicquid seculariū vel affectuū vel bonorum christo suadete pretempserit. a fratribus atque consortibus propositi sui qui ei spiritali glutino colligantur. centuplo gratiore etiā in hac vita recipere charitatē. Hęc siquidē quā iter parētes ac filios atque germanos. coniuges vel propinquos. sine loceta scopule seu sanguinitate. necessitudo coniungit. satis breuē esse p̄tat

ac fragile. Denique etiā hōi ac p̄ij cū adoleuerint filij. a parentū domibus nonnō ac substantijs excludunt. cõmunio quę consortij cõiugalis interdum etiā honesta causa interueniente diuellitur. fratrum dirimit charitatem contentiosa diuisio. Monachi soli perpetue p̄iunctionis retinent unitatē atque indiscrete possident vniuersa. qui omnia sua esse que fratrum. omnia fratrum credunt esse que sua sunt. Si ergo istis diebus quibus carnalis copulatur affectio. dilectōis nostre gratia cõferat. profecto centuplo hec dulcior atque sublimior est. Recipiet sane etiā de continētia coniugali maior centuplo suauitas. ab illa quę eis inuicem per commixtionē sexū pretebatur. Pro leticia quoque illa quā in vnius agri ac domus possessio. ne quis habuit. centuplo maiore diuitiarum gaudio perfructur. qui in adoptionē transiens filiorum dei. vniuersa quę eterni sunt patris vt propria possidebit. et affectu atque virtute ad imitationē veri illius filij proclamabit. omnia quę habet patris mea sunt. nec iam cū vlla penali distētiōis ac sollicitudinis cura. sed securus ac letus velut in proprijs vbiq; succedit. audiēs quotidie sibi met ab apostolo predicari. omnia enim vestra sunt. siue mūdus. siue presentia. siue futura. et a salomone fidelis. viri totus mundus diuitiarum est. Habes ergo istam centupli retributionē. in magnitudine meriti. et in discretionē tam incomparabilis qualitatis expressam. Neque enim si pro eris aut ferri aut vilioris cuiusque metalli certo pondere. tantundem ponderis. sed auri quispiam reddidisset. non etiā amplius quę centuplum restituisse videretur. ita cuius pro contemptu voluptatum atque affectuum terrenorum. spiritale gaudium et preciosissime charitatis iocunditas repensat. etiam si ipse sit numerus. centuplo tamē hec maior atque preclarior est. Et vt hoc euidentius crebra repetitione reddatur. uxore antea in passioe fragilis desiderij possidebā. hanc eandem in bonore sanc

Collatio XXIII Abbatis Abrahā

tificatōis et x̄i christi dilectōe possideo
Una est mulier. sed cētuplūm creuit me-
ritū charitatis. Si autē 7 p̄ ire 7 furoris
perturbatōe iugē animi lenitatē. p̄ solli-
citudinis ac dissentōis angore. securita-
tis q̄etem. p̄ infructuosa seculi huius pe-
naliq; tristitia. salutaris tristitie fructū.
p̄ vanitate leticie t̄p̄alis. gaudij spirital̄
appenderis. v̄t̄tatē retributiones in ho-
rum affectū cōmutatione cētuplā pui-
debis. **E**t si vniuscuiusq; vicij breui ac
lubrice voluptati contrariarū virtutū
merita cōferatur. centuplū esse meliora
multiplicata iocūditas approbabit. **C**ē-
tenarius enī numerus de sinistra trāsser-
tur in dexterā. et licet eandem in sup̄ta-
tione digitorū figurā tenere videatur. ni-
miū tamē quantitatē magnitudine sup̄-
crescit. **F**iet enī vt qui bedi formā gerere
videbam̄ i leua. ouis meritū trāssati cō-
sequamur ad dexterā. **Q**uē ad quāntita-
tes earū rerū quas p̄ cōtemptū mū diali-
um cōmodorū nobis in hoc seculo chri-
stus restituit trāssam. precipue s̄m euā-
gelium marci ita dicentis. **N**emo est qui
reliq̄t domū aut fratres. aut sorores. aut
matrē. aut filios. aut agros. p̄p̄ me 7 p̄p̄
euāgelij. q̄ n̄ accipiet centies tantū nūc
in t̄p̄e hoc domos. fratres 7 sorores. 7 ma-
tres 7 filios 7 agros cū persecutionibus
et in seculo futuro vitā eternā. **C**ētuplā
namq; fratrum parentū v̄ recipiet quāti-
tatē. quisquis patris vniū vel matris
seu filij. p̄ christi noīe charitate cōtēpta.
in omnij q̄ christo deseruiūt dilectionē
sincerissimā transit. p̄ vno scz tot inueni-
ens patres fratresq; seruentiore ac pre-
stantiore sibi affectōe deuinctos. **M**ul-
tiplicata etiā domorū atq; agrorū posses-
sione ditabit. quisq; vna domo p̄ chri-
sti dilectione reiecta. innumera monaste-
riorū habitacula tāq; pp̄ia possidebit.
in quacunq; orbis pte velut in sue domo
iure succedēs. **Q**uomodo enī nō centu-
plū. 7 si dñi nostri s̄nie sup̄adijci aliqd
fas est. plusq; centuplūm recipit. q̄ decē
vel viginti suorū ministeria infida 7 co-

acticia derelinquēs. tot ingenorū ac no-
biliū spontaneo fulcīt obsequio. **Q**uō ita
esse etiā v̄ris experimētis probare potu-
it. q̄ singulis patrib; matrib; ac do-
mibus derelictis. q̄libet mūdi partē sue
ritis ingressi. patres matres fratresq; in-
numeros. domos q; 7 agros seruosq;
fidelissimos. absq; v̄llo sollicitudinis la-
tore cōquiriūt. qui vos vt pp̄ios dños
summis suscipiūt amplectuntur fouent
veneratur officijs. **S**ed hoc in q̄s sancti
ministerio merito ac fiducialit̄ p̄f̄netur.
qui prius in fuitatē fraternitatis semet-
ip̄os suaq; oīa volūtaria deuotione s̄-
diderint. **R**ecipiēt enī s̄m s̄niam domini
libere. id qd̄ ip̄i alijs depēdēt. **Q**uisq;
autē s̄ hūilitate sincera p̄fortib; suis an-
te non retulerit. quō deferri sibi ab alijs
patiēter admittit. cū grauari se eorū obse-
q̄ijs itelligat potē. q̄ foueri. q̄ accipere ma-
nult frat̄. q̄ deferre famulatū. **H**ec t̄n
oīa n̄ cū s̄missa securitate. n̄ cū inerti ob-
lectatione p̄cipiet. s̄ s̄m x̄bū dñi cū 3 p̄se-
cutionibus. id est. cum pressuris seculi
huius. ac summis angorib; passionū. qz
sicut ille sapientissimus p̄testatur. q̄ sua-
uis 7 sine dolore est. in egestate erit. **R**e-
gnū etenī celorū nō desiderēs. nō remissi. n̄
delicati. nō teneri. s̄ violenti diripiunt.
Qui s̄bi violenti sunt. **N**empe illi qui
nō alijs s̄ volūtatis suis p̄claraz infe-
rūt violentiā. q̄ direptōe laudabili om̄i
se p̄ntiū rerū voluptate fraudantes. vo-
ce dñica egregij direptores. p̄nunciant.
et per huiusmodi rapinā regnū celorū
violenter inuadunt. **R**egnū enī celorum
s̄m sententiaz domini vim patitur. et vi-
olenti diripiunt illud. **I**sti profecto sunt
laudabiles violenti. qui vim faciunt per-
ditioni sue. **H**omo enī vt scriptum est i
doloribus laborat sibi. et vim facit perdi-
tioni sue. **P**erditio nostra est oblectatio
vite p̄sentis. 7 vt expressius dicam. execu-
tio desideriorum voluntatumq; nostrarū.
quas si quis ab aīa sua subtraxerit
ac mortificauerit. gliosaz p̄fecto 7 vtilis
p̄ditioni sue vim facē abnegās dumtaxat

De mortificatione.

et iocundissimas voluntates. quas per prophetam fimo diuinus frequenter incusat dicens. Quia in diebus ieiunij vni inuenitur voluntas vestra. **Et iterum.** Si autem teris a sabbato pedem tuum. facere voluntatem tuam in die sancto meo. et glorificaueris eum. dominus non facis vias tuas. et non inuenitur voluntas tua. ut loquaris sermone. Cui etiam quanta beatitudo permittatur. confestim. propheta subiungit. tunc in quies delectaberis super dominum. et sustollam te super altitudinem terre. et cibabo te. hereditate iacob patris tui. os enim domini locutus est. **Et idcirco dominus noster atque saluator.** ut nobis amputandam voluntatem nostram formam traderet. non venit inquit facere voluntatem meam. sed voluntatem eius qui misit me. **Et iterum.** Non sicut ego volo. sed sicut tu. Quam virtutem illi specialiter exercent. qui in cenobijs commorantes. seniorum reguntur imperio. qui nihil omnino arbitrio suo agunt. sed voluntas eorum ex voluntate preedat abbatum. **Postremo ut iam disputationis huius sermo claudat.** nonne obsecro etiam in hoc centupla gratiam euidentissime qui fideliter christo deservunt consequuntur. dum pro nomine eius a summis principibus honorantur. ac licet ipsi humanam gloriam non requirant. venerabiles tamen etiam in persecutionum angustiis iudicibus cunctis ac potestatibus fuerunt. quorum vilitas etiam mediocribus forsitan despicabilis esse potuisset. vel pro obscuritate natalium vel pro conditione humilium in seculari conversatione mansissent. **Pro christi autem militia nemo status calumniam commouere.** nemo obscuritatem generis audebit opponere. qui potius illis ipsis vilissimam conditionis opprobriis quibus perfundi et detonestari ceteri solent christi famuli gloriosius nobilitantur. **Quod euidenter in abbate iohanne.** qui in illa heremo quae lyco oppido adiacet commoratur. possumus approbare. **Qui per obscuris maioribus natus.** ita pro christi nomine uniuerso pene humano generi admirabilis factus est. ut eius ipsi quoque rerum presentium domini. qui mundi huius atque

imperij gubernacula retinentes. etiam potentibus cunctis regibusque terrori sunt. velut dominum venerentur. et oracula eius de tam longinquis regionibus expectantes. imperij sui apicem et statum salutis. bellorumque proventus illius orationibus meritisque committant. **Tali beatus abraham.** de illusionis nostrae vel origine vel medicina disputatio dissertit. atque oculis quod ammodo nostris cogitationum quas diabolus auctor ingesserat propalauit insidias. nosque ad desiderium vere mortificationis accendit. quo etiam multos licet incompto haec omnia sermone digesta sint credimus inflammados. **Quia licet summo patrum flagrantissimos sensus tepida eloquij nostri fauilla contexerit.** plurimorum tamen algorem. qui remotis verborum cineribus viuacitatem latentium sensuum suscitare voluerint. calefaciendam putamus. **Sed ad vos o sancti fratres.** non utique hunc ignem quem dominus venit mittere in terram. et quem nihil minus ardere desiderat. ita spiritu presumptionis elatus emisi. ut quasi feruentissimum propositum vestrum caloris huius adiectione succenderet. sed ut vobis maior apud filios esset auctoritas. si id quod ipsi non mortuo verborum sono. sed viuo doctis exemplo. etiam summorum atque antiquissimorum patrum precepta confirmet. **Superest ut me periculosissima hactenus tempestate iactatum.** nunc ad tutissimum silentij portum spiritualis orationum vestrarum aura comitetur.

**Explicit collatio abbatum
Abraham de mortificatione.**

Explicunt viginti quattuor collationes sanctorum patrum conscripte ab iohanne heremita qui et Lassianus dicitur. Impresse Basilee Anno domini Mcccc. lxxv.